

J A V N I B I L J E Ž N I K

NAKLADNIK
HRVATSKA JAVNOBILJEŽNIČKA
KOMORA - ZAGREB

GLAVNI I ODGOVORNI
UREDNIK
VLADIMIR MARČINKO

UREĐIVAČKI ODBOR
ANTE ILIĆ
VLADIMIR MARČINKO
NIKŠA VIDEN

TAJNICA UREĐIVAČKOG ODBO-
RA
ALEKSANDRA MICELLI UNGAR

ADRESA HJK I UREDNIŠTVA
ZAGREB, RAČKOVA 10
TEL.01/4556-566
FAKS: 01/4551-544

E- mail:
notarska-komora.hr@zg.tel.hr

GRAFIČKA PRIPREMA
Željko Obad

TISAK
INTERNOS d.o.o.
ZAGREB

UVODNIK

1

DRUŠTVENA DOGAĐANJA

Dani javnih bilježnika 3
Udruga javnobilježničkih prisjednika i vježbenika 4

JAVNOBILJEŽNIČKA PRAKSA U SVIJETU

5
Robert Benecsics
Austrijski središnji upisnik oporuka 5

IZ STRUKE

Bosiljko Mišetić
Prenošenje nadležnosti iz područja nasljeđivanja na javne bilježnike 9
Nevenka Marković
Komanditno društvo za obavljanje zaštitarske djelatnosti nastalo
osnivanjem društva ili preoblikovanjem postojećeg društva 12
Nevenka Marković
Likvidacija društva 25

IZ RADA KOMORE

31
Zaključci XXV. - XXVII. sjednice Upravnog odbora HJK 31
Zaključci IV. redovne Skupštine HJK 38

PISMA ČITATELJA

41
ADRESE I TELEFONI JAVNIH BILJEŽNIKA REPUBLIKE HRVATSKE 43

POPIS 48

Pet godina javnog bilježništva u Hrvatskoj

Prisegom prvih 180 novoimenovanih javnih bilježnika pred predsjednikom Vrhovnog suda, 17. studenoga 1994., u hrvatski pravni sustav je, nakon prekida od 53 godine, uvedena nova institucija sa svrhom rasterećenja sudstva i državne uprave od uređenja neospornih odnosa među građanima koji zbog svojeg značenja zahtijevaju perfekciju forme i snagu javne isprave.

Uhodavanje jedne institucije traje mnogo duže od pet godina pa se može dati samo prikaz općeg stanja u službi koje nije konačno, jer uskoro možemo očekivati znatne promjene dok se ne dostignu društvene pozicije i pravni status istovjetan onima u drugim državama u kojima služba djeluje organizirana kao slobodni latinski notarijat.

Sadašnjim položajem službe ne možemo biti zadovoljni, prvenstveno zbog deficitarno regulirane nadležnosti. Od svih 69 latinskih notarijata u svijetu, uključivo notarijate u Sloveniji i Makedoniji koji su startali nakon našeg početka rada, jedino hrvatski javni bilježnici ne mogu izrađivati privatne isprave osim u obliku javnobilježničkog akta, ne sudjeluju u primjeni propisa nasljednog prava, a kod prometa nekretnina posao javnih bilježnika svodi se na ovjeru potpisa, a upravo ti poslovi smatraju se temeljnim bilježničkim poslovima.

Znatan podstrek javnobilježničkoj službi dao je Zakon o trgovačkim društvima, a naročito Ovršni zakon, koji su stupili na snagu nakon što je naša služba saživjela i to samo u većim mjestima u kojima postoji dinamičniji pravni život (banke i trgovački sudovi).

U manjim mjestima kod ovakvih nadležnosti nema uvjeta niti za opstanak, niti za daljnji napredak u razvoju službe. Za razliku od stanja u republici Sloveniji, gdje gotovo svaki ured ima prisjednika, u Hrvatskoj djeluje na 240 bilježničkih ureda, od 300 predviđenih, svega 47 prisjednika. Za nepopunjena mjesta nema interesa dok se ne prošire nadležnosti.

Upravni odbor HJK smatra prioritetnim raditi na proširenju kompetencija, no pri tome nailazi na više nego skromno razumijevanje nadležnih institucija državne vlasti. U radnom tijelu za izradu Nacrta izmjena i dopuna Zakona o nasljeđivanju aktivno su sudjelovala dva javna bilježnika i zahvaljujući njihovim argumentiranim prijedlozima u Nacrt Zakona unesene su dosta široke nadležnosti i preostaje čekanje da se prijedlozi usvoje i provede parlamentarna procedura.

U međunarodnim odnosima bili smo uspješniji nego u domaćim. HJK je 1997. godine primljena u Međunarodnu uniju latinskog notarijata, a nakon rigoroznih kontrola pojedinih javnobilježničkih ureda, provedenih od međunarodne ekipe eksperata, uredi su dobili vrlo dobru ocjenu dok je zakonska regulativa službe ocijenjena dosta negativno.

Javni bilježnici Republike Hrvatske sudjeluju stalno u radu stručnih komisija Međunarodne unije latinskog notarijata, i to, Komisije za poslove zemalja Europe i Mediterana te Komisije za poslove Europske unije kao promatrači. Redovito smo pozivani na skupove koje je organizirala Europska unija, a naša je Komora pripremila nekoliko savjetovanja u suradnji s Vijećem Europe, odnosno javnobilježničkim komorama drugih zemalja.

Ostvareni su brojni kolegijalni kontakti s javnim bilježnicima drugih zemalja, a posebice s komorama Austrije, Češke, Mađarske, Njemačke, Slovenije, Slovačke, Nizozemske, Francuske, Slovenije i Makedonije.

U sklopu posebnog projekta (Hugo Grotius) neki naši javnobilježnički vježbenici proveli su dio vježbeničke prakse u notarskim uredima u inozemstvu.

Međunarodne aktivnosti smatramo bitnim za budućnost naše službe s obzirom na predstojeće europske integracije uz obveznu unifikaciju pravnih sustava, pa tako i pravnih propisa koji uređuju djelatnost javnih bilježnika.

Upravni odbor se redovito sastajao, jednom mjesečno, i razmatrao sva pitanja koja su mu stavljena u nadležnost, a stavovi, odluke i zaključci koje zauzima, publiciraju se kroz okružnice i putem časopisa "Javni bilježnik". Ovo je osmi broj časopisa u tri godine izlaženja.

Svjesni smo da se od samog početka djelovanja službe mora reagirati na negativne pojave energično i ažurno. Pokrenuto je šest postupaka, međutim bez nekog naročitog rezultata. Postupci su dugotrajni, a stavovi nadležnih tijela zauzetih povodom tih postupaka ne idu u prilog javnih bilježnika kao povjerenika stranaka, dakle osoba kojima stranke mogu pokloniti svoje povjerenje bez bojazni da će biti oštećene, prvenstveno u svom materijalnom statusu.

Upravni odbor će nastojati da se u daljnjem razvoju slobodna bilježnička mjesta popunjavaju isključivo iz redova javnobilježničkih prisjednika, da se obrazovanje javnobilježničkih vježbenika provodi u okviru Službe kao i da se disciplinska odgovornost prepusti nadležnosti HJK u prvom stupnju postupka.

Ovo je samo kratki prikaz sadašnjeg stanja u javnobilježničkoj službi i nadamo se da će povodom desete godišnjice službe prikaz koji će dati neki budući predsjednik zračiti s mnogo više optimizma.

Ante Ilić
Predsjednik
Hrvatske javnobilježničke komore

Dani javnih bilježnika

U subotu 20. studenog 1999. godine održani su Dani javnih bilježnika. Program je počeo osnivanjem Udruge javnobilježničkih prisjednika i vježbenika, nastavio se u suradnji s Ženskim Lions clubom "Zrinjevac", dobrotvornim koncertom prvakinja opere HNK u Zagrebu, Mire Vlahović – sopran, uz glasovirsku pratnju Miroslava Salopeka. Na programu su bila djela R. Straussa, A. Dvoraka, J. Offenbacha, S. Rahmanjinova, I. pl. Zajca, G. Puccinia i drugih u Preporodnoj dvorani u Zagrebu. Svečani dio programa i domjenak održan je u prostorijama Hrvatske javnobilježničke komore.

Danima javnih bilježnika prisustvovali su i predstavnici Notarske komore Republike Makedonije gđa Emilija Haralampijeva i gđa Svjetlana Petrovska, ravnatelj Državnog ravnateljstva za upravu g. Anton Palarić, dekan Pravnog fakulteta prof. dr. Patar Klarić, načelnik u Ministarstvu pravosuđa g. Božidar Matovina te predstavnik Odvjetničke komore g. Ratko Žurić.

Cjelokupnim programom obilježena je peta obljetnica djelovanja javnobilježničke službe Republike Hrvatske koja je osnovana, svečanom prisegom pred predsjednikom Vrhovnog suda i ministrom pravosuđa Republike Hrvatske, 17. studenog 1994. godine.

Predstavnici Notarske komore Republike Makedonije gđa Svjetlana petrovska i gđa Emilija Haralampijeva u društvu s članovima Hrvatske javnobilježničke komore

I svečani trenuci prilika su za prijateljsko uvjeravanje predsjednika i tajnice HJK

Osnovana Udruga javnobilježničkih prisjednika i vježbenika

Tijekom održavanja Dana javnih bilježnika u subotu 20. studenoga 1999. godine u dvorani Starogradske vijećnice temeljem članka 32. Statuta HJK održana je Osnivačka skupština na kojoj je osnovana Udruga javnobilježničkih prisjednika i vježbenika.

Osnivačkoj skupštini uz javnobilježničke prisjednike i javnobilježničke vježbenike prisustvovali su Ante Ilić, predsjednik Hrvatske javnobilježničke komore, Aleksandra Micelli-Ungar, tajnica Hrvatske javnobilježničke komore, Lada Škaričić Sinčić, javni bilježnik iz Zagreba te gosti Ratko Žurić, predstavnik Hrvatske odvjetničke komore i Božidar Matovina, načelnik u Ministarstvu pravosuđa.

U uvodnom govoru predsjednik Hrvatske javnobilježničke komore g. Ilić naglasio je citirajući Statut... "javnobilježnički prisjednici i vježbenici obvezno se udružuju u Udruge pri Komori. Udruge su organizacijske jedinice bez svojstva javnih osoba. Pravila Udruge, koja moraju biti u skladu s radom

Radno predsjedništvo na Osnivačkoj skupštini Udruge javnobilježničkih prisjednika i vježbenika. S lijeva na desno: Lidija Metlikovec, Gordana Legović, Boža Svedrec i Aleksandra Micelli-Ungar.

Komore i kad ih potvrdi Upravni odbor Komore, govore da ova Udruga skrbi o staleškim, stručnim, radnim i materijalnim interesima svojih članova".

Nakon uvodnog izlaganja prema dnevnom redu pristupilo se formiranju radnog predsjedništva. Za radno predsjedništvo predloženi su: Lidija Metlikovec, prisjednik u uredu Rankice Benc u Varaždinu, Boža Svedrec, prisjednik u uredu

Alemke Gajski u Zagrebu i Gordana Legović, prisjednik u uredu Vesne Čuzela u Rijeci. Za zapisničara je predložena tajnica Komore Aleksandra Micelli-Ungar, a za ovjerevitelje zapisnika Zdravka Biščanin Pešut, prisjednik u uredu Željke Horvat Pernar u Zagrebu i Melita Vukačević, vježbenik u uredu Alemke Gajski u Zagrebu.

Radno predsjedništvo je izabralo Gordanu Legović za predsjedavajućeg i ona je nastavila voditi osnivačku skupštinu.

U raspravi o radu i djelovanju Udruge te drugim pitanjima iskazano je da se za predsjednika Udruge predloži Suzana Vozila, prisjednik u javnobilježničkom uredu Velibora Pranjkovića iz Rijeke. Ona je svojim dosadašnjim radom pokazala izuzetnu stručnost i ambicioznost osobe od koje se može očekivati da će tako aktivno raditi i kao predsjednik Udruge.

Novoformiranu Udruhu i novu predsjednicu čeka još potvrda Upravnog odbora Komore da može započeti svoj rad. Prvi značajni koraci ipak su napravljeni.

Bosiljko Mišetić
Predsjednik Odbor za pravosuđe
Zastupničkog doma
Hrvatskog državnog sabora

Prenošenje nadležnosti iz područja nasljeđivanja na javne bilježnike

Jedna od najvećih vrednota ustavnog poretka naše države, kako je određeno člankom 3. Ustava RH je: **-vladavina prava**. Članak 4. Ustava RH ustrojava državnu vlast na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu unutar koje je sudbena vlast samostalna i neovisna. Ove ustavne kategorije kao civilizacijske stečevine javne demokratske svijesti kvalificiramo i vrhunskim etičkim načelima koji stupnjem svoje praktične realizacije čine temeljni razlikovni kriterij demokracije od totalitarizma.

U okolnostima nastanka i uspostave hrvatske države Hrvatska je morala pristupiti **reformi i izmjeni** cjelokupnog zakonodavstva i njegovoj prilagodbi osamostaljenoj državi promijenjenom političkom sustavu poglavito promijenjenom titularu vlasništva sve sukladno civilizacijskim stečevinama visoko razvijenih demokratskih zemalja u kojima je vladavina prava, kako sam već istakao navedena kao ustavna vrednota. Nakon donošenja Ustava 1990. godine Hrvatska je pristupila uspostavi pravnog poretka i to na način da je reformirala postojeće i donijela nove zakone kojima je međutim, primjericice uredila odnose glede kaznenog zakonodavstva (mini kaznena reforma)gospodarske odnose (Zakon o trgovačkim društvima), stvarno pravne odnose (Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima), Zakon o obveznim odnosima, te uvela nove institute među kojima i institut javnog bilježništva.

Uz postojeće probleme Hrvatska je **naslijedila** notorno neučinkovito i opterećeno sudstvo kao posljedicu tradicionalne balkanizacije sudova i sudačke profesije pretrpani složenim i spornim ali još više bagatelnim i nespornim predmetima koji svojim brojem znatno otežavaju rad. Od sveukupnog broja sudskih predmeta čak 60 % otpada na zemljišnoknjižne i površne predmete što ukazuje na natrpanost sudova koji bi se mogli i morali rješavati drugačije da je drugačija zakonska regulativa. Slijedom navedenog, Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora je tijekom prosinca 1998. godine, održao tematsku raspravu o **"Stanju u pravosuđu u Republici Hrvatske - raščlamba i prijedlozi mjera"** na temelju prethodnog pribavljenih mišljenja na temu od Ministarstva pravo-

suda, Vrhovnog suda RH, Državnog pravobraniteljstva RH, Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Državnog sudbenog vijeća, Hrvatske odvjetničke komore, Udruge hrvatskih sudaca i Hrvatske javnobilježničke komore.

Držim da je ova rasprava osvijetlila bitne probleme koje postoje u pravosuđu u Republici Hrvatskoj i to one koje su zajedničke u zemljama tzv. tranzicije i one koje su naš specifikum. Postojeće aberacije ogledaju se naočitije u nagomilanim predmetima što se vuku po sudovima i sudskim referadama te uzrokuju pravnu nesigurnost i opravdano nezadovoljstvo građana.

Prijedlozi koji su dati tijekom rasprave u cilju premošćivanja postojećeg stanja utjelovljeni su u **Zaključku od dvanaest točaka koji je Zastupnički dom usvojio 4. prosinca 1998. godine**. Do sada je u potpunosti ostvaren onaj zaključak koji se odnosi na poboljšanje materijalnog stanja i to donošenjem Zakona o plaćama sudaca i nositelja pravosudnih dužnosti u veljači 1999. godine. Budući se radi o administrativnoj mjeri njeno brzo ostvarenje je i normalno u slučaju kada se po opći politička volja i objektivna mogućnost njena ostvarenja.

Kako je postupak poboljšanja stanja u pravosuđu dugotrajan posao za čije ostvarenje je nužna politička volja ona nije i jedino dostatna. Potrebna je široka akcija temeljena na znanju i iskustvu te je i ovaj skup doprinos ostvarenju istog cilja.

U ovom izlaganju osvrnuo bi se na točku 3. navedenog Zaključka po kojem se obvezuje **Vlada Republike Hrvatske na izradu argumentiranog sustava mjera za sudova u građansko pravnim i drugim ovlastima u kojima bi brojne pravne stvari mogla rješavati druga državna tijela odnosno javni bilježnici**. Potrebno je utvrditi načelo mirnog rješavanja spora na način da se parničički i upravni sporovi mogu okončati i izvansudskim nagodbama, a ako je spor u tijeku sudskim ili upravnim nagodbama. Cilj je smanjiti dimenzije pravosudnog mehanizma te na taj način omogućiti ustroj brzog i učinkovitog pravosuđa.

Iz ovakve načelne formulacije proizlazi obveza Ministarstva pravosuđa na izradu niza zakonskih propisa

prije svega Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku u smislu ubrzanja parničnih postupaka te jačanje procesne discipline stranaka i novi **Zakon o nasljeđivanju** kojim će se dio poslova iz nadležnosti sudova prenijeti na javne bilježnike.

Radna skupina koja je formirana za izradu Zakona o nasljeđivanju ima pionirsku zadaću uvođenja novog niza instituta po preporukama Vijeća Europe, Evropske konvencije i Komiteta ministara. Potrebno je uvažiti pozitivna iskustva koja dolaze od strane navedenih institucija ali isto t o potrebno je sačuvati pravnu sigurnost građana te ne mijenjati ono što je utemeljeno na bogatoj sudskoj praksi te stoga nije dvojbeno.

U svom izlaganju osvrnut ću se na potrebu davanja stanovitiñ ovlasti javnobilježničkoj službi a u povodu skorog donošenja **novog Zakona o nasljeđivanju** s aspekta rasterećenja sudova i učinkovitijeg osiguravanja pravne sigurnosti građana.

O instituciji javnog bilježništva

Pravna teorija definira javno bilježništvo kao posebnu javnu službu koju kao isključivo zanimanje obavljaju javni bilježnici kao samostalni i neovisni nositelji službe i osoba javnog povjerenja. Javno bilježništvo je služba tzv. preventivne pravne- zaštite zato što svojim djelovanjem pridonosi pravnoj sigurnosti i izbjegavanju sporova. Institucija javnog bilježnika je kod nas novijeg datuma, naime, **Hrvatski državni sabor je 1993. godine donio Zakon o javnom bilježništvu** kojim je uređeno ustrojstvo, ovlasti i način rada javnog bilježništva kao javne službe. Navedenim zakonom definirane su sastavnice djelatnosti javnog bilježništva, pravna valjanost određenih vrsta pravnih poslova, njihova forma te snaga ovršnosti javnobilježničke isprave. Člankom 4. Zakona o javnom bilježništvu propisano je da javni bilježnici mogu zastupati stranke u nespornim stvarima pred sudovima i drugim javnim tijelima samo ako su te stvari u neposrednoj vezi s kojom njihovom ispravom (adhezijska zastupnička funkcija).

Javni bilježnici ne susreću se svakodnevno sa radom sudova čime je ' njihova uloga u hrvatskom pravosuđu jednim dijelom ograničena. Takvo suženo djelovanje traži poseban osvrt i opravdava potrebu za prenošenjem svih nespornih odnosa stranaka u nadležnost javnih bilježnika. To bi znatno pogodovalo učinkovitosti rada sudova jer bi rasteretilo i olakšalo njihov rad koji je radi dosadašnje opterećenosti sudova spisima i predmetima iz područja izvanparničnog, nasljednog i obiteljskog prava znatno otežan.

Ratio legis Zakona o javnom bilježništvu je i bio institucionaliziranje javnobilježničke službe koja bi preuzela dio nadležnosti drugih državnih tijela uz pravo izdavanja javnih isprava kako se njihovo dosadašnje djelovanje ne bi svodilo na tek puko ovjeravanje potpisa prodavatelja, ovjeru dokumenata ili solemnizaciju privatnih isprava. S pozornošću pratimo položaj, djelokrug i nadležnost javnobilježničke službe u demokratskim zemljama koje nam služe kao uzor i uz očekivanje da će se proširiti djelokrug rada javnobilježničke službe na oblasti područje obiteljskih odnosa, promet nekretnina kako bi se pridonijelo većem učinkovitijem radu na zemljišnim knjigama i izbjegle učestale nepravilnosti i nedostaci naročito kod kupoprodajnih ugovora čime bi se znatno ograničila djelatnost nadripisara koja naročito u zadnje vrijeme svojom učestalošću i nestručnošću narušava djelotvornost ove službe stajališta koja govore, s obzirom na godinu osnutka, da je prerano povjeriti javnim bilježnicima poslove iz sadašnje sudske nadležnosti budući da je ovaj institut kratkog vijeka te nema potrebnu praksu. Određene bojazni idu u smjeru da bi moglo doći do raznih manipulacija sa ostavinskim pravima. Predlaže se stoga, **ne žuriti** sa promjenom sustava ako on kao takav djeluje i omogućuje građanstvu pravnu sigurnost.

Nasuprot tomu, postoji argument da su javni bilježnici visoko kvalificirani pravnici, često bivši suci koji su apsolutno u mogućnosti izvršavati poslove koje rade suci u sudovima tj. voditi rasprave, naravno ako se radi o nespornim odnosima među strankama. Iskustva susjednih zemalja idu u prilog tom argumentu te se navode primjeri Austrije, Slovenije, Mađarske, Republike Češke i Republike Slovačke.

Stoji činjenica je da je važeći **Zakon o nasljeđivanju** skladno je regulirao ovu materiju sublimirajući stogodišnja pozitivna iskustva ove grane sudovanja. Iza svake njegove odredbe postoji impozantna sudska praksa i niti jedan njegov dio više danas nije pravno dvojben niti proizvodi elemente pravne nesigurnosti. No, suglasni smo, promjene su imperativ sadašnjosti. Prije svega, nužne su pravopisne i lingvističke intervencije kao brisanje određenih natruha političkog ozračja u kojem je navedeni Zakon kodificiran. Treba brisati one odredbe u kojima se spominje izgradnja socijalizma ili se pak izrijeком spominje ime bivše državne zajednice u kojoj se Hrvatska ranije nalazila. Naravno ne treba upadati u zamku današnje ideologije te upotrebljavati termine koji se danas "nose".

Novim Zakonom o nasljeđivanju provođenje ostavinskih postupaka spadalo bi u nadležnost javnih bilježnika koji bi postupak vodili sukladno zakonu.

Ako bi se djelokrug odnosno nadležnost, ovlast javnih bilježnika o ovom zakonu riješile sukladno ili slično kako to regulira **austrijsko zakonodavstvo** onda bi se ova ovlast uredila otprilike na slijedeći način.

Provođenje ostavinskog postupka javnom bilježniku povjerava nadležni sud koji iz opravdanih razloga može oduzeti javnim bilježnicima povjereni postupak čime se omogućuje i dodatna praktična te institucionalizira dvostruka kontrola od strane sudova. Sudska kontrola očituje se i u obvezi javnog bilježnika na provođenje ostavinske rasprave u roku koji mu sud za to odredi računajući od dana primitka predmeta. Nakon što provede ostavinsku raspravu javni bilježnik je dužan sastaviti nacrt rješenja o nasljeđivanju te sve zapisnike o učinjenim radnjama zajedno s nacrtom odluke i izvješćem o naplaćenim troškovima i nagradi dostaviti sudu. U javnobilježničkom spisu zadržat će se prijepisi svih sudu dostavljenih isprava. Kao sudski povjerenik u ostavinskom postupku javni bilježnik provodi sve radnje propisane zakonom osim donošenja rješenja o nasljeđivanju, donošenja rješenja o upućivanja stranaka u parnicu i druge radnje ako sud to izrijeком odredi.

Nadzor suda nad radom javnih bilježnika očitovao bi se:

1. Javni bilježnik ne može, osim iz osobito opravdanih razloga, odbiti povjereni posao.
2. O opravdanosti razloga odlučuje sud koji mu je povjerio posao.
3. Nadzor nad radom bilježnika kao sudskog povjerenika obavlja sud koji mu je povjerio posao.
4. Kada javni bilježnik odbije povjereni posao ili kad mu sud oduzme povjereni posao, sud će po službenoj dužnosti izvršiti svoj nalog.
5. Novčanom kaznom kaznit će se javnog bilježnika koji odbija izvršiti nalog suda.

Postojanje dvostrukog nadzora suda nad radom javnih bilježnika osigurava se efikasan i učinkovit rad u ovim postupcima.

U nekim **drugim zemljama** s dugom tradicijom Institucije, javnim bilježnicima u provođenju ostavinskih postupaka daje se šira ovlast odnosno manja je mogućnost sudske kontrole i to na način da stranke ne upućuje sud već same odlučuju obratiti se bilježniku radi provođenja ostavinskog postupka. Akt bilježnika o provedenom ostavinskom postupku ima snagu izvršne isprave.

Za koju možebitnu varijantu će se odlučiti i predlagatelj Zakona i Zastupnički dom Hrvatskog držav-

nog sabora kada bude u postupku donošenja rečenog Zakona zasigurno će uveliko ovisiti i o stručno političkim stajalištima zauzetim na ovom uvaženom skupu.

Zaključno, uvažavajući činjenicu da je institucija javnog bilježništva mlada institucija s nedovoljno utemeljenom tradicijom u društvu koja se, nota bene, može steći samo protekom godina, bilo bi nepravilno i štetno i dalje iskazivati zazor prema radu institucije. U tom smislu, ja osobno kao i Odbor za pravosuđe čiji sam predsjednik držim da je potrebno proširiti nadležnost javnih bilježnika na sve one poslove koje javni bilježnici u zemljama sa dužom tradicijom uspješno obavljaju, odnosno, nesporne postupke. Kako bi se izbjegle moguće primjedbe potrebno je pojačati odgovornost javnih bilježnika, poglavito, putem institucije stegovnih postupaka za čije se vođenje do sada u javnosti nije čulo.

Polazeći od činjenice da je **sintagma pravna država** sinonim za vladavinu prava, a obzirom na okolnosti u kojima se nalazimo, jačati pravnu državu znači - učiniti učinkovitijim zakoniti rad sudova i drugih državnih tijela; izmijeniti i doraditi zakone i rješavati nagomilane normalivne, organizacijske, pa i personalne probleme. Nadam se, da će i ovaj skup doprinijeti sustavnom, temeljitom i dosljednom rješavanju problemu građana, osobito u onom dijelu njihovih potreba koje su sada u nadležnosti ove značajne službe, a dodatnim intervencijama u zakone će se njihova nadležnost i proširiti.

Stoga Vam gospodo želim uspješan rad, a Vaše prijedloge, primjedbe i zaključke ću kao zastupnik i predsjednik Odbora za pravosuđe u Zastupničkom domu Hrvatskog državnog sabora truditi se inkorporirati u konačne prijedloge zakona i izgradnji pravnog sustava Republike Hrvatske.

Nevenka Marković
Sudac Trgovačkog suda u Zagrebu

Komanditno društvo za obavljanje zaštitarske djelatnosti nastalo osniva- njem društva ili preoblikovanjem postojećeg društva

Uvod

Svako društvo može, temeljom odluke organa društva i u skladu s odredbama članaka 553 do 582 Zakona o trgovačkim društvima, promijeniti oblik i nastaviti djelovati kao društvo drugoga oblika. Ovom odredbom ZTD dozvoljava svakom društvu da se preoblikuje u bilo koji drugi pravni oblik društva, tako da je društvo nakon preoblikovanja, u smislu subjektiviteta, ista pravna osoba kao i prije provođenja tog postupka. Svako preoblikovanje mijenja naziv, status, prava i obveze članova preoblikovanog društva.

Važna je ovdje napomenuti da je odredbom članka 554 ZTD-a uređeno da društvo ne može promijeniti oblik prije nego što proteknu dvije godine od njegovog upisa u trgovački registar ili od upisa u taj registar posljednje promjene oblika društva. Stavkom dva istog članka uređen je izuzetak, pa se kaže da se protek od dvije godine ne primjenjuje na društva upisana u trgovački registar do stupanja na snagu ZTD-a. Kako stupanjem na snagu ZTD-a nije ustrojen trgovački registar, a u sudski registar je već upisano dioničko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću po Zakonu o poduzećima, valjalo bi se smatrati da početak tijeka računanja roka od dvije godine počinje teći, upisom prvi puta dioničkog društva ili društva s ograničenom odgovornošću, u sudski registar, dakle po Zakonu o poduzećima.

Da bi se društvo preoblikovalo, osnovno je donijeti Odluku o preoblikovanju, koju odluku donosi nadležni organ društva koje se ima namjeru preoblikovati. Pri tome ZTD vodi računa o zaštiti članova društva i propisuje broj glasova potreban za donošenje odluke o preoblikovanju. Za takva odluku, u društvu kapitala (d.d. i d.o.o.) potrebna je većina određena Statutom ili Društvenim ugovorom, ali uvijek više od 3/4 dioničara ili udjelničara u odnosu na temeljni ulog koji imaju u temeljnom kapitalu. U društvu osoba (javno trgovačko društvo i komanditno društvo) takve odluke se donose jednoglasno. Članovi društva mogu se protiviti donošenju takve odluke,

pa ukoliko su u manjini, u društvu kapitala, pripada im pravo na novčanu nadoknadu od preoblikovanog društva, u visini njihovog udjela koji se prenosi u društvo. U društvu osoba interesi članova društva su zaštićeni već samom činjenicom da do preoblikovanja ne može doći bez suglasnosti svih članova društva.

Odluka o preoblikovanju, generalno gledano, mora imati određeni minimum bez obzira o kojem obliku društva se radi:

1. Tvrtku društva koje se preoblikuje i tvrtku društva u koje se preoblikuje;
2. Vrstu i veličinu udjela koje dobijaju članovi društva u zamjenu za udjele koje su unijeli u preoblikovano društvo;
3. Pozivanje na temeljni akt preoblikovanog društva (ovdje Društveni ugovor).

Svaki oblik društva ima i svoj posebni sadržaj odluke uređen odredbama ZTD-a za taj oblik društva.

Važno je ovdje napomenuti, da je mogućnost preoblikovanja uskraćena društvima koja su u stečaju, a u slučaju društva u likvidaciji, dopušteno je do početka diobe i isplate članovima ostatka likvidacijske mase koja preostane nakon što se podmire vjerovnici društva.

Primjer broj 1.

ODLUKA

o preoblikovanju dioničkog društva (alternativa: društva s ograničenom odgovornošću) u komanditno društvo

1. Dosadašnja tvrtka pod kojom je poslovalo dioničko društvo- društvo s ograničenom odgovornošću, glasila je:

SLOGA dioničko društvo-društvo s ograničenom odgovornošću, za pružanje usluga. Tvrtka komanditnog društva u koje se d.d.- d.o.o. preoblikuje, glasi:

SLOGA PERIĆ i dr komanditno društvo za zaštitarsku djelatnost

Skraćeni naziv tvrtke glasi: SLOGA PERIĆ i dr. k. d.

Sjedište društva je u Zagrebu, Martićeva 4

2. Članovi društva su:

I. KOMPLEMENTARI

1. Ante Perić JMBG iz Zagreba, Avenija Vukovar 5
Poslovni udjel iznosi 40.000,00 kn (alternativa)

2. Ivan Matić JMBG iz Zagreba, Avenija Dubrovnik 6
Poslovni udjel iznosi 30.000,00 kn(alternativa)

II. KOMANDITORI

1. Dragutin Sokol JMBG iz Zagreb, Zagrebačka 7
Poslovni udjel iznosi 10.000,00 kn

3. Svi ostali odnosi u društvu uređeni su Društvenim ugovorom od koji se nalazi u prilogu ove Odluke i čini njen sastavni dio.

*Predsjednik Skupštine za d.d.
Članovi društva za d.o.o.*

Obavljanje zaštitarske djelatnosti

Postoje mnogobrojni razlozi zbog kojih članovi određenog pravnog oblika žele promijeniti oblik postojećeg društva njegovim preoblikovanjem u drugi oblik društva. Jedan od razloga, u posljednje vrijeme, preoblikovanja dioničkog društva ili društva s ograničenom odgovornošću, je donošenje i stupanje na snagu Zakona o zaštiti osoba i imovine (NN 83/96).

Tim Zakonom je uređeno da zaštitarsku djelatnost mogu obavljati samo javna trgovačka društva i komanditna društva.

Pod zaštitarskom djelatnosti podrazumijevaju se poslovi zaštite osoba i imovine koji se provode tjelesnom ili tehničkom zaštitom. Da bi javno trgovačko društvo ili komanditno društvo moglo obavljati zaštitarsku djelatnost njegov osnivač odnosno član društva može biti samo fizička osoba i to osoba koja od Ministarstva unutrašnjih poslova RH nadležne policijske uprave, dobije odobrenje za obavljanje zaštitarske djelatnosti. To odobrenje mora biti priloženo uz put, a prijavu za upis osnivanja javnog trgovačkog društva ili komanditnog društva za zaštitarsku djelatnost ili uz prijavu preoblikovanja dioničkog društva ili društva s ograničenom odgovornošću

u javno trgovačko društvo odnosno komanditno društvo.

Uz put, možemo napomenuti da Zakon o zaštiti osoba i imovine, pored zaštitarske djelatnosti koju mogu obavljati javna trgovačka društva i komanditna društva, utvrđuje i obavljanje detektivske djelatnosti koja se može samo obavljati kao obrt. Dakle, pravna osoba takvu djelatnost ne može upisati u sudski registar.

Zakon o zaštiti osoba i imovine je jasan. Zaštitarsku djelatnost može obavljati pravna osoba koja se osnuje kao javno trgovačko društvo ili komanditno društvo ili se već postojeće društvo preoblikuje u javno trgovačko društvo ili komanditno društvo.

Osnivanje komanditnog društva

Komanditno društvo je trgovačko društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba radi trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom od kojih najmanje jedan odgovara za obveze društva solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom (komplementar), a najmanje jedna odgovara za obveze društva samo do iznosa određenog imovinskog uloga u društvu (komanditor) - članak 131 ZTD-a.

Tvrtka komanditnog društva mora sadržavati prezime odnosno tvrtku ili skraćenu tvrtku najmanje jednoga komplementara, a ako ih je više i naznaku i dr. koja na to upućuje, te riječi "komanditno društvo" ili oznaku "k.d."

Prijava za upis u sudski registar mora sadržavati:

- tvrtku
- sjedište
- predmet poslovanja društva
- ime i prezime, JMBG, prebivalište - komplementara - te njihove ovlasti u zastupanju
- ime i prezime, JMBG, prebivalište - komanditora - i visini uloga svakog od njih

Prijavu za upis potpisuju svi komplementari kao zastupnici društva odnosno oni koji su u društvu određeni kao zastupnici i to u roku od 15 dana od dana ispunjenja pretpostavki za upis. Iz rečenog proizlazi da svi komplementari ne moraju obavljati poslove zastupanja, ali moraju svi biti navedeni u točki 4. Prijave za upis kao članovi društva sa ovlastima za zastupanje ili navedeno da su isključeni iz zastupanja društva. Kada komplementari zastupaju društvo, svaki od njih je ovlašten sam voditi poslove društva. Skupno vođenje društva mora se izričito predvidjeti u Društvenom ugovoru.

PRIJAVA ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR (NASTAVAK PRIJAVE)	stranica broj:
TVRTKA / NAZIV: ZASTITA PERIĆ i dr. komanditno društvo za zaštitarsku djelatnost	
SADRŽAJ ZAHTJEVA I IZJAVA:	
<p>1. TVRTKA: ZASTITA PERIĆ i dr. komanditno društvo za zaštitarsku djelatnost</p> <p> SKRAĆENA TVRTKA: ZASTITA PERIĆ i dr. k.d.</p> <p>2. SJEDIŠTE: Zagreb, Jurišićeva 5</p> <p>3. PREDMET POSLOVANJA-DJELATNOST: * obavljanje poslova zaštite osoba i imovine tjelesnom i tehnikom zaštitom</p> <p>4. ČLANOVI DRUŠTVA: Ante Perić, JMBG ... iz Zagreba, Sokolgradska 52 komplementar zastupa društvo pojedinačno i samostalno (alternativa može i skupno s drugim komplementarom)</p> <p> Ivan Matic, JMBG ... iz Zagreba, Susedgradska 32 komplementar zastupa društvo pojedinačno i samostalno (alternativa može i skupno s drugim komplementarom) (alternativa isključen od zastupanja)</p> <p>5. KOMANDITOR: Dragutin Sokol, JMBG ... iz Zagreba, Slovenska 42 komanditor osnovni ulog 1.000,00 kn uplaćen u novcu (stvarima, pravima)</p> <p>11. PRAVNI ODNOS: a) pravno ustrojbeni akt komanditno društvo b) osnivački akt Društveni ugovor od ...</p>	

— nastavak obrasca prijave za upis PO

Preoblikovanje dioničkog društva u komanditno društvo

Dioničko društvo može se, Odlukom glavne skupštine, preoblikovati u komanditno društvo. Za takvu odluku trebaju glasovati svi prisutni dioničari, a oni koji nisu bili prisutni moraju se suglasiti s preoblikovanjem davanjem izjave u javnobilježničkom obliku.

Odredbom članka 575 ZTD-a koja se primjenjuje i prilikom preoblikovanja dioničkog društva u komanditno društvo, uređeno je da se odluka može donijeti ako je donesena glasovima koji predstavljaju najmanje 3/4 temeljnog kapitala zastupljenog na glavnoj skupštini pri donošenju odluke. U tom slučaju, prijavi za upis ne trebaju biti priložene izjave dioničara koji nisu bili nazočni skupštini, što traži odredba članka 571 stavak 2 ZTD-a. Dioničari koji čine 1/4 koja je glasovala protiv nisu članovi društva i društvo im je dužno isplatiti nadoknadu za njihove dionice. Vrijednost naknade, dioničar i društvo određuju sporazumno, a u slučaju spora odlučuje nadležni sud vodeći računa o okolnostima slučaja.

Odluka o preoblikovanju sadrži:

- tvrtku dioničkog društva i tvrtku komanditnog društva s tim da je potrebno da tvrtka komanditnog društva u svemu ispunjava uvjete potrebne za upis tvrtke u sudski registar

- imena i prezimena članova društva s time da se mora posebno naglasiti koji dioničari postaju komplementari a koji komanditori- s naznakom njihovih udjela. Tu je bitno da član komanditnog društva dobije udjel u ukupnoj nominalnoj vrijednosti koja odgovara nominalnoj vrijednosti dionica koje je držao kao dioničar dioničkog društva

- upućivanje na Društveni ugovor koji je prilog odluci i čini njen sastavni dio.

Dioničko društvo bi, ujedno trebalo provesti postupak po članku 230 stavak 3. i 4. ZTD-a što znači da bi trebalo proglasiti dionice nevažećim i to uz odobrenje suda. Proglašenje isprave o dionici nevažećom provodi se objavljivanjem u glasilu društva i to tako da se jasno vidi koje su dionice proglašene nevažećim.

Primjer broj: 3

PRIJAVA ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR		ZA SLUŽBENU UPORABU NE POPUNJAVATI		
MBS	PODBROJ:	RUL:	TRGOVAČKI SUD U:	POSLOVNI BROJ IZ UPISNIKA TI:
PREDLAGATELJ: Sloga d.d. za usluge i trgovinu, Zagreb, Petrova 5				
SUBJEKT UPISA: Sloga Perić i dr. komanditno društvo za zaštitarsku djelatnost Zagreb, Petrova 5				
PREDMET PRIJAVE: upis preoblikovanja dioničkog društva u komanditno društvo				
BR.	NAZIV PRILOGA UZ PRIJAVU			LISTOVA
1.	Odluka o preoblikovanju			
2.	Zapisnik sa Skupštine			
3.	Ovjereni potpis članova društva			
4.	Izjave članova društva da prihvataju Društveni ugovor			
5.	Izjave članova koji nisu bili nazočni po čl. 571.ZTD (alternativa)			
6.	Društveni ugovor			
7.	Rješenje MUP-a za obavljanje zaštitarske djelatnosti			

Primjer broj 3: Upis preoblikovanja dioničkog društva u komanditno društvo za...

PRIJAVA ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR (NASTAVAK PRIJAVE)	stranica broj:
TVRTKA/NAZIV: Sloga Perić i dr. komanditno društvo za obavljanje zaštitarске djelatnosti	
SADRŽAJ ZAHTJEVA I IZJAVA:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. TVRTKA: Sloga Perić i dr. komanditno društvo za zaštitarsku djelatnost SKRAĆENA TVRTKA: Sloga Perić i dr. k.d. 2. SJEDIŠTE: Zagreb, Jurišićeva 5 3. PREDMET POSLOVANJA - DJELATNOST: 70.1 poslovanje vlastitim nekretninama 71.40 iznajmljivanje predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo * obavljanje poslova zaštite osoba i imovine tjelesnom i tehničkom zaštitom 4. ČLANOVI DRUŠTVA: a) Ante Perić, JMBG ... Zagreb, Sokolgradska 52 komplementar zastupa društvo samostalno i pojedinačno b) Ivan Matić, JMBG ... Zagreb, Susedgradska 32 komplementar zastupa društvo skupno s 1 komplementarom (alternativa isključen iz zastupanja) c) ... d) .. 5. KOMANDITORI: Dragutin Sokol, JMBG ... Zagreb, Slovenska 42 komanditor - osnivački ulog 1.000,00 kn Dubravko Marić, JMBG ... Zagreb, Petrova 6 komanditor - osnivački ulog 1.000,00 kn 6. ČLANOVI UPRAVE/LIKVIDATORI: Pero Perković, JMBG ... Ulica Austrije 6 prestao biti direktor društva Odlukom od ... 9. NADZORNI ODBOR: Ivan Banić, JMBG ... Petrova 7 prestao biti predsjednik i član Nadzornog odbora Ante Maričić, JMBG ... Jurišićeva 11 prestao biti zamjenik člana Nadzornog odbora Vesna Babić, JMBG ... Zagreb, Nedjeljska 10 prestala biti član Nadzornog odbora 10. TEMELJNI KAPITAL: Iznos temeljnog kapitala od 105.000,00 kn briše se 	

— nastavak obrasca prijave za upis PO

PRIJAVA ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR (NASTAVAK PRIJAVE)	stranica broj: 3
TVRTKA/NAZIV: Sloga Perić i dr. komanditno društvo za obavljanje zaštitarske djelatnosti	
SADRŽAJ ZAHTJEVA I IZJAVA:	
<p>11. PRAVNI ODNOS:</p> <p style="margin-left: 20px;">a) pravno ustrojbeni oblik komanditno društvo</p> <p style="margin-left: 20px;">b) osnivački akt Statut temeljem Odluke Skupštine od ... o preoblikovanju promijenjen u Društveni ugovor i dostavljen u zbirku isprava. Temeljem Odluke Skupštine izvršeno preoblikovanje društva u novi pravni oblik</p>	

— nastavak obrasca prijave za upis PO

Kako se postupak za donošenje Odluke o preoblikovanju provodi po odredbama ZTD-a i Statuta važećih za dioničko društvo, valja napomenuti da se moraju poštovati odredbe o sazivanju skupštine, objavljanju dnevnog reda u Narodnim novinama, vođenju skupštine uz nazočnost javnog bilježnika, vođenju računa o potrebnoj većini na skupštini i poštivanje svih ostalih odredbi ZTD-a što se po zakonu traži radi upisa promjena podataka u sudski registar temeljem odluka skupštine dioničkog društva.

Preoblikovanje društva s ograničenom odgovornošću u komanditno društvo

Odredbom članka 577 ZTD-a uređeno je da se na preoblikovanje društva s ograničenom odgovornošću u komanditno društvo na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o preoblikovanju dioničkog

društva u komanditno društvo, pa stoga nećemo ponavljati što je sve potrebno za provođenje preoblikovanja u ovom slučaju, jer smo o tome govorili u poglavlju preoblikovanja dioničkog društva u komanditno društvo, već dajemo primjerak prijave za upis preoblikovanja d.o.o. u komanditno društvo za obavljanje zaštitarske djelatnosti.

Međutim važno o je i ovdje napomenuti da se postupak provodi po istim odredbama ZTD-a koje su važeće za sve ostale promjene koje se provode po odlukama članova društva s ograničenom odgovornošću. Dakle, potreban je zapisnik sa skupštine koji ne mora voditi javni bilježnik ako tako nije određeno Društvenim ugovorom, ali javni bilježnik mora ovjeriti odluke članova društva o izvršenim promjenama.

Primjerak broj: 4

PRIJAVA ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR		ZA SLUŽBENU UPORABU NE POPUNJAVATI		
MBS	PODBROJ:	RUL:	TRGOVAČKI SUD U:	POSLOVNI BROJ IZ UPISNIKA TI:
PREDLAGATELJ: Sloga društvo s ograničenom odgovornošću za usluge i trgovinu, Zagreb, Petrova.5				
SUBJEKT UPISA: Sloga Perić i dr. komanditno društvo za obavljanje zaštitarske djelatnosti				
PREDMET PRIJAVE: upis preoblikovanja d.o.o. u komanditno društvo				
BR.	NAZIV PRILOGA UZ PRIJAVU			LISTOVA
1.	Odluka o preoblikovanju			
2.	Zapisnik sa Skupštine - odluke članova društva			
3.	Ovjereni potpisi članovi društva (komplemen.i komanditori)			
4.	Izjave članova društva da prihvaćaju Društveni ugovor			
5.	Izjave članova po članku 571. ZTD-a (alternativa)			
6.	Društveni ugovor			
7.	Rješenje MUP-a			

Primjerak broj 4: Prijava za upis preoblikovanja društva s ograničenom odgovornošću u komanditno društvo

PRIJAVA ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR (NASTAVAK PRIJAVE)	stranica broj:
TVRTKA / NAZIV: Sloba Perić i dr. komanditno društvo za zaštitarsku djelatnost	
SADRŽAJ ZAHTJEVA I IZJAVA:	
<p>1. TVRTKA DRUŠTVA: Sloba Perić i dr. komanditno društvo za zaštitarsku djelatnost</p> <p>SKRAĆENA TVRTKA: Sloba Perić i dr. k.d.</p> <p>2. SJEDIŠTE: Zagreb, Jurišićeva 5</p> <p>3. PREDMET POSLOVANJA-DJELATNOST: 70.1 poslovanje vlastitim nekretninama * kupnja i prodaja * obavljanje poslova zaštite osoba i imovine tjelesnom i tehničkom zaštitom</p> <p>4. ČLANOVI DRUŠTVA: Ante Perić, JMBG ... Zagreb, Sokolgradska 52 komplementar zastupa društvo pojedinačno i samostalno Ivan Matić, JMBG ... Zagreb, Susedgradska 32 komplementar zastupa društvo samostalno i pojedinačno (alternativa: isključen od zastupanja)</p> <p>5. KOMANDITORI: Dragutin Sokol, JMBG ... Zagreb, Slovenska 42 komanditor . osnivački ulog 1.000,00 kn</p> <p>6. ČLANOVI UPRAVE - LIKVIDATORI: Pero Perković, JMBG ..., Zagreb, Petrova 7 prestao biti direktor društva Odlukom od ...</p> <p>10. TEMELJNI KAPITAL: Iznos temeljnog kapitala od 18.000,00 kn briše se</p> <p>11. PRAVNI ODNOS: a) pravno ustrojbeni oblik komanditno društvo b) osnivački akt: Izjava o osnivanju, Društveni ugovor o uskladenju (osnivanju) odlukom članova Društva o preoblikovanju promjenjen u Društveni ugovor komanditnog društva i dostavljen u zbirku isprava. Temeljem Skupštine društva izvršeno preoblikovanje društva u novi pravni oblik.</p>	

— nastavak obrasca prijave za upis PO

Učinak upisa

Valja, na kraju reći kakav je učinak upisa preoblikovanja u sudski registar.

Dioničko društvo odnosno društvo s ograničenom odgovornošću nastavlja djelovati kao komanditno društvo.

Članovi komanditnog društva odgovaraju vjerojnicima i za one obveze društva koje su nastale prije upisa preoblikovanja u sudski registar i to komplementari solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom, a komanditori samo do iznosa određenog imovinskim ulogom u društvu.

Prestaju sve ovlasti Uprave i članova Nadzornog odbora.

Mr. Robert Bencsics
prisjednik javnog bilježnika dr. Ladislaus Halvaxa
7400 Oberwart, Austrija

Austrijski središnji upisnik oporuka

I. Općenito

Društvena i pravna ustrojstva svih zapadnih, pa stoga i srednje i zapadnoeuropskih država, priznaju vlasništvo nad materijalnim dobrima od strane privatnih osoba. Radi se o osnovnom društveno-političkom stavu državnog ustava, pri čemu još danas mnoge države odbijaju privatna apsolutna prava nad stvarima koje nisu predmeti za svakodnevnu uporabu.

Ukoliko se prihvati privatno vlasništvo, morat će se nastavno tomu također prihvatiti i prava raspolaganja tom privatnom imovini, kako pravnim poslovima među živima tako i u oporučnoj volji.

Dok kod pravnih poslova među živima obdareni, kao ugovorna stranka uslijed sudjelovanja u tom pravnom poslu, odmah ima saznanja o svojoj sreći i novom pravnom statusu, osobama koje su obdarene temeljom oporuke nedostaje saznanje o tom pravnom položaju. S jedne strane one prije smrti oporučitelja ne mogu proizvesti pravne učinke iz oporuke, a s druge strane tek nakon smrti oporučitelja stječu svoja prava tako da su svoj pravni status obvezni potkrijepiti dokazima, što kod oporučnih nasljednika znači predočenje oporuke.

Stoga oporuke, kako formalno tako i sadržajno, moraju ispunjavati određene uvjete. Formalno mnogi pravni sustavi poznaju vlastoručnu oporuku i oporuku sastavljenu od strane treće osobe za koju je potrebna nazočnost svjedoka. Materijalnopravno je nedvojbena formulacija sadržaja oporuke od velike važnosti budući da u trenutku kad oporuka postiže svoju stvarnu vrijednost, dakle nakon smrti oporučitelja, po sili prirode više nije moguće konzultiranje oporučitelja i ispitivanje glede tumačenja odredaba sadržanih u oporuci.

Ali, i najbolja oporuka ne koristi ako nadležna tijela ne raspolazu njome za vrijeme postupka u kojem se odlučuje o sudbini imovine ostavitelja. Čovjek ne treba biti veliki ljubitelj kriminalističkih romana i filмова kako bi spoznao da je ponekad provedba nečije posljednje volje onemogućena i tako da se oporuka uništi, ili ne predoči nadležnom tijelu. No, mnogi

oporučitelji svoje oporuke pohranjuju na "sigurna" mjesta kako bi ih sačuvali od neovlaštenog pristupa "drage rodbine".

Austrijska javnobilježnička komora je već prije otprilike 30 godina shvatila kako pri sastavljanju oporuka pored stručnog savjetovanja stranaka od strane javnog bilježnika postoji i potreba za osnivanjem središnje ustanove koja registrira oporuke i pri pronalaženju oporuka pruža pomoć svim uključenim tijelima, institucijama i osobama. Slijedeći rečeno s odobravanjem prihvaćamo informaciju kako je i Hrvatska javnobilježnička komora planirala i započela osnivanje Središnjeg upisnika oporuka.

Austrijski središnji upisnik oporuka (Österreichisches Zentrales Testamentsregister - ÖZTR) je privatna ustanova javnobilježničke komore, i to privatna u smislu da osnivanje i rad podliježe isključivo Austrijskoj javnobilježničkoj komori, a da Savezno ministarstvo pravosuđa nije zadalo nikakve smjernice.

Svaki oblik registriranja zbog gustoće prikupljenih podataka dobiva na vrijednosti. Kako bi se svrha gore izloženog, a to je provođenje volje oporučitelja, mogla ostvariti informacijama o postojanju oporuka, treba težiti ka vrlo dalekosežnom registriranju posljednjih volja, pri čemu je krajnji, ali vjerojatno nedostižan cilj - potpuno obuhvaćanje svih oporuka. Stoga se ÖZTR ne ograničava na registraciju oporuka pohranjenih kod javnih bilježnika, nego se na temelju posebnih sporazuma otvorio i za odvjetnike, kao i za sudove. Ovim nabranjem sam uglavnom i definirao krug osoba i tijela koja su ovlaštena raspolagati tim podacima.

II. Osobe ovlaštene za registriranje, isprave koje se mogu registrirati

U svezi s pitanjem isprava koje se mogu registrirati preciziram i osobe ovlaštene za to, a počinjem s javnim bilježnicima.

Smjernice za ZTR (središnji upisnik oporuka) sadrže obvezu svih **javnih bilježnika** da u cijelosti i bez iznimke registriraju sve isprave koje se mogu registrirati, a isprave dijelimo u dvije skupine:

S jedne strane su to privatne oporuke, a druga skupina obuhvaća sve javne isprave.

Austrijski zakon o javnim bilježnicima poznaje sastavljanje posljednjih volja u obliku javnobilježničkih javnih isprava, ali u praksi se u javnobilježničkim uredima većina oporuka sastavlja u obliku privatnih oporuka kod čijeg sastavljanja javni bilježnik nastupa kao sastavljač i kao svjedok oporuke, a da njegovo sudjelovanje nema suverenu kvalifikaciju. Čuvanje takvih privatnih oporuka kod javnog bilježnika se također vrši na temelju privatnopravnih ugovora o pohrani, pri čemu i ta radnja ne podliježe djelovanju javne vlasti. Posljednje volje koje treba obvezatno registrirati mogu biti oporuke u pravnom smislu, dakle posljednje volje u kojima se osobe imenuju za nasljednike i time za ukupne pravne nasljednike, ali i dodaci oporuci (kodicili) u kojima oporučitelj odredi nasljeđivanje za pojedine, određene stvari, ali i čiste izjave o opozivu posljednje volje.

Pored privatnih oporuka potrebno je registrirati i sve javne javnobilježničke isprave koje sadrže nasljednopravno relevantne odredbe. To može biti jednostrana posljednja volja, primjerice oporuke ili kodicili koji opet mogu biti sastavljeni u obliku javnobilježničkog akta ili javnobilježničkog zapisnika. Detaljno izlaganje razlika ovih dvaju tipova javnobilježničkih isprava prelazilo bi okvir ovog referata. Međutim, razlikovanje istih u svezi s ZTR-om (središnjim upisnikom oporuka) nije od velike važnosti budući da se oba tipa u pogledu registracije jednako tretiraju.

Austrijski pravni poredak pored oporuke, kao jednostrane pravne izjave koju oporučitelj u svako doba može opozvati, poznaje i institut ugovora o nasljeđivanju kojim se u dvostrano obvezujućem obliku raspolaže budućom ostavinom. Ovaj je ugovor valjan samo među bračnim partnerima, ili među zaručnicima uz uvjet kasnijeg sklapanja braka. Nadalje zakon predviđa da bračni ugovor mora biti sačinjen u obliku javnobilježnog akta kako bi bio valjan. Stoga, ako javni bilježnik sačini takav javnobilježnički akt, potrebno je i ovu ispravu registrirati u ZTR-u (središnjem upisniku oporuka). Isto važi za slučaj sporazumnog raskida bračnog ugovora koji, kao *actus contrarius* prema vladajućem pravilu također mora biti sačinjen kao javnobilježnički akt.

Osim već opisane privatne posljednje volje, jav-

nobilježničke posljednje volje i bračnog ugovora smjernice predviđaju obvezu registriranja od strane javnog bilježnika i za četvrtu vrstu isprava: za ugovore o odricanju od nasljednog i nužnog dijela. U smislu privatnopravne slobode ugovaranja austrijski zakoni dopuštaju utanačenje prema kojem se potencijalni nasljednik ili osoba koja ima pravo na nužni dio, još za vrijeme života budućeg ostavitelja može odreći svojih prava. Takav ugovor su ugovorne stranke dužne zaključiti u obliku javnobilježničkog akta ili solemniziranjem sudskim zapisnikom. Budući da takvo utanačenje uvelike utječe na redosljed nasljednog prava nakon budućeg ostavitelja, propisana je registracija javnobilježničkog akta od strane javnog bilježnika. To su dakle bile isprave koje se prema smjernicama mogu, odnosno moraju registrirati od strane javnih bilježnika.

Prilikom pripreme ovog referata razmišljao sam o tome postoje li i druge isprave koje sadrže nasljednopravno relevantne odredbe, a u ostavinskom postupku bi se morale uzeti u obzir. ABGB (Opći savezni zakonik) sadrži propise o uračunavanju darova među živima u nasljedni dio nasljednika, odnosno u nužni dio baštinika nužnog dijela. Odgovarajući ugovori o prijevremeno prenesenoj imovini ili predumu (najčešće se radi o darovnim ugovorima koji se pak sklapaju u obliku javnobilježničkog akta) bi se prema ovim razmišljanjima eventualno također trebali registrirati.

Nakon ovih misli s kojima ću se sljedećih tjedana obratiti i javnobilježničkoj komori vraćam se nabrajanju osoba i tijela ovlaštenih za registriranje.

Radi što šireg obuhvaćanja oporuka ZTR-om (središnjim upisnikom oporuka) javnobilježnička komora je sklopila sporazum s odvjetništvom prema kojem se i **odvjetnicima**, odvjetničkim društvima, te odvjetničkim komorama omogućava registracija. Prema prirodi posla odvjetnici mogu registrirati samo privatne oporuke budući da zakon ne predviđa uporabu javnih isprava o posljednjoj volji od strane odvjetnika. Odvjetničke komore mogu registrirati privatne oporuke umirovljenih ili pokojnih odvjetnika koje su pohranile. Registracija po odvjetnicima se na temelju internih odredbi vrši samo na dobrovoljnoj osnovi. Obveza za registraciju od strane odvjetnika ne postoji.

Nasuprot tomu, prema uredbi Saveznog ministarstva pravosuđa **okružni sudovi** dužni su obaviti registraciju, što im je omogućeno temeljem ugovora između javnobilježničke komore i navedenog ministarstva iz 1974. godine. Već prema nadležnosti sudova može se raditi o privatnim oporukama koje su pohranjene

na sudu, o oporukama koje su sastavljene u obliku javnobilježničkog zapisnika (npr. oporuka zastupljenog), ili o ugovorima o odricanju od nasljednog, odnosno nužnog dijela koji se također pravovaljano zaključuju solemnizacijom sudskog zapisnika. U usporedbi s ispravama koje registriraju javnu bilježnici ovdje nedostaju samo ugovori o nasljeđivanju koji međutim obvezatno moraju biti sačinjeni kao javnobilježnički akt i te se stoga ne mogu nalaziti u pohrani na okružnom sudu.

Konačno, u ZTR-u (središnjem upisniku oporuka) registriraju se i isprave koje se nalaze na čuvanju u **javnobilježničkim pismohranama**. Po okončanju službe nekog javnog bilježnika mjesno nadležan zemaljski sud preuzima iz javnobilježničke pismohrane na čuvanje sve javne isprave, naime sve javnobilježničke akte i sve javnobilježničke zapise.

III. Promet podataka

Rad ZTR-a (središnjeg upisnika oporuka) odvija se preko sustava za elektronsku obradu podataka pri Austrijskoj javnobilježničkoj komori. Prvih se godina pohrana registarskih podataka vršila putem sustava za elektronsku obradu podataka tvrtke Siemens GesmbH nakon čega se došlo do zaključka da postavljanje vlastitog sustava ima više smisla.

Prikupljanje podataka od strane ZTR-a (središnjeg upisnika oporuka) i pojedinih javnih bilježnika obavlja se u okviru elektronskog prometa podataka, a komunikacija s odvjetnicima i sudovima još nije u potpunosti uključena pa se još koriste pisani obrasci.

Javnobilježnička komora svakoj osobi ili tijelu koje je ovlašteno za provođenje registracije dodjeljuje višeznamenasti registarski broj pomoću kojeg će se identificirati prema registru. Elektronski pravni promet je dodatno osiguran ZTR-oznakom s pripadajućim sigurnosnim kodom. Prema jamstvu stručnjaka time se neovlaštenim osobama onemogućava tehnički pristup podacima ZTR-a.

Registarski su brojevi dodijeljeni prema određenoj shemi i predstavljaju kombinaciju slova i brojeva, pri čemu registarski broj za javne bilježnike počinje slovom "N", a za odvjetnike slovom "R".

Prije stavljanja programa u pogon elektronskim putem prijave u ZTR vršile su se jednom mjesečno. Ovaj način postupanja se još i danas provodi kod prijave pisanim obrascima.

Elektronskim putem je rad programa u svako doba moguć tako da javni bilježnici u praksi neposredno

po pohranjivanju isprave koja se može registrirati obavljaju prijavu u ZTR.

Pri tom se registriraju sljedeći podaci: prezime, ime, akademska titula i datum rođenja oporučitelja, odnosno u slučaju odricanja od nasljednog ili nužnog dijela navedeni podaci one osobe prema kojoj je izjava o odricanju dana.

Nadalje, potrebno je naznačiti datum pohrane registrirane isprave te način raspolaganja koji se označuje korištenjem velikog slova. Ovdje se razlikuju četiri različite oznake, i to:

"N": za javnobilježničku posljednju volju, - ova-
mo spadaju ugovori o nasljeđivanju koji obvezuju
obje ugovorne stranke,

"E": za ugovore o odricanju od nasljednog i nuž-
nog dijela,

"P": za privatnu posljednju volju,

"G": za registrirane isprave pohranjene na sudu.

ZTR će svakoj registriranoj ispravi dodijeliti poslo-
vni broj. Taj se broj sastoji od rednog broja koji za
svaku osobu, odnosno tijelo koje pohranjuje isprave,
za svaku godinu počinje brojem "1", te od zadnje
dvije brojke godine u kojoj je registracija izvršena.
Pohranitelj je dužan na izvornicima oporuke, odnosno
javnobilježničkih akata, upisati taj broj uz napomenu
"u Austrijskom središnjem upisniku oporuka regis-
trirano pod brojem ...".

Nakon svake prijave prijavitelj dobiva aktualni
ispis. Taj aktualni ispis sadrži sve podatke koje je
pohranitelj prijavio prilikom registracije. Ukoliko se
u roku od 14 dana od dana aktualnog ispisa ne uloži
žalba protiv registracije, smatra se da je ispravnost
izvršene prijave potvrđena.

Postupak koji je opisan za prijavu vrijedi i za bri-
sanje registriranih podataka, pri čemu se osobama
ili tijelima koja pohranjuju isprave preporučuje da
po izvršenom brisanju na izvornim ispravama brišu
napomenu o registraciji.

Pristup podacima u ZTR-u je u slučaju provođenja
određenog ostavinskog postupka dopušten nadlež-
nom okružnom sudu ili javnom bilježniku kojem je
u svojstvu sudskog povjerenika povjerena provedba
ostavinskog postupka. Pritom se upitom treba obra-
titi ZTR-u uz naznaku osobnih podataka ostavitelja,
navođenje datuma smrti ostavitelja i poslovnog broja
ostavinskog postupka. Ukoliko nije moguće utvrditi

suglasnost između podataka ostavitelja s oporučiteljem koji je sastavio neku ispravu registriranu u ZTR-u, tijelo koje je uputilo upit će primiti obavijest kako nisu pronađeni odgovarajući podaci.

Ako je uz pretpostavku identifikacije imena kod oporučitelja pohranjen datum rođenja i ako se isti slaže s datumom rođenja ostavitelja, Austrijski središnji upisnik oporuka će automatski obavijestiti tijelo kod kojeg je isprava pohranjena.

Mr. sc. Hrvoje Momčinović
Sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske

Redovna i prisilna naplata mjenica

Mjenična svota može biti isplaćena mjeničnom vjerovniku na dva načina: dobrovoljno (isplatom) i prisilno- posredovanjem suda (naplatom). Prema strukturi mjenice, mjeničnu je svotu u prvom redu pozvan platiti glavni dužnik: akceptant trasirane mjenice, odnosno izdavatelj vlastite mjenice (čl.27. st.1, odnosno čl.112, st.1. Zakona o mjenici – Nar. nov. br. 74/94 – dalje: ZM).

Mjenični vjerovnik (remitent, posljednji indosatar u neprekinutom nizu indosamenata) ima protiv glavnog dužnika zahtjev za isplatu mjenice o dospjelosti. Svi ostali potpisnici na mjenici (trasant, indosanti, avalisti) odgovaraju solidarno da će mjenica bit plaćena (regresni obveznici). Protiv regresnih obveznika vjerovnik ima zahtjev za naknadu (regres) ako mjenica ne bude plaćena o dospjelosti.

Polazeći od tih mjeničnih pravila, članak započinjemo prikazom redovite situacije – isplate mjenice o dospjelosti. Nakon toga obrađuje se mjenično pravni regres, kako imatelja mjenice (regredijenta), tako i iskupitelja mjenice (daljnjeg regredijenta). Ako mjenična svota ne bude dobrovoljno plaćena (ili bude plaćena samo djelomice), vjerovnik je ovlašten svoj mjeničnopravni zahtjev ostvariti preko suda – u ovršnom i u parničnom postupku – pa je u nastavku ukazano na odnos tih postupaka kod naplate mjenice. Posebno su razmotreni mjenični prigovori koji se ističu u sporovima za naplatu mjenične svote.

Neopravdano obogaćenje trasanta, akceptanta i indosanta, kao i naplata tražbine iz osnovnog posla osigurane mjenicom u uskoj su vezi s propustom poduzimanja radnji radi održanja mjeničnih prava.

1. REDOVNA ISPLATA MJENICE

1.1. PREZENTACIJA MJENICE RADI ISPLATE

a) Dužnost prezentacije. Mjenica se mora prezentirati (predočiti, podnijeti) dužniku radi isplate. Vjerovnik, dakle, **treba ići dužniku po dug** ("HOL-SCHULD") – što je u skladu s prirodom mjenice, jer dužnik ne mora u vrijeme dospjelosti znati kod koga se mjenica nalazi budući da ona indosamentom prelazi iz ruke u ruku.

Prezentacija mjenice radi isplate može se privremeno zabraniti. Tako npr. trasant može odrediti da mjenica plativa po viđenju ne smije biti podnesena na isplatu prije naznačenog vremena (čl.33, st.2. ZM). Zabranjuje se pismeno, na mjenici. Ako je zabranu unio u mjenicu trasant, ona vrijedi za sve indosante. Indosantova zabrana vrijedi samo u odnosu prema onom indosantu koji ju je unio u mjeničnu ispravu.

Zakon o mjenici ne sadržava pravila o trajnoj zabrani prezentacije mjenice na isplatu. Smatramo da trasant i indosanti ne mogu trajno zabraniti prezentaciju – jer bi u protivnom mjenica postala neoperativna isprava. U pravnoj literaturi izraženo je, međutim, i drukčije stajalište.¹

¹ Stražnický, M.: Udžbenik mjeničnog prava, "Obnova" Zagreb, 1932, str. 117.-koji smatra da se prezentacija radi isplate može zabraniti, osim mjenice "po viđenju".

b) Prezentant. Mjenicu podnosi na isplatu mjenični vjerovnik: zakoniti imatelj mjenice. Prema odredbi čl.15., st.1. ZM, onaj tko drži mjenicu smatra se njezinim zakonitim imateljem, ako svoje pravo dokaže neprekinutim nizom indosamenata. To vrijedi i kad je posljednji indosament bjanko (čl.11.,-st.3.ZM). Prema tome, ako mjenica nije prenesena, onda je prezentant njezin prvi vjerovnik – remitent koji drži mjenicu.

Ako je, pak, mjenica indosirana, zakoniti imatelj mjenice je posljednji indosatar u neprekinutom nizu indosamenata. Zakoniti imatelj mjenice je onaj tko drži mjenicu i koji svoja prava može dokazati neprekinutim nizom indosamenata (odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž.2723/92 od 21.IX 1993). Indosant koji je došao u fizički posjed mjenice bez ponovnog indosamenta ne smatra se zakonitim imateljem mjenice (odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž.1913/88 od 21.III 1989.)

Zakoniti imatelj mjenice prezentira mjenicu radi isplate osobno (za pravnu osobu to čini njezin zastupnik) ili preko opunomoćenika.²

² O prezentantu v. pobliže: Rastovčan, P.: Vrijednosni papiri, mjenica, ček, "Informator", Zagreb, 1970. str. 61.;Bukljaš,I.:Privredno pravo s osnova prava, "Školska knjiga"Zagreb, 1978.,str.218;Bukljaš,I.-Vizner, B.:Komentar Zakona o obvenim (obligacionim)odnosima, Zagreb, 1979,str.1696;Kovačević Josip:Praktikum mjenice i čeka, "Poduzeće i banka", br.1.2/89. str.39; Vedriš,M.-Klarić, P: Građansko pravo, "Narodne novine", Zagreb, 1995, str.500; Stražnický,op.cit.str.117.

c) Prezentat. Trasiranu mjenicu vjerovnik najprije podnosi na isplatu akceptantu (trasatu koji je akceptirao mjenicu), dakle glavnom dužniku (čl.24.st.1.i čl.27.ZM).

Akceptantom treba smatrati osobu koja je mjenicu potpisala uz navođenje riječi "priznajem" koja se nalazi na licu mjenice; i više osoba može akceptirati mjenicu (odluka Vrhovnog suda Hrvatske, II-Rev-131/87 od 26.V.1988).

Međutim, i neovisno o tome je li akceptirana ili nije, trasirana se mjenica najprije podnosi na isplatu trasatu, jer je prema strukturi mjenice trasat onaj koji ju je u prvom redu pozvan platiti (čl.1.,t.3.i čl.38.ZM). Mjenicu treba, dakle, podnijeti na isplatu trasatu i onda kad je on nije akceptirao (npr. zato što mu mjenica nije bila podnesena na akcept, ili zato što je odbio akcept), jer okolnost da mjenica nije akceptirana ne mora značiti da će trasat odbiti isplatu o dospelosti. Ako je mjenica vučena na više trasata kumulativno, treba je podnijeti na isplatu svakome od njih³

Imatelj mjenice ima pravo podnijeti mjenicu i nekom obračunskom zavodu (kod kojeg se vode računi trasata) i tada se smatra da je mjenica podnesena na isplatu (čl.37.,st.2.ZM). Prezentat trasirane mjenice je i domicilijat (čl.4.ZM), avalist (čl.29.,čl.30.ičl.31.ZM), te intervenijent koji je mjenicu akceptirao, odnosno intervenijent označen u mjenici kao osoba koja će po potrebi isplatiti (čl.59.ZM).

Prezentat vlastite mjenice je njezin izdavatelj (čl.112.st.1.ZM).

d) Mjesto prezentacije. Mjenicu treba prezentirati radi isplate u mjestu plaćanja (čl.1.,t.5.ZM). Ako mjesto plaćanja nije naročito (izričito) u mjenici određeno, prezentacija se obavlja u mjestu naznačenom pored trasatovog imena (čl.2.,st.3.ZM). Ako ima više mjesta istog imena (naziva), savjesni imatelj može prezentirati mjenicu u bilo kojem od tih mjesta.⁴ Prema odredbi čl.4. ZM, trasirana mjenica može biti plativa u mjestu prebivališta treće osobe, bilo u mjestu u kojem trasat prebiva, bilo u kojem drugom mjestu (domicilirana trasirana mjenica). Ova mjenica prezentira se u prvom slučaju domiciliranja u mjestu plaćanja, a u drugome u domicilu.

Podnošenje mjenice na isplatu mora se poduzeti u poslovnom uredu prezentanta. Ako se ured ne može pronaći ili ako se iz mjenice ne vidi da prezentat ima

poslovni ured, onda se mora tražiti u stanu (čl.106.,-st.1.ZM). Prezentacija radi isplate može se obaviti i izvan ureda ili stana, ako na to prezentat pristane (čl.106.,st.3.ZM).

e) Vrijeme prezentacije. Prema odredbi čl.37.,st.1. ZM, mjenica plativa na određeni dan ili u određeno vrijeme nakon dana izdavanja ili viđenja, mora se podnijeti na isplatu bilo na sam dan plaćanja, bilo jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za njim. Prezentacija se, dakle, mora obaviti: a) najranije na dan dospelosti mjenice, te b) najkasnije jednoga od dvaju radnih dana koji dolaze neposredno poslije dana dospelosti. Zakon o mjenici ne daje prezentantu mogućnost da prezentatu ostavlja neke dane počeka.

Ako mjenica dospijeva na blagdan, njezina se isplata može zahtijevati tek slijedećeg radnog dana (čl.104.,st.1.ZM).

Podnošenje mjenice na isplatu mora se poduzeti u poslovnom vremenu. Izvan poslovnog vremena može se obaviti samo uz pristanak prezentata (čl.106.st.1.i3. ZM).

Mjenica po viđenju mora se podnijeti na isplatu u roku od jedne godine od dana izdanja. Trasant može taj rok skratiti ili odrediti duži. Indosanti mogu skratiti ove rokove (čl.22.,st.1.ZM).

f) Sporna dospelost kod naknadnog ispunjenja bjanko-mjenice. Bjanko-mjenica je mjenica koja nema svih bitnih sastojaka, a izdana je s tim da se manjkajući bitni sastojci (npr.dospelost) naknadno ispune. Bjanko-mjenica, dok ne budu ispunjeni manjkajući bitni sastojci, ne vrijedi kao mjenica (čl.2.,st.1. i čl.110.,st.1.ZM).Ona je, zapravo, buduća mjenica-dakle isprava koja prema sporazumu strana-ka tek naknadnim ispunjenjem ima postati mjenicom (odluka Okružnog suda u Splitu, Gž-1942/78 od 27.X 1978.).⁵ Bjanko-mjenica se često koristi kao sredstvo osiguranja ugovora o zajmu, ugovora o kreditu i ugovora o prodaji s obročnim otplatama cijene, jer se imatelju mjenice (kao vjerovniku iz navedenih ugovora) omogućuje da je naknadno ispuni prema ostatku svote neplaćenog duga, dospelosti i dr. Ona se, prema stajalištu sudova, mora ispuniti u skladu s međusobnim sporazumom vjerovnika i dužnika (odluka Okružnog suda u Zagrebu, Gž-8021/87 od 2.XII 87.)

Pitanje je: Što ako bjanko-mjenica bude nak-

³ Ostoja, N: Mjenica "Odvjetnik", br.3-4/76, str.112.-; Rastovčan, op.cit.str.62;Bukljaš op.cit.str.218;Stražnický, op.cit.str.117;Bukljaš-Vizner, op.cit.str.1696;Kovačević,Josip, op.cit.str.39.;Vedriš-Klarić, op. cit, str. 500.

⁴ Stražnický,op.cit.,str.116

⁵ Tako i pravna literatura: Momčinović H.:Mjenica i akceptni nalog nakon donošenja Zakona o financijskom poslovanju,"Privreda i pravo", br.9-10/89.,str.619; Rastovčan, op.cit.str.43;Stražnický,op.cit.str.75;Bukljaš-Vizner, op.cit.,str.1717;Vedriš-Klarić,op.cit.str.494.

nađno ispunjena protivno međusobnom sporazumu vjerovnika i dužnika, odnosno sadržaju osnovnog posla-npr.označenjem (ranije) dospelosti različite od ugovorenog roka plaćanja? U odgovoru na ovo pitanje treba poći od odredbe čl.16.,st.2. ZM, koja propisuje:”Ako je mjenica koja je u vrijeme izdanja bila nepotpuna, naknadno ispunjena protivno postojećem sporazumu, povreda ovog sporazuma ne može se prigovoriti imatelju mjenice – osim ako ju je stekao zlonamjerno ili ako je pri stjecanju mjenice postupio s velikom nepažnjom.”

Valja, dakle, razlikovati nalazi li se mjenica koja se prezentira radi isplate u rukama prvog suugovaratelja (vjerovnika ili osnovnog posla-zajmodavca, dosatara). Ako je prezentant vjerovnik iz osnovnog posla – prezentat može uspješno prigovoriti protuugovorno ispunjenje, npr.oznaku ranije dospelosti od ugovorene. To zato što se kod prvog suugovaratelja može govoriti o namjeri odnosno nemarnosti ako mjenicu protuugovorno ispuni označenjem ranije dospelosti. Tako i sudska praksa:”Mjenični dužnik može uspješno istaknuti prigovor protuugovornog popunjavanja bjanko mjenice, ako je mjenicu o dospelosti podnio na isplatu prvi imatelj mjenice.” (odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž-1933/90. od 28.VIII 1990.). Trećem prezentantu se prigovor nedospelosti (protuugovorno ispunjenje) može s uspjehom istaknuti samo ako je mjenicu stekao zlonamjerno ili s velikom nepažnjom. Na prezentatu je teret dokaza da je ispunjenje mjenice (označenjem ranije dospelosti) izvršeno protivno sporazumu, odnosno da je treći stekao mjenicu zlonamjerno ili s velikom nepažnjom.⁶

g) Produženje roka prezentacije. Podnošenje mjenice na isplatu vezano je uz rokove. Prezentant ponekad ne može bez svoje krivnje obaviti ovu mjeničnu radnju, pa se postavlja pitanje produženja roka.

Zakon o mjenici uređuje produženje roka, s time da se ne zadovoljava običnom nekrivnjom prezentanta. Postavlja stroži kriterij: kad se u predviđenim rokovima mjenica ne može podnijeti zbog nesavladive zapreke (zakonski propisi neke države ili koji drugi slučaj više sile), onda se ti rokovi produžuju (čl.53.st.1.ZM).Rok za podnošenje mjenice radi isplate produžuje, dakle, samo više sila - i to tako dugo dok ne prestane.

Ne ulazeći poblize u analizu vrlo spornog pojma više sile (*vis maior*), ograničavamo se na upozorenje da prema ZM višom silom treba smatrati objektivne zapreke (npr. rat, moratorij, epidemiju i sl.), a ne i one zapreke koje su čisto osobne za imatelja mjenice ili

za onoga kome je on povjerio da mjenicu podnese (čl.53.,st.6.).

Kad viša sila prestane, imatelj mjenice mora bez odgađanja podnijeti mjenicu na isplatu (čl.53.,-st.3.ZM).

h) Posljedice pravodobne prezentacije. Pravodobnom prezentacijom mjenice, mjenični dug je postao dugom čije namirenje treba donijeti; mjenica se mora platiti čim bude podnesena na isplatu-ako odbije isplatu, prezentat dolazi u zašćenje. Pravodobno prezentiranje mjenice radi isplate uvjet je mjeničnih obveza regresnih obveznika. Ne ispuni li se taj uvjet, nema mjesta regresu.

Je li (i kada) prezentacija izvršena, mora dokazati mjenični vjerovnik (npr. protestom).prema stajalištu izraženom u pravnoj literaturi, uručenje mjenične tužbe treba smatrati ravnim prezentaciji radi isplate.⁷ U amortizacijskom postupku protest zamjenjuje podnošenje mjenice na isplatu (čl.91.,st.1.ZM).

i) Propust pravodobne prezentacije. Ako propusti pravodobno prezentirati mjenicu radi isplate, imatelj mjenice gubi svoja prava protiv indosanata, protiv trasanta i protiv ostalih obveznika, izuzevši akceptanta (čl.52.,st.1. ZM). Regresni obveznici, dakle, ispadaju iz mjenične obveze, a u obvezi ostaje glavni dužnik (akceptant) - i to u roku od tri godine, računajući od dospelosti (čl.78.,st.1.ZM).

1.2. POSEBNO O ISPLATI MJENICE

a) Platac. Ako je u pitanju trasirana mjenica, mjeničnu svotu dužan je platiti: 1. akceptant, 2. trasat (koji nije akceptirao mjenicu), 3.obračunski zavod, 4.domicilijat, 5.avalist i 6.intervenijent.

b) Osoba kojoj se plaća. Mjenična svota plaća se zakonitom imatelju mjenice: remitent u ili indosataru. Prije isplate, mjenični je dužnik obvezan ispitati je li podnositelj mjenice njezin zakoniti imatelj.

Ako mjenicu podnosi na isplatu prvi vjerovnik-remitent, to mora biti vidljivo iz teksta mjenične isprave: mjenica (trasirana, odnosno vlastita) sadrži, pored ostalog, i ime onoga kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti-remitent (čl.1.,t.6.,odnosno čl.109.,t.5.ZM). Mjenično potraživanje može se, međutim, prenijeti na drugog vjerovnika. To se, u pravilu, čini indosamentom (čl.10.-19.ZM):dosađanjji vjerovnik (indosant) određuje na mjenici ili

⁷ Stražnický,op.cit.str.118.

⁸ Mjenično potraživanje može se prenijeti i ustupom (cesijom), s tim da je za prijenos potrebna i predaja mjenice, jer se potraživanje ne može ostvariti bez papira.

⁶ Rastovčan, op. cit. str. 45; Stražnický, op. cit.str. 76

na njezinu alonžu da se mjenična svota ima platiti drugom vjerovniku (indosatru), pa to potpisuje.⁸

Ako je mjenica prenesena indosamentom, nije svaki indosatar zakoniti imatelj mjenice. Zakoniti imatelj mjenice (dakle osoba koja ima tzv. formalnu mjeničnu legitimaciju) jest onaj tko drži mjenicu u rukama i može se iskazati neprekinutim nizom indosamenata (čl.15.,st.1.ZM). To znači: prvi indosant mora biti remitent, a indosant u svakom daljnjem indosamentu mora biti indosatar u prijašnjem indosamentu - i tako redom dalje dok se ne dođe do držatelja mjenice in concreto.⁹ Tako i sudska praksa (npr.odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž-1913/88 od 21.III 1989.).

Smatra se da postoji neprekinuti niz indosamenata i kad je potpis nekog indosanta krivotvoren, ili ako je kao ime indosanta napisano ime koje ne postoji.¹⁰

Niz indosamenata nije prekinut ni time što se na mjenici nalazi bjanko-indosament, jer se kod bjanko-indosamenta smatra mjeničnim vjerovnikom svaki imatelj mjenice (čl.13.st.2.ZM).Kad iza bjanko - indosamenta smatra mjeničnim vjerovnikom svaki imatelj mjenice (čl.13.st.2.ZM).Kad iza bjanko-indosamenta dolazi drugi indosament, smatra se da je potpisnik tog drugog indosamenta stekao mjenicu bjanko-indosamentom (čl.15.st.1.ZM).Cesija, međutim, prekida niz indosamenata.¹¹

Imatelj mjenice koji se ne može iskazati neprekinutim nizom indosamenata nema formalne legitimacije. To je npr. indosant koji je došao u posjed mjenice bez ponovnog indosamenta (odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž-1913/88 od 21.III 1989.).

Prema tome, važnost formalne legitimacije jest u tome što formalno legitimirani vjerovnik može od mjeničnog dužnika potraživati bez daljnjeg objašnjenja isplatu mjenice. Drugim riječima, formalno legitimirani mjenični vjerovnik nije dužan dokazivati postojanje svog potraživanja, jer se predmnijeva da ono postoji čim se mjenica nalazi u njegovim rukama. Mjenični dužnik dužan je, pak, mjenicu platiti formalno legitimiranom vjerovniku i isplatom njemu oslobađa se svake obveze.

Dužnik je obvezan ispitati formalnu legitimaciju imatelja mjenice – dakle provjeriti pravilnost (neprekidnost) niza indosamenata, ali ne i istinitost potpisa indosanata (čl.39.st.3.

ZM). Ovlašten je i dužan ispitati i identitet formalno legitimiranog imatelja mjenice.

Prema odredbi čl.39., st.3.ZM, tko plati mjenicu o dospjelosti, pravovaljano je oslobođen obveze -osim ako je to učinio iz zle namjere ili velike nemarnosti. Mjenični dužnik, dakle, ne smije platiti formalno legitimiranom vjerovniku koji ujedno nema i materijalnu legitimaciju - ako je to pomanjkanje materijalne legitimacije dužniku bilo poznato ili moralo biti poznato. Materijalnu legitimaciju ima vlasnik mjenice. Redovito će formalno legitimirani biti i materijalno legitimiran. No to ne mora biti, pa materijalna legitimacija prezentanta može biti relevantna za mjeničnog dužnika.¹²

Ako je vjerovnik (remitent, indosatar) izgubio mjenicu, ne može bez sudske odluke o amortizaciji ostvarivati nikakva mjenična prava.¹³

c) Vrijeme plaćanja. Mjenicu treba isplatiti na dan njezine dospjelosti, ili u dva radna dana koji dolaze odmah za njim- u poslovno vrijeme (čl.37.,st.1.i čl.106,st.1.ZM). Redovito je dan dospjelosti mjenice i dan njezine isplate. Iznimka je kad dan dospjelosti pada na zakonom utvrđeni blagdan- dan plaćanja je u takvom slučaju sljedeći radni dan čl.104.st.1.i3.ZM).

Prema odredbi čl.105.,st.1.ZM,ni u zakonske rokove određene u mjenici ne ubraja se dan od kojeg oni polaze. Nikakvi dani početka, ni zakonski ni sudski, nisu dopušteni /čl.105.st.2.ZM/.Ovo pravilo o zabrani početka je iznimka od pravila obveznog prava, prema kojem vjerovnik uvijek može dopustiti dužniku da svoju obvezu izvrši u nekom naknadno određenom roku poslije dospjelosti. Pravna priroda mjenice, međutim, zahtijeva sigurnost: imatelj mjenice računa s isplatom određenog dana, a i trajanje obveze regresnih dužnika mora biti izvjesno – tako

da zabrana početka u mjeničnom pravu ima svog opravdanja.

Dužnik (prezentat)- nije dužan isplatiti mjenicu prije njezine dospjelosti. Ako se imatelj mjenice naplati iz mjenice prije njezine dospjelosti, čini to na vlastiti rizik. To je sudska praksa izrazila stajalištem: kad je ugovoren način plaćanja mjenicom koju je izdao dužnik, tada vjerovniku koji se naplatio iz mjenice prije njezine dospjelosti, dužnik ne odgovara za štetu nastalu plaćanjem kamata i troškova na indosiranu i eskontiranu mjenicu (odluka Vrhovnog suda Hrvatske, II-Rev-5/84. od

⁹ Rastovčan, op. cit. str.51;Ostoja, op. cit. str. 108.Vedriš-Klar-ić, op. cit. str. 496.

¹⁰ Stažnicki, op. cit. str. 92.

¹¹ Rastovčan, op. cit. str. 51.;Stražnicki, op. cit. str. 92.

¹² V. pobliže:Rastovčan, op.cit.str.51.;Stražnicki, op. cit. str.93.; Ostoja, op.cit.str.109.

¹³Amortizacija mjenice uređuju odredbe čl. 90-93. ZM.

12.XII 1984.)

S druge strane, ni imatelj mjenice ne može se prisiliti da primi isplatu prije dospelosti mjenice (čl.39, st.1. ZM). Imatelj mjenice može npr. imati interes da se mjenica plati upravo o dospelosti, da mjenicu dalje indosira i sl., pa mu isplatom prije dospelosti može biti uzrokovana šteta. Trasat koji plaća mjenicu prije dospelosti, čini to na svoju opasnost i štetu (čl.39.st.2.ZM)-npr. ako je isplatio mjenicu prije dospelosti neovlaštenom imatelju, trasatu prijeto opasnost da plati još jednom - o dospelosti - zakoni-
tom imatelju mjenice.

Prema odredbi čl.41.ZM, ako se mjenica ne podnese na isplatu u roku koji je označen u čl.37. tog zakona (to je sam dan plaćanja), ili jedan od dva radna dana koji dolaze odmah za njim, svaki dužnik je ovlašten da mjeničnu svotu položi u mjestu plaćanja kod prvostupajnskog redovnog suda, a ako ovoga nema, kod nadležnog tijela državne uprave u općini-na trošak, opasnost i štetu imatelja mjenice. Deponirati se, dakle, može u svako vrijeme nakon što proteknu dva radna dana poslije dospelosti mjenice. Za deponiranje se ne traži pristanak imatelja mjenice, a ne postoji ni obveza dužnika da ga obavijesti o deponiranju: dužnik, u pravilu, i ne zna u čijim se rukama nalazi mjenica. Vrijedi pretpostavka da mjenica nije prezentirana radi isplate, pa je na imatelju mjenice teret dokaza da je prezentacija izvršena.¹⁴ Deponiranje mjenične svote prije dospelosti(npr. u slučaju stečaja glavnog dužnika, njegova napuštanja mjesta plaćanja i sl.) je na trošak i rizik dužnika do dospelosti, a od toga dana trošak i rizik imatelja mjenice.

Mjenica se smije isplatiti poslije dospelosti samo onda ako bi platac, ili onaj za koga je plaćeno (trasant), mogao na to biti mjeničnopravno prisiljen. Akceptant je obvezan na isplatu tri godine, dakle sve do zastare njegove obveze (čl.78.st.1.ZM). Imatelj mjenice dužan je, dakle, primiti isplatu od akceptanta i poslije dospelosti.¹⁵

d) Način i predmet isplate. Pravilo je da se mjenična svota isplaćuje u cijelosti. Imatelj mjenice, međutim, ne može odbiti djelomičnu isplatu (čl.38,-st.2.ZM).¹⁶ Djelomična isplata postoji u interesu regresnih dužnika, jer se njome smanjuje svota koju imatelj mjenice može od tih dužnika zahtijevati.

Odbije li imatelj mjenice djelomičnu isplatu, gubi regres tog dijela mjenične svote. U slučaju djelomične isplate trasat može zahtijevati da se ova isplata zabilježi na mjenici i da mu se uz to izda priznanica (čl.38.st.3.ZM).Predaju mjenice ne može tražiti dok nije potpuno isplaćena. Za neisplaćeni dio nositelj mjenice može podići protest i tražiti naplatu od regresnih obveznika.

Samo kad izvrši potpunu isplatu, trasat (akceptant, domicilijant) može zahtijevati da mu imatelj preda mjenicu s potvrdom (na mjenici) da je isplaćena (čl.38,st.1.ZM). Ako je mjenica dobrovoljno predana isplatitelju, presumira se da je izvršena isplata.¹⁷

Isplatitelj koji plati mjenicu, a da mu ona nije predana, ne može zahtijevati vraćanje isplate – ako može tražiti predaju mjenice. Ako je mjenica izdana u više primjeraka (čl.63.ZM), isplatitelj ima pravo, u slučaju potpune isplate mjenice, zahtijevati predaju onoga mjeničnog primjerka na kojem se nalazi klauzula o akceptu.¹⁸

Prema odredbi čl.40.st.1. ZM, kad je mjenica plativa u novcu koji nije u tečaju u mjestu plaćanja, mjenična svota može se platiti novcem koji je tu u tečaju, a po vrijednosti koju ima na dan dospelosti. Ako je dužnik u zakašnjenju, imatelj mjenice može po svom izboru tražiti da se mjenična svota isplati domaćim novcem po tečaju koji vrijedi bilo na dan dospelosti, bilo na dan isplate.

Vrijednost stranog novca odredit će se po običajima koji vrijede u mjestu plaćanja, ali trasant može odrediti da se svota koju treba platiti obračuna po tečaju određenom u mjenici (čl.40, st.2.ZM). **Trasant može odrediti u mjenici isplatu mjenične svote efektivno u stranom novcu** (čl.40.,st.3.ZM). No istodobno zakon postavlja ogradu u smislu da se ovakva odredba, kao i ona o tečaju prema kojem treba platiti mjeničnu svotu izraženu u stranom novcu (čl.40.st.2.ZM), primjenjuje samo ako nije u suprotnosti s postojećim valutnim i deviznim propisima (čl.40, st.4.ZM).

Ako je mjenična svota označena u novcu koji ima isti naziv, ali različitu vrijednost u zemlji u kojoj je mjenica izdana i u onoj gdje je plativa, smatra se da se imalo na umu novac mjesta plaćanja (čl.40.st.5.ZM).

Pravilo je, dakle, da se mjenica isplaćuje u novcu. Isplatu mjenice mogu, međutim, zamijeniti i ostali načini prestanka obveze – npr. prijebom (kompenzacija), otpust duga, DATIO IN SOLUTUM, DATIO SOLVENDI CAUSA.¹⁹

¹⁴ Stražnický, op. cit, str. 122.

¹⁵ Stražnický, op. cit, str. 119.

¹⁶ To je i pravilo obveznog prava, prema kojem je "vjerovnik dužan primiti djelomično ispunjenje novčane obveze, osim ako ima poseban interes da ga odbije"(čl.310.st.2. Zakona o obveznim odnosima, "Narodne novine", br. 53/91, 73/91, 3/94 i 7/96).

¹⁷ Stražnický, op. cit. str. 121

¹⁸ Stražnický, op. cit. str. 126

¹⁹ Prijebom uređuju odredbe čl. 336.-343.otpust duga odredbe čl.344.-347, DATIO IN SOLUTUM odredbe čl.308., a DATIO SOLVENDI CAUSA odredbe čl. 309. Zakona o obveznim

e) Prolongacija mjenice. Odredbe ZM predviđaju odgodu dospelosti mjeničnog potraživanja na kasniji dan (prolongacija, produženje mjenice) produženjem roka za prezentaciju odnosno protest mjenice zbog postojanja nesavladive zapreke (čl.53. ZM-v. поближе naprijed pod II/1g.) Zakonska prolongacija, dakle, postoji.

Pitanje je, je li prolongacija mjenice moguća i sporazumom mjeničnog vjerovnika i mjeničnog dužnika (dobrovoljna prolongacija). Zakon o mjenici ne sadrži odredbe o dobrovoljnoj prolongaciji. U teoriji je izraženo stajalište da je ona moguća, i to na dva načina: 1. daje se nova mjenica, s novim (kasnijim) danom dospelosti, ili 2. na postojećoj se mjenici (na licu ili poleđini) upiše novi dan ili rok dospelosti.²⁰

f) Učinak isplate mjenice. Pravni učinak isplate mjenice ovisi o tome koja je osoba isplatila mjeničnu svotu.

Ako je mjenicu isplatio akceptant ili trasat, mjenična obveza prestaje za sve mjenične obveznike. Isti učinak ima i isplata mjenice od trasanta u odnosu na indosante. Ako je mjenicu platio domicilijat, od mjenične obveze oslobađaju se i akceptant i regresni dužnici, jer je pretpostavka da je domicilijat isplatio mjenicu trasatovim sredstvima.

Ako mjeničnu svotu plati koji drugi od mjeničnih obveznika (indosant, avalist), mjenična obveza ne prestaje za sve —jer platac može tražiti naknadu isplaćenog duga glavnog dužnika (akceptanta) i svih svojih mjeničnih obveznika.²¹

Isplata mjenice neće imati ove učinke ako je platac platio mjenicu iz zle namjere ili velike nemarnosti (čl.39.st.3.ZM). Ako je, naime, platac, znao ili mogao znati da osoba koja je mjenicu podnijela na isplatu nije zakoniti imatelj mjenice, onda isplatom mjenice takvoj osobi može prouzročiti štetu ostalim mjeničnim dužnicima- koji i dalje ostaju u obvezi prema zakonitom imatelju mjenice. Zato isplata učinjena iz zle namjere ili velike nemarnosti ne oslobađa isplatitelja odgovornosti prema ostalim mjeničnim dužnicima.

U slučaju izdavanja mjenice u više istovjetnih primjeraka (čl.63.ZM) isplata jednog od mjeničnih primjeraka oslobađa od obveze i po svim drugim primjercima, makar u mjenici i ne stajalo da

²⁰ Stražnický, op. cit. str. 122; Bukljaš-Vizner, op. cit. str. 1695; Kovačević, Josip, op. cit., str. 20

²¹ Rastovčan, op. cit., str. 52; Stražnický, op.cit. , str. 119. i 136; Bukljaš - Vizner, op.cit.str.1697.Kovačević, Josip,op. cit. str. 40; Vedriš-Klarić, op. cit., str. 501.

se isplatom po jednom primjerku poništi vrijednost i ostalih primjeraka (čl.64.st.1.ZM). Ako je imatelj više primjeraka mjenice ipak realizirao više od jednog mjeničnog primjerka, smatramo da je postupio nesavjesno - te da je u smislu odredbe čl.214. Zakona o obveznim odnosima dužan, pored glavnice, platiti isplatitelju ostalih primjeraka mjenice još i zatezne kamate i to od dana isplate tih primjeraka mjenice do vraćanja stečenog bez osnove.²²

2. MJENIČNO PRAVNI REGRES

2.1. PRETPOSTAVKE REGRESA

Regres se sastoji u traženju iskupljenja mjenice. Drugim riječima, regres je mjenična radnja kojom imatelj mjenice (regredijent) naplaćuje mjeničnu svotu od mjeničnog obveznika (regresata): trasanta (čl.9.ZM), indosanata (čl.14.ZM), avalista (čl.31.ZM) i akceptanta “za čast” (čl.57.ZM).

Akceptant mjenice nije regresni obveznik, iako se i od njega (glavnog dužnika) može zahtijevati isplata regresne svote (čl.27,st.2.ZM)²³

Pretpostavke regresa zbog neisplate jesu: 1.bezuspješna prezentacija mjenice radi isplate, te 2. podizanje protesta. protest mjenice, je, prema stajalištu sudske prakse, CONDICIO SINE QUA NON za ostvarivanje mjeničnog zahtjeva protiv svih mjeničnih dužnika, osim glavnog dužnika (odluka Okružnog suda u Zagrebu , Gž-6333/80 od 7.X 1980).²⁴

2.2. PROTEST

a) Pojam, svrha i rok u kojem se podiže protest

Protest zbog neisplate je javna isprava u kojoj – na pravodobni zahtjev imatelja mjenice – **javni bilježnik** utvrđuje da je akceptant (trasat, domicilijat) odbio isplatiti mjenicu u cijelosti ili djelomično (čl. 43. st.1.i čl. 69. ZM, te čl.6. **Pravilnika o javno-bilježničkim protestnim upisnicima**, (Nar. nov.

²² Odredba čl. 214. Zakona o obveznim odnosima glasi: “Kad se vraća ono što je stečeno bez osnove, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezna kamata, i to, ako je stjecatelj nesavjestan od dana stjecanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva.”

²³ Kovačević, Jasmina: Mjere za očuvanje mjeničnih i čekovnih prava, “Privredno pravni priručnik” br.8/85, str. 30; Zgaga, D.: Objašnjenja za primjenu Zakona o mjenici, u knjizi Mjenica, ček i drugi instrumenti osiguranja plaćanja, RRIF Zagreb, 1995. str. 47.; Stražnický, op. cit. str. 136.; Vedriš-Klarić, op. cit. str. 501.

²⁴ Regresni zahtjev može se istaknuti ne samo zbog neisplate, već i zbog neakceptiranja mjenice, odnosno zbog nesigurnosti akceptanta, trasata i trasanta – slučajevi regresa prije dospelosti (čl.42.t.1.-3.ZM).

br. 38/93)²⁵ Protest bjanko-mjenice nije moguć prije njezina popunjavanja.

Protest je pretpostavka regresu. Drugim riječima, bez protesta mjenični vjerovnik ne može, u pravilu, izvršiti regres. Imatelj mjenice gubi pravo iz mjenice u odnosu na regresne obveznike (ne i u odnosu na glavnog dužnika!) ako mjenicu nije podnio na protest (odluka Okružnog suda u Zagrebu, Gž-6333/80 od 7. X 1980.; odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž-2497/90. od 22. X 1991.).

Od načela da je protest pretpostavka regresu postoje iznimke. Tako protest nije potreban kad regresni zahtjev ima svoju osnovu u stečaju odnosno likvidaciji otvorenim nad imovinom trasata, ili trasanta koji je zabranio podnošenje mjenice na akceptiranje. Imatelj mjenice može ostvariti regres kad podnese potvrdu suda da je otvoren stečaj odnosno podnesena prijava o pokretanju postupka likvidacije (čl.43.st.6.ZM).

Protest nije potreban ni onda kad trasant, indosant ili avalist unesu u mjenicu i potpišu odredbu kojom imatelja mjenice oslobađaju od obveze da radi ostvarenja regresu podiže protest zbog neisplate. Takve su odredbe npr. "bez troškova", "bez protesta" i sl.(čl.45. st.1.ZM).Kad je riječ o učinku tog oslobođenja, treba poći od toga tko je imatelja mjenice oslobodio obveze podizanja protesta. Ako je to učinio trasant, oslobođenje ima apsolutni učinak – djeluje prema svim potpisnicima. Drugim riječima, ni jedan od indosanata (ili njihovih avalista) ne može svoju obvezu učiniti ovisnom o podizanju protesta. Ako, ipak, imatelj mjenice – suprotno odredbi koju je napisao trasant - podigne protest, sam će snositi troškove protesta. Ako je, pak, imatelja mjenice od obveze podizanja protesta oslobodio indosant ili avalist, vrijedit će to oslobođenje samo glede dotične osobe (relativni učinak). Troškovi protesta, ako je podignut, mogu se naplatiti od svih potpisnika (čl.45.st.3.ZM).

Protest je vezan uz rok: ako je mjenica plativa po viđenju, protest se mora podići u roku u kojem se takva mjenica može podnijeti na akceptiranje – dakle u roku godine dana od dana izdanja (čl.33, st.1, čl.43. st.2 i 3. i čl.111 st.1. ZM). Protest zbog neisplate mjenice plative na određeni dan, odnosno na određeno vrijeme od dana izdanja ili viđenja, mora se podići jednoga od dvaju radnih dana koji dolaze odmah za danom plaćanja mjenice (čl.43.st.3 i čl.111.st.1.ZM). Ako je posljednji dan blagdan, tada se taj rok produžava do prvog radnog dana koji dolazi odmah po proteku roka (čl.104.st.1.i 2.ZM). Smatramo da

²⁵ Momčinović, H.:Javnobilježničke radnje u mjeničnim čekovnim stvarima, u knjizi "Polaganje javnobilježničkog ispita - zbornik radova", "Organizator", Zagreb; Rastovčan, op. cit. str. 63; Stražnický, op. cit., str.501.

subota – kad javni bilježnik ne radi – nije radni dan u smislu odredbe čl.43.st.3.ZM.

Pitanje je: Što ako se protest podigne na sam dan plaćanja, koji – ipak – u cijelosti treba ostaviti mjeničnom dužniku da izvrši svoju obvezu? Smatramo da protest podignut na dan dospelosti odgađa njegovo pravno djelovanje do prvog radnog dana iza dana dospelosti, a ne može imati značenje da je protest bez učinka.

Samo pravodobno podignut protest ima za posljedicu zadržavanje regresnih prava prema mjeničnim dužnicima. Smatramo korisnim upozoriti na dva stajališta sudske prakse glede pravodobnosti protesta. Prema jednom stajalištu, pravodobnost podignutog protesta procjenjuje se prema danu kad je sudu (sada: **javnom bilježniku** – nap. autora) označen kao dan izdavanja protestne isprave (odluka Privrednog suda Hrvatske Pž-3463/88 od 24.X1989). Drugo je stajalište: može se dokazivati da je datum protesta u ispravi o protestu pogrešno naveden (odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske, II-Rev-44/89 od 9.VIII 1989.).

b) Posljedice proteka roka za podizanje protesta

Pravodobno podignuti protest je pretpostavka ostvarenja regresnih prava imatelja mjenice. Protekom roka za podizanje protesta zbog neisplate ne može se više podići protest i imatelj te ("prejudicirane") mjenice gubi svoja prava protiv regresnih dužnika: trasanta, indosanata i avalista (odluke Privrednog suda Hrvatske Pž-3338/88 od 29.VIII 1989. i Pž-2497/90 od 22.X1991.). Ne gubi se, međutim, zahtjev protiv glavnog dužnika – akceptanta trasirane odnosno izdavatelja vlastite mjenice (čl. 52. st.1. i čl. 111. st.1. ZM), jer je protest pretpostavka regresu, a ne održanja zahtjeva protiv glavnog dužnika (odluke Privrednog suda Hrvatske, Pž 221/88 od 12.III 1988. i Pž-3168/87 od 4.X1988. odluka Vrhovnog suda Hrvatske, Gž-1934/68 od 31.X 1968).²⁶

Avalist glavnog dužnika – akceptanta trasirane, odnosno izdavatelja vlastite mjenice – ostaje također mjenično odgovoran, iako imatelj mjenice nije pravodobno podigao protest (odluka Vrhovnog suda Hrvatske, II-Rev-75/88 od 25.X1988). Napominjemo da protek roka za podizanje protesta utječe i na indosiranje mjenice: indosiranje nakon proteka roka određenoga za podizanje protesta zbog neisplate proizvodi samo učinak običnog ustupa (čl.19. st.1.ZM).

c) Postupak podizanja protesta

²⁶ Tako i pravna literatura: Rastovčan, op.cit.str.65;Ostoja, op.cit.str.113;Bukljaš, op.cit.str.222;Vedriš-Klarić, op.cit.str.502.

Protest se podiže po postupku predviđenome odredbama čl.69.-77 ZM. U tom postupku sudjeluju: protestant - osoba koja podiže protest (imatelj mjenice), protestat - osoba protiv koje se podiže protest (trasat, akceptant, izdavatelj vlastite mjenice) i protestno tijelo – javni bilježnik, koji je mjesno nadležan za osobu protiv koje se podiže protest (na čijem je području prebivalište odnosno sjedište protestata).

Postupak protestiranja pokreće se zahtjevom protestanta javnom bilježniku. Uz zahtjev za protest mjenice podnosi se protestna isprava (protest) i izvornik (odnosno prijepis) mjenice. Kad javni bilježnik primi zahtjev za podizanje protesta s navedenim priložima, dužan je odmah obaviti protestiranje i izdati traženi protest – pri čemu se ne smije upustiti u ispitivanje je li protestiranje u pojedinom slučaju potrebno ili pogodno za održavanje ili provođenje mjeničnih prava.

Kad je u pitanju protest zbog neisplate, javni bilježnik podnosi mjenicu protestatu – u njegovu poslovnom uredu ili u stanu – i poziva ga da isplati mjeničnu svotu (čl.70. st.1. i čl.106. st.1. ZM). Ako protestat odbije isplatiti mjenični dug, javni bilježnik unosi negativan odgovor u protestnu ispravu.

Ako, pak, protestat isplati mjenični dug, javni bilježnik potvrđuje tu isplatu na mjenici i

mjenicu predaje protestatu (čl.73, st.2. ZM). U slučaju da mjenični dužnik isplati jedan dio mjenične svote, to će se zabilježiti na izvornoj mjenici i u protestu i o tome platcu izdati priznanica na prijepisu protestirane mjenice (čl.73.st.3.ZM). Ako mjenični obveznik isplati mjeničnu svotu, ali odbije isplatu protestnih troškova – ta će se okolnost utvrditi protestom, a sama mjenica predati platcu. Naknada protestnih troškova može se tražiti na temelju ovog protesta (čl.74.ZM). Prema odredbi čl.70.st.2. ZM, ako se tražena osoba ne nađe u svom poslovnom uredu, kad ga ima, odnosno u stanu kad poslovnog ureda nema, ili ako se nađe, ali joj se zahtjev ne može priopćiti iz bilo kojeg uzroka, protestno tijelo nije dužno ponoviti protestni postupak.

Iz navedenoga treba zaključiti:

1. Protest (protestna isprava) se ne izdaje ako protestat isplati u cijelosti mjenični dug i protestne troškove.

2. Protest se izdaje:

a) ako protestat odbije isplatiti mjeničnu svotu, ili

ga **javni bilježnik** ne nađe odnosno ne može protestu priopćiti zahtjev;

b) za ostatak (neplaćeni dio) mjeničnog duga, u slučaju isplate dijela mjenične svote;

c) za iznos protestnih troškova – koje je protestat odbio isplatiti, iako je isplatio mjenični dug.

Protest (isprava o protestu) mora se bez odgađanja predati imatelju mjenice ili osobi koja je u njegovo ime podnijela mjenicu na protest (č.75. ZM), uz istodobno vraćanje mjenice koja nije isplaćena (odnosno isplaćena je djelomice). protest je samostalna (izvorna) isprava, a ne izvadak iz protestnog registra – pa ako se protest i protestni registar ne podudaraju, vrijedi protest.²⁷ Protest je jedino dokazno sredstvo kojim se može dokazivati da protestat nije isplatio (u cijelosti ili djelomice) mjeničnu svotu.²⁸

d) Zamjena protesta

Od pravila da je protest jedino dokazno sredstvo o izvršenju mjeničnopravne radnje (zahtjev za isplatu) i njezina uspjeha (odbijanje isplate), ZM predviđa **dvije iznimke** – prema kojima protest može biti zamijenjen pismenom izjavom na mjenici, odnosno preporučenim pismom protestnog tijela. **Prva** je, ako trasant u slogu mjenice ne zahtijeva da protest bude u obliku javne isprave. Protest zbog neisplate tada može, po pristanku imatelja mjenice, biti zamijenjen pisanom izjavom na mjenici one osobe od koje se zahtijeva plaćanje. Izjava tih osoba (trasata, akceptanta, domicilijata, adresata po potrebi, intervenijenta) mora biti datirana, potpisana i u protestnom roku unesena u registar protesta, o čemu protestno tijelo stavlja potvrdu na protestiranoj mjenici ili alonžu (čl.77.st.1. ZM). Ovaj način zamjene protesta moguć je i kod djelomične isplate.²⁹ **Druga** se iznimka odnosi na slučaj kad Vlada Republike Hrvatske utvrđuje do koje mjenične svote protestno tijelo može, umjesto protesta, preporučenim pismom dostaviti prijepis mjenice svim mjeničnim dužnicima, s napomenom da je mjenica protestirana. O tome se na zahtjev izdaje potvrda koja se upisuje u protestnom roku u registar protesta (čl.77. st.2. ZM).

2.3. NOTIFIKACIJA

a) *Pojam, svrha i sadržaj.* Ako je pokušaj imatelja mjenice da dobije isplatu mjenične svote ostao bezuspješan, potrebno je da on o tome obavijesti potpisnike mjenice (regresne obveznike).³⁰ Mjenična

²⁷ Stražnický, op.cit.str.164.

²⁸ Rastovčan, op.cit.str.63.

²⁹ Stražnický, op.cit.str.168.

radnja obavještanja zove se notifikacija Cilj notifikacije jest da regresni mjenični dužnici doznaju da je dospjela njihova obveza i time im se omogućiti da dobrovoljno iskupe protestiranu mjenicu – izbjegavajući daljnje (veće) troškove.

Notifikacija o podizanju protesta zbog neisplate (odnosno djelomične isplate) čini se ovako: imatelj mjenice obavještava o odbijanju isplate trasanta i svog indosanta u roku od četiri radna dana nakon dana protesta, ili nakon podnošenja mjenice ako u ovoj postoji odredba “bez troškova” (čl.44.st.1.ZM). Trasant se obavještava u mjestu izdanja mjenice, osim ako je trasant označio baš u svrhu notifikacije neko drugo mjesto pored svoga imena. Imatelj mjenice obavještava neposrednog indosanta – kako onoga iz punog, tako i onoga iz bjanko-indosamenta, osim ako je indosant “bez obveze” (takav, naime, ispada iz reda mjeničnih dužnika).³¹

Svaki indosant mora u roku od dva dana nakon primljene obavijesti priopćiti obavijest indosantu koji mu prethodi, naznačujući imena i adrese onih koji su dali prijašnje obavijesti i tako redom sve do trasanta (čl.44.st.2.ZM). Ako koji od indosanata nije označio svoju adresu ili ju je označio nečitljivo, dovoljno je da se obavijest pošalje indosantu koji mu prethodi (čl.44.st.4. ZM). Budući da imatelj mjenice mora neposredno obavijestiti trasanta, ne treba ga obavijestiti remitent –indosant.³²

Kad se daje obavijest kojem potpisniku mjenice, mora se u roku koji za ovog potpisnika vrijedi, poslati takva ista obavijest i njegovu avalistu (čl.44.st.3.ZM).

Notifikacija treba sadržavati priopćenje o neisplati, odnosno o djelomičnoj isplati mjenice, te o podizanju protesta. Može se dati u bilo kakvom obliku, pa i jednostavnim vraćanjem mjenice (čl.44. st.5.ZM). Obavijest se, dakle, može učiniti i usmeno putem telefona i sl. - a ne samo u pisanom obliku. Tko daje obavijest dužan je dokazati da je to učinio u propisanom roku. Samtra se da je pravodobno postupljeno i kad je pismo kojim se daje obavijest predano pošti u propisanom roku (čl.44. st.6.ZM).

b) *Posljedice propusta notifikacije.* Tko ne da obavijest u propisanom roku, ne gubi zbog toga svoja mjenična prava, ali za štetu koja nastane zbog njegova propuštanja odgovara do visine mjenične svote (čl.44. st.7.ZM). Tako i sudska praksa (odluke Višeg privrednog suda Hrvatske, Pž-1963/83 i Pž-779/84 od 2.X 1984.). Tko nije dao obavijest odgovara za štetu svim prednicima, a ne samo onome koga je

morao obavijestiti. Tužba je građansko-pravna, a ne mjeničnopravna.³³

2.4. REGRES IMATELJA MJENICE

a) *Mjenični obveznici.* Kako je već rečeno (v. naprijed pod III/1.), svi oni koji su mjenicu trasirali, akceptirali, indosirali ili avalirali odgovaraju solidarno imatelju mjenice (čl. 46. st.1.ZM).

To znači da on ima pravo postupiti protiv svih tih osoba, bilo pojedinačno, bilo protiv više njih, bilo protiv svih zajedno; pritom nije dužan držati se reda kojim su se oni obvezali (čl.46.st.2.ZM). I sudska praksa izražava ovo stajalište: (odluke Okružnog suda u Šibeniku, Gž-483/77 od 28.IX 1979., odluke Vrhovnog suda Hrvatske, II-Rev.1/83 od 23.II 1983. II-Rev-29/87. od 26.V 1987. i II-Rev-75/88 od 25.X 1988, odluka Višeg privrednog suda Hrvatske, Pž-2738/83. od 19.V 1984). Postavljanje zahtjeva protiv jednog od obveznika ne sprječava da se postupi protiv ostalih, makar oni dolazili iza onog protiv kojeg je prvo postupljeno (čl.46. st.4. ZM).

1) svotu za koju je mjenica isplaćena, kao i kamate ako su u mjenici bile određene;

2) zateznu kamatu obračunatu u skladu s propisom kojim se uređuje visina stope zatezne kamate;³⁴

3) troškove protesta, poslanih izvještaja, kao i ostale troškove.

Regresni dužnik je dužan isplatiti imatelju mjenice cjelokupnu regresnu svotu; imatelj mjenice je ovlašten odbiti djelomičnu isplatu.³⁵

I sudovi su zauzeli stajalište da imatelj protestirane neplaćene mjenice može zahtijevati od onoga protiv kojega ostvaruje regres isplatu mjeničnog duga u onom opsegu koji proizlazi iz mjenice (odluke Privrednog suda Hrvatske, Pž-851/87 od 10.XI 1987. i Pž-2270/87 od 18.VII 1988. Odluka Vrhovnog suda Hrvatske, II-Rev-29/87. od 25.V 1987.).

3.5. REGRES DALJNJEG REGREDIJENTA

a) *Mjenični obveznici.* Kad imatelj mjenice ostvari regres, riješen je samo odnos mjeničnog vjerovnika prema regresnim mjeničnim obveznicima. Ostaje još pitanje međusobnog odnosa tih regresnih obveznika. Tu je važan položaj akceptanta kao glavnog dužnika prema ostalim mjeničnim obveznicima, te položaj trasanta i ranijih indosanata prema kasnijim

³⁰ Zgaga, D., op. cit., str. 48.

³¹ Stražnický, op. cit., str. 141.

³² Stražnický, op. cit., str. 141

³³ Stražnický, op.cit.str.143.

³⁴ Zakon o zateznim kamata /NN br.28/96/.

³⁵ Stražnický , op.cit.str.145.

indosantima: svaki kasniji mjenični obveznik koji je isplatio mjenični dug (iskupio mjenicu) može tražiti naknadu (regres) od svojih prednika, a može tražiti isplatu i od glavnog dužnika – ali ne i od indosanata koji su se mjenično obvezali poslije njega. Glavni dužnik odgovara svima – tek kad on plati, prestaje mjenična obveza za sve obveznike.³⁶

Iskupitelj mjenice nije dužan prezentirati mjenicu regresnim dužnicima, jer se njegovo pravo regresa temelji na činjenici da je iskupio mjenicu (odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž.1913/88 od 21.III 1989.)³⁷

b) Regresna svota. Prema odredbama čl.48. ZM. Tko je iskupio mjenicu, može zahtijevati od onih koji njemu odgovaraju:

1. cjelokupnu svotu koju je isplatio;
2. kamatu u visini eskontne stope koju utvrđuje Narodna banka Hrvatske na svotu, računajući od dana kad se iskupljena svota mjenice isplatila;
3. troškove koje je imao

Svaki obveznik protiv kojeg se ostvaruje ili protiv kojega se može ostvarivati regres ovlašten je, kada isplati regresnu svotu, zahtijevati da mu se preda mjenica zajedno s protestom i računom na kojem je potvrđena isplata. Svaki indosant koji je iskupio mjenicu, može precrtati svoj indosament i indosamente indosanata koji iza njega dolaze (čl.49.ZM).

2.6. POVRATNA MJENICA

Umjesto zahtjeva za isplatu mjenice upućenog regresnom dužniku, imatelj mjenice, odnosno svatko tko ima pravo ostvariti regres može, ako nije protivno ugovoreno, naplatiti novom mjenicom, trasiranom po viđenju na koju od osoba njemu odgovornih, i koje su plative u mjestu prebivanja te osobe (povratna mjenica – čl.51.,st.1.ZM).

Povratna mjenica omogućuje mjeničnom vjerovniku naplatu izvan mjeničnog spora. S obzirom na to da je regresni dug već dospio, dospelost povratne mjenice određuje se po viđenju.

Povratna mjenica obuhvaća regresnu svotu (čl.47. odnosno čl.48.ZM), naknadu za posredovanje i pristojbu za povratnu mjenicu, dužnik ima pravo zahtijevati ne samo predaju povratne mjenice, nego i prodaju prvobitne (temeljne) mjenice.³⁸

3. PRISILNA NAPLATA MJENICE

3.1. IMATELJ MJENICE KAO VJEROVNIK

a) Postupak naplate. Ako mjenična svota ne bude dobrovoljno plaćena, ili bude plaćena samo djelomice, imatelj mjenice može svoj mjeničnopravni zahtjev ostvariti putem suda: u ovršnom ili u parničnom postupku. Ovršni zakon (N.N.br.57/96-dalje:OZ) uređuje naplatu mjenice, regulirajući ovrhu na temelju mjenice kao vjerodostojne isprave (čl.28.OZ). Zakon o parničnom postupku (N.N.br.53/91. i 91/92.-dalje: ZPP) također uređuje naplatu mjenice, i to u mandatnom postupku, u kojem sud donosi odluku (dokumentarni platni nalog) bez određivanja rasprave samo na temelju vjerodostojne isprave – mjenice (čl.446).

b) Naplata u ovršnom postupku. Prema odredbama čl.37.st.2. OZ, rješenjem o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave sud će: 1.naložiti ovršeniku da u mjeničnim sporovima u roku od tri dana od dostave rješenja namiri potraživanje zajedno s odmjerenim troškovima i 2. odrediti ovrhu radi ostvarenja tih potraživanja. Rješenje o ovrsi sastoji se, dakle, iz dva dijela: jednog koji ima značaj platnog naloga, te drugoga koji je izjednačen s odlukom o ovrsi.³⁹

U odnosu između prvog dijela rješenja o ovrsi (kvaziplatnog naloga) i platnog naloga koji izdaje sud na temelju mjenice (čl.446. i 48. ZPP), zakonodavac je dao prednost rješenju o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave. Naime, ZPP propisuje (čl.446, st.4 i 5.) da kad se na temelju vjerodostojne isprave može zahtijevati ovrha po OZ, sud će izdati platni nalog samo ako tužitelj učini vjerojatnim postojanje pravnog interesa za izdavanje platnog naloga – a ako to ne učini, sud će tužbu odbaciti.⁴⁰

Dosljedno iznesenome, možemo zaključiti: imatelj mjenice ovlašten je (i dužan) mjeničnu svotu naplatiti u ovršnom postupku, osim ako učini vjerojatnim postojanje pravnog interesa za izdavanje platnog naloga - u kojem slučaju naplatu ostvaruje u parničnom postupku.

c) Naplata u parničnom postupku. U parničnom (mandatnom) postupku mjenicu može naplatiti imatelj mjenice koji je učinio vjerojatnim postojanje pravnog interesa za izdavanje platnog naloga. Tužitelj već u mandatnoj tužbi mora učiniti vjerojatnim postojanje pravnog interesa za izdavanje platnog naloga, tako da sud neće pozivati tužitelja da dopunjuje svoje navode o postojanju pravnog interesa ili, pak, da predlaže dokaze (Pravno shvaćanje sjednice odjela za privredne i ostale sporove Privrednog suda Hrvatske, od 30.X 1990.).⁴¹

³⁹ Giunio, M.: Ovrha i osiguranje tražbina, "Mikema" Zagreb, 1997., str. 51.

⁴⁰ Tako također: Grbin, I: Novela Zakona o parničnom postupku od 16.svibnja 1990., "Zakonitost" br. 5/91., str. 504; Crnić, I: Novela Zakona o izvršnom postupku od 16. 5. 1990., seminarski materijal "Novo parnično i izvršno pravo", Zagreb, 1991., str. 76.

³⁶ Rastovčan, op.cit.str.66; Bukljaš, op.cit.str.227.

³⁷ Tako i Stražnický, op.cit.str.146.

³⁸ Stražnický, op.cit.str.148

Postojanje toga pravnog interesa tužitelj ne može dokazivati u žalbi.

Mandatnoj tužbi treba priložiti mjenicu i protest (čl.446.st.1.i st.2.t.3.ZPP). Preslika mjenice nije dokaz o postojanju prava imatelja mjenice; prava iz mjenice prema mjeničnim obveznicima mogu se ostvarivati samo na temelju izvorne mjenice. Na temelju bjanko-mjenice ne može se izdati mjenični platni nalog (odluka Vrhovnog suda Hrvatske, Rev-383/83 od 29.VI 1983.).

3.2. DALJNI REGREDIJENT (ISKUPITELJ MJENICE) KAO VJEROVNIK

a) U slučaju dobrovoljnog iskupljenja. Daljnji regredijent (iskupitelj mjenice) ovlašten je, kad dobrovoljno isplati regresnu svotu, zahtijevati da mu se preda mjenica zajedno s protestom i računom na kojem je potvrđena isplata (čl.49.st.1. ZM). On je sada u položaju imatelja mjenice, pa svoj regresni zahtjev može ostvariti sudskim putem-u ovršnom postupku, ili u parničnom postupku (v. pobliže naprijed pod IV/1).

b) U slučaju iskupljenja sudskim putem. Prema odredbama čl.108. ZM, ako je na temelju presude odnosno platnog naloga izdanog po jednoj mjenici protiv izvjesnih mjeničnih potpisnika neki od njih obavio naloženo plaćanje (iskupio mjenicu) onda je ta presuda, odnosno platni nalog po kojem je osuđeni potpisnik postupio, zajedno s potvrdom i računom na kojem je potvrđena isplata, kao i protestom ako ga je trebalo podići, dovoljna ovršna isprava za ostvarivanje njegovih regresnih prava protiv njemu odgovornih mjeničnih dužnika koji su obuhvaćeni tom istom presudom odnosno platnim nalogom. Tako i sudska praksa (odluka Okružnog suda u Varaždinu, Gž-34/87 od 23.II 1987.).

Smatramo da je zakonodavčeva namjera bila u ovakvoj situaciji isključiti parnični postupak. Stoga odredbu čl.108.ZM treba tumačiti ekstenzivno: pod "presudom, odnosno platnim nalogom" (kao ovršnim ispravama) razumijevati i rješenje o ovrsci na temelju mjenice kao vjerodostojne isprave, ako je njime obuhvaćeno više dužnika (regresnih obveznika).

4. MJENIČNI PRIGOVORI

4.1. VRSTE MJENIČNIH PRIGOVORA

Različiti su načini podjele (klasifikacije) mje-

ničnih prigovora, koji se mogu staviti u ovršnom i u parničnom postupku. Najraširenija je podjela na objektivne i subjektivne prigovore.

Objektivni (apsolutni, stvarni) prigovori izvire iz pravne prirode mjenične obveze – nemaju, dakle, temelja u osobnom odnosu između mjeničnog vjerovnika i dužnika. To je npr. prigovor pomanjkanja bitnih sastojaka mjenice, neispravnosti mjenične isprave, amortizacije, prigovor da je mjenicu isplatio glavni dužnik, da je mjenica prejudicirana, prigovor zastare i sl.

Subjektivni (osobni, relativni) prigovori se zasnivaju na osobnom odnosu između vjerovnika i dužnika: može ih isticati samo jedan mjenični dužnik, i to samo prema imatelju mjenice. To je npr. prigovor iz osnovnog posla (da posao nije izvršen, da je ugovor raskinut), nedostaci volje (sila, prijevara, zabluda), da nije primljeno mjenično pokriće, da je bjanko-mjenica popunjena suprotno sporazumu odnosno uvjetima iz osnovnog posla itd.

4.2. PRIGOVORI KOJI SE MOGU ISTICATI

a) Općenito. U mjeničnopravnim odnosima sužena je mogućnost isticanja prigovora, što proizlazi iz načela mjenične strogosti i načela neposrednosti u tim odnosima. Prema čl.16.st.1. ZM, osobe protiv kojih je stavljen zahtjev da ispune svoje obveze iz mjenice ne mogu prema njezinom imatelju isticati prigovore koji imaju temelj u njihovim osobnim odnosima s trasantom ili s kojim prijašnjim imateljem mjenice, osim ako je sadašnji imatelj mjenice prilikom njezina stjecanja svjesno postupio na štetu dužnika. Zakon, dakle, ne govori koji se prigovori mogu isticati – već to određuje negativno: propisuje koji se prigovori ne mogu isticati. Iz toga – A CONTRARIO- pravna znanost i sudska praksa izvode zaključak o dopustivosti prigovora.

Izražena su stajališta da su dopustivi sljedeći (važniji) prigovori.

b) Objektivni prigovori koje može isticati svatko prema svakome. To su npr.prigovori:

1. Nedostatak kojega od bitinih mjeničnih sastojaka (npr. nedostaje točna oznaka svote i vrste novca koja se ima platiti - odluka Višeg privrednog suda u Zagrebu, P-1806/75 od 17.XI 1975).

2. Neispravnost mjenične isprave: mjenica je poderana, precrtana, probušena i sl.

3. Mjenica je amortizirana

4.Mjenica je prejudicirana

5.Mjeničnu svotu je platio glavni dužnik (odluka Vrhovnog suda Hrvatske, Gž-4050/77 od 21.XI1979.).

c) Objektivni prigovori koje može isticati samo pojedini mjenični dužnik protiv svakog imatelja

⁴¹ Citirano prema Grbinu, op.cit.str.505.

mjenice. To su npr. prigovori:

1. Na mjenici nema njegova potpisa (odluka Vrhovnog suda Hrvatske, II-Rev-131/87 od 26.V 1988).
2. Njegov potpis na mjenici je krivotvoren (odluka Vrhovnog suda hrvatske, Gž-4050/77 od 21.XI 1979)
3. Osoba koja se potpisala kao njegov opunomoćnik nije imala ovlast za zastupanje (čl.8.ZM)
4. On (mjenični dužnik) nije bio mjenično sposoban u vrijeme potpisivanja mjenice (čl.101.ZM)
5. Radi se o "recta mjenici" (čl.10.st.2. ZM)
6. Mjenica je preinačena nakon njegova potpisivanja
7. Mjenična obveza je zastarjela (čl.78.-84-ZM)

d) *Objektivni prigovor koji može isticati svaki mjenični dužnik jednom imatelju mjenice.*

Nedostatak aktivne legitimacije imatelja (o aktivnoj legitimaciji v. naprijed pod II/1.b).

e) *Subjektivni prigovori.* Može ih isticati svaki mjenični dužnik, i to samo prema jednom imatelju mjenice.⁴²

Sudska praksa dopušta subjektivne prigovore ako oni proizlaze iz neposrednog odnosa imatelja mjenice i konkretno mjeničnog dužnika. Drugim riječima, ako su stranke (imatelj mjenice i mjenični dužnik) istodobno i sudionici iz osnovnog pravnog posla, onda se može i u mjeničnom sporu raspravljati o materijalnopравnim prigovorima iz osnovnog posla, kao npr.: prigovoru prebijanja, prigovoru da dužnik nije primio od vjerovnika pokriće u robi, odnosno novcu (odluka Vrhovnog suda hrvatske, Gž-661/79 od 27.XI 1979.).

Ako se radi o ostalim osobama (koje istodobno nisu i ugovorne strane iz osnovnog posla) kao strankama u mjeničnim sporovima, sudovi – smatramo – ne bi mogli raspravljati o materijalnopравnim prigovorima podnesenim u mjeničnom sporovima.

e) *Prigovor da je bjanko-mjenica popunjena protivno sporazumu.* Upućujemo na izlaganje "Sporna dospjelost kod naknadnog ispunjenja bjancko-mjenice" (v. naprijed pod II/1-f).

g) *Učinak prigovora istaknutoga u parnici.* Prigovor koji je izjavio jedan mjenični dužnik (jedan od tuženika), ne djeluje u korist ostalih tuženika koji nisu podnijeli prigovor. Ovo zato što mjenični dužnici nisu jedinstveni suparničari u smislu odredbe čl.201.ZPP.

5. NEOPRAVDANO OBOGAĆENJE

a) *Općenito.* Prejudiciranje mjenice, kao i zastara mjeničnopравnog zahtjeva, imali bi za posljedicu prestanak mjeničnopравnog zahtjeva – kad vjerovnik ne bi imao mogućnost ustati tužbom zbog neopravdanog obogaćenja (stjecanja bez osnove) nekoga od mjeničnih dužnika.

Prema odredbama čl.85., st.1. ZM, trasant, akceptant i indosant, čije su mjenične obveze utrnule zbog zastare ili zbog toga što su propuštene radnje propisane radi održavanja mjeničnih prava, odgovaraju imatelju mjenice, ako su se na njegovu štetu neopravdano obogatili. Ostali mjenični obveznici oslobođeni su ove odgovornosti.

Tužba je građanskopравna: obogaćenje (stjecanje bez osnove) joj je pravna osnova, a mjenica služi samo kao legitimacija.⁴³

Tužba pripada imatelju mjenice protiv trasanta, akceptanta i indosanta – bilo posebno, bilo protiv svih istodobno – ali samo protiv onoga (onih) koji se na račun imatelja mjenice obogatio time što mjenično potraživanje nije naplaćeno. Taj se zahtjev može ostvariti i na temelju sudske odluke o amortizaciji nestale mjenice (čl.85. st.2.ZM). Ostali mjenični dužnici, npr. avalisti, oslobođeni su ove odgovornosti.

b) *Ostvarenje zahtjeva.* Za ostvarenje zahtjeva (uvijek: na isplatu)⁴⁴ imatelja mjenice po osnovi neopravdanog obogaćenja od trasanta, akceptanta i indosanta potrebno je:

1. da se imatelj mjenice legitimira, tj. da sudu predoči postojeću prejudiciranu mjenicu ili sudsku odluku o amortizaciji nestale mjenice, i
2. da se trasant, akceptant ili indosant doista neopravdano obogatio na štetu imatelja mjenice.

Ako se ove pretpostavke ne ispune kumulativno, imatelj mjenice ne može ostvariti zahtjev po čl.85. ZM (odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž-455/90 od 6.III 1990). Obogaćenje mora postojati u trenutku prejudiciranja mjenice. Može se izraziti ne samo u povećanju imovine (npr. primitku "pokrića" – robe), već i u neopravdanoj uštedi na teret imatelja mjenice.

Imatelj mjenice dužan je dokazati činjenicu neopravdanog obogaćenja trasanta, akceptanta i indosanta (odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž-2197/88 od 26.VII 1988). Mjenični obveznik koji odgovara imatelju mjenice zbog neopravdanog obogaćenja postaje nesavjestan u trenutku kad je pozvan da plati,

⁴² Stražnický, op.cit.str.98; Kovačević Jasmina, op.cit.str.35; Vedriš-Klarić, op.cit.str.503

⁴³ Stražnický, op.cit.str.186

⁴⁴ Stražnický, op.cit.str.187; Vedriš-Klarić, op.cit.str.504.

a ne na dan dospjeća mjenice, pa je dužan platiti zatezne kamate na stečeno bez osnove od dana kad je takav zahtjev podnesen (odluka Privrednog suda Hrvatske, Pž-1696/89 od 17.VII 1990.).

Odgovornost zbog neopravdanog obogaćenja zastaruje za tri godine, u svemu ostalom na ovu zastaru primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima (čl.85.st.2.ZM).

6. NAPLATA POTRAŽIVANJA NA TEMELJU OSNOVNOG PRAVNOG POSLA

Bez pretenzija da se bavimo (brojnim) pravnim pitanjima odnosa između osnovnog pravnog posla i mjenice koja je izdana u svezi s tim poslom,⁴⁵ upozoravamo na stav judikature: "Okolnost da vjerovnik ima pravo naplate duga po mjenici, nije zapreka da dug utužuje na temelju osnovnog pravnog posla" (odluka Vrhovnog suda Hrvatske, II-Rev-38/86 od 17.VI 1986). Vjerovnik, dakle, može birati hoće li protiv dužnika iz osnovnog ugovora, koji je i mjenični dužnik, podnijeti mjeničnu tužbu (ovršni prijedlog) ili tužbu za ispunjenje ugovora.

Napomene glede oznake (nominiranja) sudova:

1. Prije: "Okružni sud" – sada: "Županijski sud"
2. Prije: "Viši privredni sud Hrvatske", odnosno "Privredni sud Hrvatske"- sada: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske".
3. Prije: "Vrhovni sud Hrvatske" – sada: "Vrhovni sud Republike Hrvatske".

Zakona o mjenici *Narodne novine br. 74/94.*

⁴⁵ V. o tome pobježe: Veselica, V.: Financijski sustav u ekonomiji, "Inženjerski biro", Zagreb, 1995.; str. 225-243.

Izvod iz Zakona o mjenici članaka koji se odnose na protest - javnu ispravu u kojoj – na pravodobni zahtjev imatelja mjenice – **javni bilježnik** utvrđuje da je akceptant (trasat, domicilijat) odbio isplatiti mjenicu u cijelosti ili djelomično.

GLAVA XI.

PROTEST

Članak 69.

Protest se podiže kod protestnog tijela ovlaštenog zakonom koje je mjesno nadležno za osobu protiv koje se podiže protest.

Članak 70.

(1) Kada se podiže protest, protestno tijelo u smislu odredbe članka 106. ovoga Zakona podnosi mjenicu onome protiv koga se protest traži i poziva ga da izvrši zahtijevanu činidbu,

(2) Ako se tražena osoba ne nađe u svom poslovnom uredu, kad ga ima, odnosno u stanu kad poslovnog ureda nema, ili ako se nađe, ali joj se zahtjev ne može priopćiti ma iz kojeg uzroka, protestno tijelo nije dužno ponoviti protestni postupak.

(3) Smatra se da je dokazano da se poslovni lokal ili stan nisu mogli pronaći samo onda ako je u protestu zabilježeno da se protestno tijelo bezuspješno raspitalo o tome kod nadležnog općinskog tijela. uprave.

(4) Ako protestno tijelo ne bi bilo dovoljno brižljivo u raspitivanju za poslovni ured ili stan, protest je ipak valjan, ali se tijelo time ne oslobađa od odgovornosti za štetu.

Članak 71.

(1) Protest mora sadržavati:

1) prijepis protestirane mjenice odnosno protestiranog mjeničnog prijepisa, kao i svih izjava odnosno napomena na njima; ako se protest podiže po mjenici izdanoj na stranom jeziku onda se mora priložiti i prijevod mjenice sa ovjerovljenjem onoga koji protest podiže;

2) ime ili tvrtku osobe po čijem se zahtjevu i protiv koje se protest podiže,

3) potvrdu da tražena osoba nije izvršila činidbu koja se na temelju mjenice od njega zahtijeva ili da je protestno tijelo nije moglo naći u njezinom poslovnom uredu ili stanu, ili ako ju je i našlo, da joj iz bilo kojeg uzroka nije moglo priopćiti zahtjev,

4) mjesto, dan, mjesec, godinu i sat kad je, i lokal

gdje je poduzet, ili bezuspješno pokušao protestni postupak,

5) datum protesta, broj pod kojim je zaveden u registar protesta, službeni potpis protestnog tijela kao i pečat

(2) Onaj dio mjenice ili prijepisa koji se ne može pročitati, protestno tijelo označit će u protestu kao nečitljiv.

(3) Ako tražena osoba obrazloži odbijanje činidbe ili ako trasat postavi zahtjev prema članku 23. stavku 1. ovoga Zakona, treba i to zabilježiti u protest.

Članak 72.

Kad se na temelju iste mjenice zahtijeva više činidbi ili kad se ista činidba zahtijeva od više osoba, umjesto više protesta može se podići samo jedan protest.

Članak 73.

(1) Propuštena činidba zbog koje je protest tražen može se izvršiti i u ruke odnosno u prisustvu protestnog tijela (članak 69.) Odredba ili uput koji bi se tome protivio, nema vrijednosti prema osobi koja ima izvršiti činidbu.

(2) U slučaju isplate mjeničnog duga protestno tijelo potvrđuje tu isplatu na mjenici i predaje osobi koja je izvršila isplatu.

(3) Ako mjenični dužnik isplati jedan dio mjenične svote to će se zabilježiti na izvornoj mjenici i u protestu i o tome platcu izdati priznanica na prijepisu protestirane mjenice.

Članak 74.

Ako mjenični obveznik isplati mjeničnu svotu, ali odbije isplatu protestnih troškova, ova će se okolnost utvrditi protestom, a sama mjenica predati platcu. Naknada protestnih troškova traži se na temelju ovog protesta.

Članak 75.

Isprava o protestu mora se bez odlaganja predati imatelju mjenice ili osobi koja je u njegovo ime podnijela mjenicu na protest.

Članak 76.

(1) Protestno tijelo dužno je cijelu sadržinu podignutih protesta zavoditi redom, po njihovom datumu i broju, u protestnom registru.

(2) Oblik i način vođenja protestnog registra propisat će ministar pravosuđa.

(3) Na temelju protestnog registra, protestno tijelo izdaje osobama zainteresiranim po dotičnoj mjenici ovjerene prijepise protesta uz naplatu pristojbe.

Članak 77.

(1) Ako trasant u slogu mjenice ne zahtijeva da

protest bude u obliku javne isprave, protest zbog neakceptiranja ili neisplate može po pristanku imatelja mjenice biti zamijenjen pismenom izjavom na mjenici one osobe od koje je zahtijevana činidba (trasat, akceptant, domicilij, adresat po potrebi ili intervenijent). Izjava ovih osoba mora biti datirana, potpisana i u protestnom roku unesena u registar protesta, o čemu protestno tijelo stavlja potvrdu na protestiranoj mjenici ili alonžu.

(2) Vlada Republike Hrvatske utvrđuje do koje mjenične svote protestno tijelo može mjesto protesta po prethodnim odredbama (članak 69 do 77. stavak 1.) preporučenim pismom dostaviti prijepis mjenice svim mjeničnim dužnicima, s napomenom da je mjenica protestirana. O tome se na zahtjev izdaje potvrda koja se upisuje u protestnom roku u registar protesta. U takvom slučaju otpada obavijest po članku 49. ovoga Zakona.

Rankica Benc
Javni bilježnik iz Varaždina

Neka pitanja ovjere potpisa (legalizacije)

(članak 54. stavak 6. i članak 77. Zakona o javnom bilježništvu)¹

I. UVODNE NAPOMENE

U pravnom prometu se često od javnih bilježnika zahtijeva ovjera potpisa na pismenima. U nekim slučajevima na takvu ovjeru obvezuju propisi za poduzimanje određenih pravnih radnji, a često je to fakultativno, po volji stranaka.

Prilikom ovjere potpisa veliki broj građana susreće javnog bilježnika kao pravnika - stručnjaka specijaliziranog za određene pravne grane i osobu od javnog povjerenja. To također upućuje da se radi o pravnom institutu vrijednom posebnog promišljanja, ako imamo u vidu ulogu javnog bilježnika kao nepristranog povjerenika stranaka i stručnog posrednika između građana i prava, odnosno tijela državne vlasti.

Nalazimo da su moguća i potrebna i preciznija rješenja od postojećih, a nakon usporednopravne analize još nekih pravnih poredaka (naročito austrijskog i talijanskog) možda bi se moglo postići da taj institut ima za pojedine vrste pravnih poslova još veći preventivnopravni učinak u hrvatskom pravnom sustavu.

Na početku bismo ukazali na bitnu razliku između službene radnje **ovjere potpisa na pismenu** (čl. 77. Zakona o javnom bilježništvu - dalje ZJB) i **potvrde privatne isprave (solemnizacije)** po. čl. 59. ZJB. Odredba o solemnizaciji svrstana je u ZJB među odredbe o javnobilježničkim aktima, a odredba o ovjeri potpisa među odredbe o posvjedočenju (potvrđivanju) činjenica i izjava. I jedno i drugo su po svojoj pravnoj naravi javnobilježničke potvrde. No, kod ovjere potpisa **javna isprava je samo klauzula o ovjeri koju piše javni bilježnik glede osobe** koja je ispravu predočila i njezinog potpisa, a isprava na kojoj je potpis ovjeren (ugovor, očitovanje, punomoć i sl.) ostaje i dalje po svojoj snazi privatna isprava.

Solemnizacijom pak, **privatna isprava dobiva snagu javne isprave**, što znači da se uz nju vežu dvije presumpcije: presumpcija o autentičnosti isprave i presumpcija o istinitosti onoga što se u njoj određuje ili potvrđuje (čl. 230. st.1.ZPP i 4. ZPP, čl. 164. ZOUP)². Naravno da kod svake od tih službenih radnji javni bilježnik ima različite dužnosti i odgovornosti, a mišljenje o tome smo glede solemnizacije pokušali izložiti tekstem u Zborniku sa Savjetovanja Hrvatskog društva za građanskopravne znanosti i praksu u Opatiji 1996. godine.

Premda ZJB u naslovu članka 77. uz naziv ovjera potpisa u zagradi, (dakle terminološki ravnopravno), navodi termin legalizacija, termin legalizacija se rijetko koristi u praksi u smislu ovjere potpisa. Taj pojam ne treba brkati s pojmom legalizacije domaćih isprava za uporabu u inozemstvu ili legalizacije inozemnih isprava za uporabu u Republici Hrvatskoj. Legalizaciju isprava u međunarodnom prometu uređuje Zakon o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu (NN 53/91), ako nekim međunarodnim dvostranim ili višestranim međudržavnim ugovorom nije drugačije određeno.³

Prema ZJB i u praksi izraz ovjera potpisa označava:

- a) **službenu radnju** javnog bilježnika kojom on potvrđuje da je stranka u njegovoj nazočnosti svojeručno potpisala pismeno ili na pismeno stavila rukoznak, ili da je potpis ili rukoznak koji je već na pismenu pred javnim bilježnikom priznala kao svoj i
- b) **javnu ispravu** koju u svezi sa tom službenom radnjom javni bilježnik sastavlja – klauzulu o ovjeri potpisa ili rukoznaka.

¹ Ovo je dopunjeni tekst rada objavljenog u Godišnjaku 5 Hrvatskog društva za građanskopravne znanosti i praksu, organizator, Zagreb, 1998., a objavljen je i u časopisu Pravo i porezi 1/99

² I. Crnić-M. Dika: "Zakon o javnom bilježništvu", Organizator Zagreb, 1994

³ Vlasta Birin: Poslovanje javnog bilježnika u stvarima s međunarodnim elementom u Zborniku radova "Polaganje javnobilježničkog ispita" Organizator, Zagreb, 1994.

U ovom radu nastojati će se navesti neka zapažanja o primjeni instituta ovjere potpisa u našoj pravnoj praksi. Pri tome će se uz domaće izvore mjestimično navesti i austrijsko zakonodavstvo, pravna praksa i pravna doktrina.

II. SLUŽBENA RADNJA OVJERE POTPISA

Ovlaštenje javnog bilježnika za poduzimanje radnje

Prilikom ovjere potpisa javni bilježnik potvrđuje da je stranka u njegovoj nazočnosti izvršila slijedeće radnje:

- a) svojeručno potpisala pismeno,
- b) stavila svoj rukoznak na pismeno ili
- c) priznala potpis odnosno rukoznak na pismenu kao svoj.

Iz toga je vidljivo da službenu radnju poduzima javni bilježnik osobno, kao nositelj povjerenja mu javne službe temeljem odredbe članka 2. ZJB., a da bi ju izvršio mora prethodno provjeriti određene okolnosti koje se tiču stranke, pismena, te potpisa ili rukoznaka. Radnju može poduzeti i javnobilježnički prisjednik temeljem odredbe članka 126. stavak 5. ZJB ili javnobilježnički zamjenik temeljem odredbe članka 128. stavak 4. ZJB .

Postavlja se pitanje dosega norme iz članka 33. stavka 3. ZJB kod radnje ovjere potpisa. Ta odredba propisuje da je javni bilježnik **dužan uskratiti službenu radnju**, ako je ona nespojiva s njegovom službenom dužnošću, osobito ako se njegovo sudjelovanje zahtijeva radi postizavanja očigledno nedopuštenog ili nepoštenog cilja. Dalje će biti prikazano da kod ovjere potpisa ZJB bilježniku ne dozvoljava da ulazi u sadržaj isprave ili ovlast osoba koja je ispravu potpisala. Kako onda uopće bilježnik može uskratiti službenu radnju, odnosno biti svjestan postojanja okolnosti koje bi ga obvezivale na uskratu? Smatramo da je to značajno pitanje, poglavito u svezi sa pitanjima javnobilježničke etike i odgovornosti prema strankama. Posebno smatramo potencijalno opasnim za pravnu sigurnost stranaka ovjere potpisa na privatnim ispravama za koje je zakonom propisana kao uvjet valjanosti forma javnobilježničkog akta ili na primjer sudska ovjera. Javni bilježnik bi, na primjer, budući da ne čita ugovorne odredbe, mogao ovjeriti potpis na ugovoru o darovanju nekretnina bez predaje u neposredan posjed daroprimatelja, iako je odredbom čl. 53. ZJB za taj ugovor propisana forma javnobilježničkog akta. Mogao bi se ovjeriti i potpis

na ugovoru o doživotnom uzdržavanju, za kojeg Zakon o nasljeđivanju propisuje sudska ovjeru. Naravno da ovjerom potpisa na takvim pismenima nije ispunjen uvjet valjanosti ugovora koje ona sadrže, za što je sukladno odredbi članka 70. stavka 1. ZOO propisana sankcija da **ugovor nema pravni učinak**. Smatramo da ovi jednostavni primjer, česti u praksi, pokazuju da bi ovjeru potpisa za pojedine isprave trebalo drugačije normirati u interesu pravne sigurnosti uopće. Javni bilježnik ne odgovara za eventualne štetne posljedice koje bi stranke pretrpjele uslijed sankcije iz članka 70. ZOO ili bilo koje druge štetne posljedice koje su u svezi sa sadržajem isprava na kojima je javni bilježnik ovjerio potpis stranke.

Utvrđivanje istovjetnosti

Stranka mora biti osobno nazočna pred javnim bilježnikom radi toga da bi on mogao utvrditi njezinu istovjetnost (identitet). Način utvrđivanja istovjetnosti propisuju članci 60. i 61. ZJB.

Istovjetnost stranke se može utvrditi na sljedeći način:

- a) na temelju poznavanja stranke osobno i po imenu,
- b) uvidom u osobnu iskaznicu,
- c) uvidom u putovnicu,
- d) posvjedočenjem drugog javnog bilježnika,
- e) svjedocima istovjetnosti.

Nije dakle dovoljno da javni bilježnik stranku osobno poznaje, mora mu biti poznata i po imenu.

Zanimljivo je navesti i stavove austrijske pravne doktrine i prakse⁴ da javni bilježnik mora biti uvjeren o osobnosti i imenu stranke, što sam procjenjuje po vlastitom slobodnom uvjerenju uzimajući u obzir sve okolnosti koje znače poznanstvo. Poznanstvo ne mora biti obostrano. Tako bi npr. javni bilježnik neku osobu mogao poznavati iz njenog javnog djelovanja kao npr. umjetnika, novinara, s kazališne pozornice ili filma.

Glede zanimanja stranke se javni bilježnik oslanja na njene navode, koje ne provjerava.

Za adresu stranke je potrebno navesti onu koja je navedena u putovnici ili osobnoj iskaznici ili za koju javni bilježnik zna na temelju osobnog poznanstva ili su je, po njihovom znanju, naveli svjedoci. Ako bi stranka izjavila da je u međuvremenu preselila na

⁴ prof. dr. Kurt Wagner "Notariatsordnung, Notariatsaktgesetz und Gerichtskommissaersgesetz mit Kommentar, Literatur, Angaben und einer Uebersicht der Rechtsprechung", Manz, Beč 1995. 4. izdanje

drugu adresu, ili što je bio kod nas česti slučaj za vrijeme posljednjih ratnih godina, da je stranka kao prognanik ili izbjeglica smještena na drugoj adresi, korisno je o tome staviti napomenu u samu ispravu o ovjeri i u upisnik. U praksi se također vidi da pojedine države u putovnice ne upisuju adresu, pa je i tada jedino moguće adresu navesti na temelju izjave stranke.

ZJB u članku 60. taksativno navodi isprave na temelju kojih se može utvrditi istovjetnost i to osobnu iskaznicu i putovnicu.

U austrijskom pravu⁵ istovjetnost stranke može biti utvrđena temeljem šireg kruga isprava, kao npr. temeljem vozačke dozvole, vojne ili policijske iskaznice, pilotske dozvole, studentske iskaznice, iskaznice stranih diplomata i identifikacijskih papira koji važe prema članku 27. Ženevske konvencije o izbjeglicama. Austrijski zakonodavac je očito bio na stanovištu da nije bitno što te isprave ne služe prvenstveno identifikaciji, već je bitno da imaju fotografiju i da su izdane u okviru ovlasti tijela koje ih je izdalo. Doktor Wagner u već citiranom djelu (strana 214.) smatra da okolnost što je važenje iskaznice isteklo, ne bi trebala utjecati na mogućnost da se temeljem nje utvrdi istovjetnosti. Istekom roka važnosti je doista prestala važnost ovlaštenja koje po toj ispravi stranka ima (npr. prelazak granice uz putovnicu), ali to ne utječe na faktičnu mogućnost utvrđivanja istovjetnosti stranke. Naravno da bi na mogućnost utvrđivanja istovjetnosti utjecalo pomanjkanje sličnosti nositelja isprave sa slikom koju isprava sadrži ili takva oštećenost isprave da se ne mogu bez sumnje povezati slika i podaci ispisani na ispravi.

U praksi se često događa da osobna isprava sadrži ime stranke koje je u međuvremenu, od izdavanja do dana ovjere, promijenjeno, (npr. uslijed zaključenja braka, odluke upravnog tijela o promjeni osobnog imena ili usvojenja.). Tada se može u opasku unijeti da stranka navodi da je ime promijenjeno, a ako bi javni bilježnik mogao to provjeriti uvidom u javnu ispravu, kao npr. vjenčani list, rodni list ili konačno rješenje o promjeni osobnog imena, sama ovjera mogla bi glasiti na izmijenjeno ime. U spisu ovjere bi tada trebalo pohraniti presliku isprave u koju je izvršen uvid, a u upisnik u rubriku "primjedbe" navesti broj, datum i izdavatelja isprave.

Ukoliko bi istovjetnost stranke posvjedočio drugi javni bilježnik, podatke o njemu treba evidentirati u

upisniku i to u rubrici gdje se inače navode podaci o svjedocima istovjetnosti. Smatramo da bi takvo posvjedočenje istovjetnosti imalo značaj službene radnje i za bilježnika koji posvjedočuje istovjetnost, te bi u upisniku bio potreban i njegov službeni potpis i pečat. Naime, ZJB poznavanje stranke od strane drugog javnog bilježnika propisuje kao posebni način utvrđivanja istovjetnosti imajući, vjerojatno, u vidu upravo njegovo svojstvo osobe javnog povjerenja (članak 13. stavak 1. točka 6. ZJB).

Što se tiče svjedoka istovjetnosti, koji moraju imati svojstva kao i svjedoci kod sastavljanja bilježničkog akta, postoji nejasnoća, odnosno neusklađenost, između odredbe stavka 1. članka 61. i stavka 2. članka 60. ZJB. U stavku 1. čl. 61. se navodi da svjedoci moraju biti punoljetni, dostojni povjerenja i javnom bilježniku osobno i po imenu poznati. Iz toga se može tumačiti da se krug potencijalnih svjedoka istovjetnosti sužava na osobe poznate javnom bilježniku. No, u stavku 2. članka 60. ZJB bilježnika se obvezuje da u ispravu ovjere točno navede imena, zanimanja i prebivališta svjedoka istovjetnosti i broj isprave upotrijebljene za utvrđivanje istovjetnosti i vlasti koja je tu ispravu izdala. Isto mišljenje o neusklađenosti ovih pravnih normi i restringiranju kruga osoba koje mogu biti svjedoci istovjetnosti nalazimo u djelu I. Crnić-M. Dika: Zakon o javnom bilježništvu, Organizator Zagreb, 1994, na stranici 169.

Norma iz stavka 2. članka 60. ZJB daje opravdanje tumačenju da bi se istovjetnost svjedoka mogla utvrditi i putem uvida u njegovu osobnu ispravu. No, činjenica da javni bilježnik poznaje svjedoka doista znatno doprinosi vjerodostojnosti svjedoka i time pravnoj prevenciji, a to je posebice važno za našu pravnu praksu.

U austrijskom se pravu i za svjedoke akta i za svjedoke istovjetnosti izričito daje mogućnost utvrđivanja istovjetnosti putem odgovarajućih isprava.⁶ Prof. Wagner⁷ smatra da javni bilježnik ne mora ispitivati od kuda svjedoci istovjetnosti poznaju stranku, te da svjedoci istovjetnosti mogu biti i osobe zaposlene kod javnog bilježnika ako nema drugih smetnji (maloljetnost, sudjelovanje ili interes u pravnom poslu, duševna ili tjelesna nesposobnost da svjedoči).

Pismeno na kojem se potpis ovjerava

ZJB u čl. 77. govori o ovjeri potpisa na pismenu. Pismeno je privatna isprava; mora biti čitljivo i mora

⁵ Notariatsordnung BGBl 1993/692 čl. 55.

⁷ citirano djelo str. 215

biti bilježniku predočeno najmanje u dva primjerka, budući da jedno pismeno ostaje u arhivu javnog bilježnika. Dužnost pohrane jednog primjerka u arhivu javnog bilježnika proizlazi iz odredbe članka 81. i 87. Javnobilježničkog poslovnika (NN 38/94 i 37/96). U austrijskom pravu se kod bilježnika ne ostavlja niti jedan primjerak pismena na kojem se ovjerava potpis, a u upisnik ovjera i potvrda se unose detaljniji podaci o pravnom poslu nego je to slučaj kod nas.

Ovjera potpisa na javnoj ispravi se ne vrši, jer je i potpis osobe koja je javnu ispravu (sudsku presudu, javnobilježnički akt i sl.) potpisala obuhvaćen presumpcijama i snagom javne isprave.

Budući da je prema izmjenama javnobilježničkog poslovnika (NN 37/96 od 10.5.1996. godine) rok čuvanja spisa koji se odnose na ovjere i potvrde određen u trajanju od tri godine, treba se nadati da će uskoro Javnobilježnički poslovnik biti izmijenjen u skladu s prijedlogom Hrvatske javnobilježničke komore Ministarstvu pravosuđa. Predložene se promjene odnose na raspored rubrika u koje se upisuju obvezni podaci i tehnike upisivanja i to zato da bi se na što racionalniji način upisalo što više relevantnih podataka o strankama i pismenu. Naime, nakon uništenja isprava na koje se upis odnosi, u interesu je pravne sigurnosti da u upisniku, koji se čuva trajno, bude što detaljniji upis.

Potpis se može ovjeriti i na ispravi sastavljenoj na jeziku koji nije službeni jezik u mjestu sjedišta bilježnika (čl. 77. stavak 5. ZJB). Tu smatramo da bi u interesu pravne sigurnosti trebalo propisati da se ovjera može izvršiti samo u slučaju da javni bilježnik razumije jezik na kojem je isprava sastavljena. Najjednostavniji argument za to je da se inače ne može valjano izvršiti upis podataka iz isprave u upisnik OV.

U vezi s time što ZJB člankom 77. govori o ovjeri potpisa na "pismenu", a i po cijelom smislu te javnobilježničke radnje, poseban problem nastaje kada stranke traže ovjeru potpisa na više primjeraka pismena za kojeg tvrde da su svi oni istovjetni. Kako je bilježnik u obvezi pročitati samo minimalni sadržaj pismena potreban za upis u upisnik, smatramo da bilježnik ne odgovara u slučaju da među primjercima koje mu je stranka predala radi ovjere potpisa postoji bilo kakva razlika u sadržaju. Naime, ako bi stali na stanovište da javni bilježnik mora provjeriti radi li se o potpuno istovjetnim primjercima i da on za to odgovara, tada dolazimo do druge zakonom propisane javnobilježničke radnje, do ovjere prije-

pisa (čl. 74. ZJB).

U interesu je pravne sigurnosti da se razmotre podzakonske odredbe koje reguliraju ovjeru potpisa i prijepisa. Naime, koliko nam je poznato u praksi, iako to nisu dužni, javni bilježnici nastoje u slučaju ako ovjeravaju više primjeraka iste isprave, to učiniti tako da se osim jednog primjerka pismena koje stranka donese, ostali primjerci pred njima preslikaju (fotokopiraju) u potrebnom broju primjeraka ili da primjerke pismena koji su im doneseni, barem u osnovnim ugovornim odredbama, javni bilježnici usporede. Klauzula o ovjeri de facto daje privatnoj ispravi, koja se u praksi rijetko označava brojem, a često nema niti datuma, u daljem pravnom prometu mogućnost da bude pobliže opisana (na primjer "ugovor na kojem je javni bilježnik XY iz XY ovjerio potpis prodavatelja pod brojem OV-111/98..."). I to je argument u prilog tezi da se mora kritički razmotriti i zakonitost i korisnost sadašnje prakse da se na zahtjev stranke, pod istim brojem jednog spisa vrši ovjera potpisa na više primjeraka, navodno iste isprave. Uputno je ukazati i na austrijsku praksu da se u tome slučaju radi o više ovjera koje se sve zavode u upisnik, svaka pod svojim brojem i tretiraju se kao potpuno odvojene isprave. Ako je jedini motiv za sadašnje rješenje smanjenje troškova koje stranke imaju u svezi sa ovjerom, pravilnije bi bilo riješiti ga tako da tarifa pristojbe i nagrade bude propisana selektivno (znatno niža tarifa za isprave bez oznake vrijednosti pravnog posla - razne izjave o obiteljskim odnosima, promjeni adrese i sl., a nešto viša prema oznaci vrijednosti za naplatne pravne poslove). Istaknuli bi primjer austrijske tarife gdje se isprave o prijenosu prava vlasništva na nekretninama tretiraju radi naplate drugačije, čak i prema vrsti nekretnine i svojstvu stranaka. Npr. posebno su privilegirane osobe poljoprivrednici kod prometa poljoprivrednog zemljišta i plaćaju vrlo nisku tarifu.

Važno je istaknuti i da u Zakonu o javnobilježničkim pristojbama i u Zakonu o javnom bilježništvu postoje učinkoviti mehanizmi kojima se siromašne stranke oslobađaju plaćanja pristojbe i nagrade.

Iz same zakonske formulacije "pismeno" moglo bi se zaključiti da se ne može ovjeriti potpis na praznom listu papira. Ako se radi o ovjeri potpisa na pismenu koje ima u sebi praznine, kasnije može doći do spora u kojem je opsegu pismeno bilo napisano u trenutku ovjere. Nakon proteka roka od tri godine, kada se pismeno više ne čuva u arhivu javnog bilježnika, teško bi bilo takve činjenice utvrđivati temeljem potvrde o

stanju upisnika. Iz razloga pravne sigurnosti trebalo bi u cijeloj pravnoj struci, i prilikom sastavljanja privatnih isprava koje sastavljaju same stranke ili njihovi zastupnici, nastojati što više poštivati načela na kojima i ZJB propisuje oblik i način pisanja javnih isprava (članci 43. do 47. ZJB).

Prema odredbi članka 77. stavka 4. ZJB, pri ovjeri potpisa javni se bilježnik treba upoznati sa sadržajem pismena samo toliko koliko je to potrebno za popunjavanje rubrika upisnika o ovjerama i potvrdama. On nije odgovoran za sadržaj pismena niti je dužan ispitivati jesu li sudionici ovlašteni za dotični posao. Javni bilježnik nije dužan ni poučiti stranke o pravnim posljedicama radnje koju poduzimaju, niti ispitati njihovu poslovnu sposobnost ili ozbiljnost njihove volje. Tu vidimo razliku između privatne isprave na kojoj je javno ovjeren potpis i javne isprave (javno-bilježničkog akta ili solemnizirane privatne isprave). Javni bilježnik kod ovjere potpisa odgovara prema tome samo za utvrđivanje istovjetnosti osobe podnositelja isprave i istinitost potpisa ili rukoznaka.

Ipak kod ovjera tzv. blanko potpisa (npr. na punomoći ili mjenici) dr. Wagner⁸ preporučuje da bi se u upisniku ili zapisniku o ovjeri zabilježilo da se radi o nepotpunom tekstu, a neki čak smatraju da bi se u klauzulu o ovjeri upisalo da je potpis stavljen na nepotpunoj ispravi.

Što se sadržaja pismena tiče, njega je javni bilježnik slijepoj ili nepismenoj osobi dužan pročitati (čl. 77. stavak 6. ZJB) prije nego ovjeri potpis ili rukoznak. Napomenu o tome trebalo bi upisati u upisnik i klauzulu o ovjeri. Ako javni bilježnik ne zna jezik na kome je pismeno napisano, pismeno će pročitati prisegnuti sudski tumač što će se navesti u ovjeri. Stoga je razumljivo da bi u slučaju da bilježnik zna jezik na kojem je pismeno napisano, iako nije sam prisegnuti sudski tumač, mogao pismeno sam stranci pročitati.

Potpis ili rukoznak

ZJB ne propisuje kakvim sredstvom pisanja treba pismeno biti napisano i/ili potpisano, ali već potreba što boljeg očuvanja pismena upućuje da se i o tome mora voditi računa. Treba izbjegavati uporabu flomastera i običnih olovaka zbog mogućnosti da tekst i potpis izbljede ili budu izbrisani ili mijenjani, a da to ne bude na pismenu vidljivo.

Potpis se na ispravu može staviti i prije nego što stranka dođe do bilježnika, te će ga u tom slučaju pred bilježnikom priznati kao svoj. Rukoznak se također može priznati ili staviti na pismeno pred bilježnikom.

Slijepa osoba može samo staviti potpis ili rukoznak u nazočnosti javnog bilježnika. Naime, ona nema mogućnosti vidjeti potpis ili rukoznak koji bi trebala priznati kao svoj.

Rukoznak može staviti nepismena osoba ili osoba kojoj je zbog tjelesnih mana nemoguće pisati, i to trajno ili privremeno. Rukoznak sam može biti stavljen kao oznaka npr. križ ili otisak prsta tintom.

Dr. Wagner⁹ smatra da se potpis mora sastojati od slova koja, čak iako su nejasna, na karakterističan način potpisuju ime stranke, te paraf ne bi bio dovoljan. Ako bi stranke stavile samo paraf ili pojedine crte radilo bi se o rukoznaku. Također se smatra da potpis mora biti dan vlastitom rukom, ali da podupiranje ruke od strane druge osobe ne bi utjecalo na valjanost potpisa tako dugo dok se ne radi o vođenju ruke. U austrijskoj praksi bilo je potpisa invalidnih osoba danih ustima ili nogom.

Kod ovjera potpisa stranka uvijek potpisuje, osim na pismenu i u upisniku ili u zapisniku koji se sastavlja prilikom ovjere potpisa izvan javnobilježničkog ureda (članak 12. Javnobilježničkog poslovnika). Tako se potpis u izvorniku trajno čuva, jer je za upisnike predviđeno trajno čuvanje (članak 87. stavak 3. Javnobilježničkog poslovnika), a budući da za ovjere izvan ureda nema mogućnosti potpisa u upisnik, smatramo da i zapisnike o ovjerama izvan ureda treba čuvati trajno, te da bi i njihov oblik i trajnost čuvanja trebalo propisati Poslovníkom.

Istinitost potpisa se potvrđuje time što je stranka potpis dala ili priznala kao svoj. Za preporučiti bi bilo da se u praksi izdavanja osobnih isprava (putovnica i osobnih iskaznica) od strane nadležnih tijela uprave, stranke pouči da te isprave potpisuju rukopisom imenom i prezimenom i to sredstvima pisanja koja ne blijede. Često su naime osobne iskaznice i putovnice potpisane inicijalima, parafom ili čak nepotpisane. Dogodi se i da je na važećim ispravama potpis ispod zaštitne folije znatno izbljedio. Tada je otežana ili nemoguća usporedba potpisa na pismenu i potpisa na osobnoj ispravi.

⁸ citirano djelo str. 285.

⁹ citirano djelo str. 282.

Potpis zastupnika

Poseban je problem, s obzirom na stanje i dostupnost javnih registara (registar udruga, sudski registar) postupati u skladu sa odredbom stavka 7. članka 77. ZJB. Po toj odredbi ako se ovjerava potpis osobe kao zastupnika koje pravne osobe ili javnog tijela, javni bilježnik *može* u ovjeri potvrditi da se je ta osoba potpisala za pravnu osobu ili javno tijelo samo ako je on prethodno utvrdio da je ta osoba to ovlaštena učiniti.

Najčešće se u praksi pojavljuje ovjera potpisa osoba ovlaštenih za zastupanje trgovačkih društava (članova uprave ili prokurista). Jedan dio trgovačkih društava još uvijek nije upisan u sudski registar koji se sukladno Zakonu o sudskom registru vodi u cijelosti na računalu. I oni pravni subjekti koji jesu upisani u sudski registar u pravilu su u prilici da svoju ovlast za zastupanje dokazuju izvodom iz sudskog registra ili rješenjem Trgovačkog suda o upisu u sudski registar. Naime, koliko nam je poznato, do danas je malo bilježničkih ureda priključeno putem Interneta na sudski registar. Glavni razlog je u visini naknade za pristup, koja sadrži u sebi i visoki paušalni iznos i stvarni trošak svakog uvida.

Smatramo da bi bilježnik u upisnik, pa čak i u klauzulu o ovjeri, trebao navesti način na koji je utvrdio ovlast za zastupanje uvidom u registar ili uvidom u rješenje ili izvod iz registra sa navođenjem datuma uvida ili datuma donošenja rješenja, odnosno datuma izdavanja izvoda.

Postavlja se pitanje može li bilježnik ovjeriti potpis osobe koja je pismeno potpisala kao zastupnik pravne osobe ili javnog tijela, ako nije u mogućnosti provjeriti je li ta osoba to ovlaštena učiniti? Smatramo da se može ovjeriti potpis nazočne fizičke osobe, ali se u ovjeri ne smije potvrditi da je ta osoba potpisala za pravnu osobu ili javno tijelo. Time ovjera ima smisao ovjere potpisa te fizičke osobe, a u eventualnom postupku u kojem bi se utvrđivao je li ta osoba potpisala u okviru svojih ovlasti, provjeravat će se ovlast za zastupanje. No smatramo da bi, radi postizavanja veće razine pravne sigurnosti i što većeg učinka preventivne pravne zaštite, nadležna tijela trebala preispitati problem dostupnosti sudskog registra putem računala. Naime, uskoro će sva trgovačka društva i drugi subjekti koji se po zakonu u sudski registar upisuju (ustanove, trgovci pojedinci) biti njihove obuhvaćeni; sve veći broj javnih bilježnika ima tehničke mogućnosti i priključak na Internet, a svakodobni bi uvid u sudski registar mogle

tako imati stranke i u druge svrhe (npr. kod vođenja poslovnih pregovora i zaključenja ugovora). Time bi se prevenirali kasniji sporovi uslijed prekoračenja ili neimanja ovlasti. Znatno bi se rasteretili i službenici sudskog registra, te registarski suci, jer bi se temeljem članka 80. i 81. ZJB mogle izdavati potvrde o ovlasti za zastupanje i potvrde o drugim činjenicama iz registra. Vezivanje naknade za uvid u registar sa stvarno izvršenim brojem uvida, omogućili bi da se na svaki zahtjev stranke uvid i izvrši.

U austrijskom pravu¹⁰ se preciznije normira ovjeru potpisa zastupnika pravnih osoba. Istinitost potpisa zakonskih zastupnika ili prokurista pravnih osoba koje su pod javnim nadzorom (trgovačka društva, državna tijela, ustanove) može javni bilježnik ovjeriti i kada je potpis priznat u pisanom obliku i kada je zastupnik kod javnog bilježnika ostavio uzorak potpisa (*Musterunterschrift*). Može se ovjeriti i potpis opunomoćenika navedenih zastupnika, ukoliko je i punomoć ovjerena. Austrijski javni bilježnik je dužan trajno voditi zbirku potpisa ovlaštenih osoba na kartonima, svrstanim po abecedi. Stranka čiji je potpis ovjerava, uz svaku ispravu na kojoj se ovjera traži, dostavlja bilježniku pisani zahtjev da se ovjera izvrši po pohranjenom i unaprijed priznatom potpisu.

Potpis punomoćnika

Ovlaštenje za potpis punomoćnika, u okviru zakonskog koncepta ovjere potpisa kakav poznaje ZJB, ne spada u krug elemenata koje javni bilježnik ispituje. Naime punomoć je pravni posao u čiji se sadržaj javni bilježnik ne može upuštati s obzirom na odredbu članka 77. stavka 4. ZJB.

Je li punomoćnik ovlašten na poduzimanje radnje koju je poduzeo potpisivanjem pismena, da li je punomoć valjana po formi i sadržaju, to ne spada u dužnost provjere od strane javnog bilježnika. Smatramo da bi za pojedine vrste pravnih poslova, a posebno za promet nekretnina, kontrola valjanosti punomoći već kod javnog bilježnika smanjila broj mogućih kasnijih sporova, no za to je potrebna izmjena propisa.

II. KLAUZULA O OVJERI

Ovjera potpisa kao isprava, stavlja se u pravilu na

¹⁰ Notariatsordnung čl. 79. st. 2. i 116.c

izvorno pismeno, s pozivom na poslovni broj zapisnika ili upisnika o ovjerama i potvrdama. Naznačuje se način utvrđivanja istovjetnosti stranke, dodatak da je potpis ili rukoznak istinit, a uz datum se stavi potpis i službeni pečat javnog bilježnika.

Sam tekst ovjere kao isprave stavlja se na kraju pismena ispod potpisa i to štambiljom, pisaćim strojem ili drugim sredstvom mehaničkog pisanja (u praksi najčešće ispisom s računala). Isprava o ovjeri stavlja se na pismeno nakon što je izvršen odgovarajući upis u upisniku i nakon što su stavljeni svi potrebni potpisi.

Način obavljanja takvog javnobilježničkog posvjedočenja propisuje članak 50. i 51. Javnobilježničkog poslovnika (NN 38/94 i 37/96).

Najčešće se ovjere obavljaju u javnobilježničkom uredu, a izvan ureda ako za to postoje opravdani razlozi.

U slučaju poduzimanja službene radnje ovjere izvan ureda, javni bilježnik će sastaviti zapisnik koji mora sadržavati sve podatke iz upisnika za ovjeru. Zapisnik potpisuje i stranka čiji se potpis ovjerava. Podaci iz zapisnika naknadno će se upisati u upisnik. U rubrici za primjedbe naznačit će se da su podaci unijeti iz zapisnika. Kako to nije posebno propisano poslovníkom smatramo da bi trebalo propisati da zapisnik o ovjeri izvršenoj izvan ureda treba čuvati trajno, jednako kao i sam upisnik. Ako se u potvrdi o ovjeri obavljenoj izvan ureda ne može navesti redni broj upisnika za ovjeru, (članak 50. stavak 5. poslovnika), a naravno i inače, treba navesti mjesto u kojem je ovjera obavljena i datum.

Zanimljivo je pitanje trenutka zaključenja pisanog ugovora, u slučaju da sam ugovor nije datiran. Mislimo da se upravo datum ovjere potpisa može uzeti kao dokaz datuma zaključenja ugovora samo ako je potpis dan pred javnim bilježnikom, a priznati potpis dokazuje da je pismeno potpisano najkasnije na dan ovjere.

Ako se pismeno na kojem se potpis ovjerava sastoji od više listova, ili ako se klauzula ovjere zbog nedostatka praznog prostora na papiru ne može napisati na samo pismeno već se ispisuje na poseban list papira, smatramo da je u interesu pravne sigurnosti da se listovi prošiju jamstvenikom, a oba kraja jamstvenika na posljednjoj stranici učvrste pečatom javnog bilježnika (argument po analogiji s odredbom čl. 48. stavka 2. ZJB koji se odnosi na javnobilježničku ispravu od više stranica).

Što se tiče ovjere potpisa više stranaka na jednoj ispravi u javnobilježničkom uredu otvara se samo jedan spis i pod istim brojem upisnika se upisuju stranke u upisnik i sastavlja potvrda odnosno javna isprava o ovjeri. To je jasno vidljivo iz odredbe članak 12. stavka 8. Javnobilježničkog poslovnika. zbog ograničenog mjesta u rubrikama upisnika stoga se može dogoditi da radi ovjere nekoliko potpisa na istoj ispravi pred nekoliko uzastopnih rubrika bude upisan isti redni broj ovjere. Naravno, ako se ovjera svih potpisa na jednom pismenu ne obavlja istog dana, ovjere će se izvršiti pod različitim brojem, a spisi će u arhivu biti spojeni.

III. OVJERA POTPISA DUŽNIKA PO čl. 54. st. 6 ZJB

Posebnu pažnju zaslužuje ovjera potpisa koja se vrši također temeljem čl. 77. ZJB, a kojom privatna isprava dobiva snagu **ovršne isprave**. To je slučaj iz članka 54. stavka 6. ZJB. On propisuje da, ako je potpis dužnika ovjeren na privatnoj ispravi koja sadrži: 1) utvrđenje postojanja obveze na činidbu o kojoj se stranke mogu nagoditi i 2) izjavu obvezanika da se na temelju te isprave može radi ostvarenja dužne činidbe nakon dospelosti obveze neposredno provesti ovrha, ta privatna isprava ima isti učinak kao ovršna isprava. Ako privatna isprava ne sadrži takvu izjavu dužnika, ZJB dalje propisuje da tu izjavu, uz pristanak stranaka, unosi javni bilježnik prigodom ovjere potpisa dužnika. Ovo je primjer jasnog normiranja što se tiče toga koja se radnja od strane bilježnika poduzima. Naime, ne govori se o "ovjeri isprave" kako je to često nejasno u ZTD i Ovršnom zakonu, nego o "ovjeri potpisa dužnika na privatnoj ispravi". Stoga je jasno da se ne radi o solemnizaciji. Ako javni bilježnik unosi izjavu dužnika u ovjeru potpisa, on ne ispituje sadržaj i formu ugovora-privatne isprave i volju stranaka glede sadržaja ugovora izvan izjave koju piše. Privatna isprava ostaje i nakon ove ovjere privatna isprava i bez presumpcija koje se vežu uz javnu ispravu.

Nakon tek nekoliko godina prakse još nije moguće u cijelosti sagledati posljedice ovakvog načina stjecanja svojstva ovršne isprave, no smatramo da bi ozbiljno trebalo razmotriti funkcioniranje takvih ovršnih isprava u Ovršnom postupku. Tim prije što u drugim pravnim sustavima nismo našli slična rješenja.

IV. ZAVRŠNA NAPOMENA

Na temelju usporedne analize hrvatske i austrijske regulative i prakse može se zaključiti da bi de lege ferenda trebalo preispitati uređenje instituta ovjere potpisa .

To se odnosi kako na sam Zakon o javnom bilježništvu i na temeljem njega donesene podzakonske akte, tako i na druge zakone koji ili nedovoljno precizno utvrđuju službenu radnju koju je potrebno poduzeti pa se ne može razlučiti radi li se o **ovjeri (potvrđi) isprave ili ovjeri potpisa na njoj** ili ne uzimaju u obzir pravnu snagu i domete ovjere potpisa kako ga ZJB regulira u članku 77.

Posebno smatramo da promet nekretninama koji je od posebnog značaja kako za stranke i državu, a sve češće i za kreditnu privredu koja prati takve pravne poslove u financijskom smislu, zaslužuje poseban procesni i formalni tretman. Za takve bi poslove bilo potrebno propisati ili drugačiji koncept ovjere potpisa ili obvezatnu formu javne ili solemnizirane isprave. Još 1996. godine je posebno izaslanstvo Međunarodne javnobilježničke unije (U.I.N.L.) proučavanjem relevantnog dijela hrvatskog zakonodavstva i neposrednim pregledom hrvatskih javnobilježničkih ureda, ocjenjivalo mogućnost da Hrvatska javnobilježnička komora bude primljena u ravnopravno članstvo te značajne svjetske udruge. Od toga smo izaslanstva izričito dobili primjedbu da samo u zemljama najnižeg stupnja pravne sigurnosti postoji mogućnost da ugovori na temelju kojih se prenose prava na nekretninama budu privatne isprave i to čak sastavljene na tiskanicama. U Republici Hrvatskoj je temeljem Zakona o zemljišnim knjigama započeo sveobuhvatni ustroj zemljišne knjige kao jednog od temeljnih stupova pravne sigurnosti i bitnog preduvjeta za kreditno gospodarstvo, te se ne smije zanemariti činjenica temeljem kakvih se isprava provode upisi u knjige.

Ovaj je tekst skromni prilog razmišljanjima u svrhu unapređenja pravne prakse i regulative.

Popis literature:

1. I.Crnić-M. Dika: “*Zakon o javnom bilježništvu*”, Organizator, Zagreb, 1994
2. Prof. dr. Kurt Wagner: “*Notariatsordnung, Notariatsaktgesetz und Gerichtskommissaersgesetz mit Kommentar, Literatur, Angaben und einer Uebersicht der Rechtsprechung*”, Manz, Beč 1995. 4. izdanje

3. I.Crnić: “*Zakon o obveznim odnosima s opsežnom sudskom praksom*”

4. *Zakon o sudskom registru*

5. *Zakon o trgovačkim društvima*

6. *Zakon o praničnom postupku*

7. *Zakon o općem upravnom postupku*

8. Zbornik radova: “*Polaganje javnobilježničkog ispita*”, Organizator, Zagreb, 1994.

ZAKLJUČCI S ODRŽANIH SJEDNICA UPRAVNOG ODBORA HRVATSKE JAVNOBILJEŽNIČKE KOMORE TIJEKOM 1999. GODINE

XXV. sjednica
8. svibnja 1999.

AD 1)

Verifikacija zapisnika XXIV sjednice UO HJK održane 13.03.1999. godine

Donosi se

ZAKLJUČAK

Zapisnik XXIV sjednice Upravnog odbora prihvaća se u cijelosti i prilaže uz ovaj zapisnik.

AD 2)

Odobrenje troškova za održavanje savjetovanja i skupštine HJK

Donosi se

ODLUKA

Odobrava se razlika troškova održanog savjetovanja i skupštine javnih bilježnika u Poreču u hotelu "Zorna" od 16. do 17. 04. 1999. u iznosu od 16.855,94 kune.

AD 5)

Zahtjev za premještaj službenog sjedišta javnog bilježnika **Josipa Bradarića** iz Trilja u mjesto Sinj

ODLUKU

Daje se suglasnost javnom bilježniku Josipu Bradariću iz Trilja za preseljenje ureda iz Trilja u Sinj, ali uz uvjet osnivanja zajedničkog ureda s javnim bilježnikom **Vladimirom Delongaom** čije je sjedište u Sinju, temeljom članka 38. stavka 2. Zakona o javnom bilježništvu.

Obvezuje se javni bilježnik Josip Bradarić osigurati uredovne dane, odnosno, osigurati odvijanje javnobilježničke službe u Trilju.

Zadužuju se javni bilježnici Josip Bradarić i Vladimir Delonga izvjestiti Upravni odbor HJK o osnivanju zajedničkog ureda.

AD 6)

Zahtjev za preseljenje javnobilježničkog ureda **Tatjane Kovačev** iz Osijeka

Donesen je

ZAKLJUČAK

Daje se suglasnost za preseljenje javnobilježničkog ureda Tatjane Kovačev s adrese Osijek, Franje Krežme 2a, na novu adresu, Osijek, Europske avenije 3.

AD 8)

Donacija Zakladi "Zlatko Crnić"

ZAKLJUČAK

Hrvatska javnobilježnička komora pristupa ovoj Zakladi kao član suosnivač uz obvezu godišnjeg doprinosa u novčanom iznosu od 1.000 DEM, plativo u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Narodne banke Republike Hrvatske na dan plaćanja. Ispunjena pristupnica dostavit će se Zakladi "Zlatko Crnić".

AD 9)

Razno

a/ Prisustvo člana Komore na **95 Kongresu javnih bilježnika Francuske** koji će se održati u svibnju 1999. pod nazivom “**Obitelj sutra**”

ZAKLJUČAK

Dogovoreno je da se na Kongres javnih bilježnika u Francusku koji će se održati u svibnju 1999. u Marseillu uputi javni bilježnik **Alemka Gajski**, ili javni bilježnik **Zvonimir Budimir**.

S obzirom da je javni bilježnik Alemka Gajski obradila anketu teme Kongresa pod nazivom “Obitelj sutra” daje se prednosti javnom bilježniku Alemki Gajski.

Ovlašćuje se tajnica Komore da u dogovoru sa spomenutim kolegama organizira odlazak jednog od njih kao predstavnika Hrvatske javnobilježničke komore na 95. Kongres javnih bilježnika Francusku.

a) **Otvorenje novouređenih prostorija Austrijske javnobilježničke komore**

Austrijska javnobilježnička komora uputila je pismeni poziv Hrvatskoj javnobilježničkoj komori za prisustvovanje otvorenju novouređenih prostorija Austrijske javnobilježničke komore u Beču 7. lipnja 1999. godine. Jednoglasno je ocijenjeno da se pozivu treba odazvati zbog dosadašnje dobre suradnje i nesebične pomoći Austrijske komore našoj Komori.

b) Kolega **Šaškor** izvjestio je Upravni odbor kako se od Hrvatske javnobilježničke komore očekuje da u narednom razdoblju bude domaćin sastanka Komisije za poslove Europe i Mediterana .

Ovo izvješće je primljeno na znanje, u buduću da u ovoj godini ova aktivnost iz financijskih razloga nije bila planirana, planirat će se u sljedećoj godini.

XXVI. sjednica
5. lipnja 1999.

AD 1)

Verifikacija zapisnika XXV sjednice Upravnog odbora održane dana 8.05.1999. godine

ZAKLJUČAK

Zapisnik XXV sjednice Upravnog odbora prihvaća se u cijelosti i prilaže ovom zapisniku.

AD 2)

Izvješće javnog bilježnika **Alemke Gajski** o sudjelovanju na 95. Kongresu javnih bilježnika Francuske u Marseillu

Donesen je

ZAKLJUČAK

Zadužuje se javni bilježnik Alemka Gajski za časopis Javni bilježnik, broj 7, sastaviti pisano izvješće o prisustvovanju 95. Kongresu javnih bilježnika Francuske.

Izvješće se ima dostaviti Komori najkasnije do 15. lipnja 1999. godine.

AD 3)

Izvješće javnog bilježnika **Lucije Popov** o stanju javnobilježničkog ureda pokojnog javnog bilježnika **Nedjeljka Žužula**, te dogovor o daljnjem postupanju

Jednoglasno je donesen

ZAKLJUČAK

Uputit će se pismeno Ministru pravosuđa Republike Hrvatske kojim će se zamoliti za pomoć i suradnju kod preuzimanja javnobilježničkih spisa pokojnog javnog bilježnika Nedjeljka Žužula budući da pri tome otpor pruža brat pokojnog javnog bilježnika Ante Žužul.

AD 4)

Izvrješće o prijavi na **natječaj javnih bilježnika** (NN br.37/99 od 16. travnja 1999.g.)

Raspisan je natječaj za preostala javnobilježnička mjesta u Republici Hrvatskoj.

Pristupnici na natječaj su:

1. **Tomislav Balin**, odvjetnik Tisno - za javnobilježničko mjesto Tisno
2. **Sanja Kraljek**, odvjetnik, Čakovec - za javnobilježničko mjesto Mursko Središće
3. **Ruža Hobljaj**, dipl.pravnik, Nafta Lendava - za javnobilježničko mjesto Mursko Središće
4. **Dubravka Grgurić-Rukavina**, javni bilježnik, Pleternica za javnobilježničko mjesto Pakrac
5. **Nenad Bogosavljev**, javnobilježnički prisjednik u javnobilježničkom uredu Jadranke Borčić i Olge Sokolić Ožbolt, Rijeka - za javnobilježničko mjesto u Bakru (Kostrena)
6. **Dragan Napijalo**, sudac Općinskog suda, sada u mirovini, Karlovac - za javnobilježničko mjesto u Gvozdu (Vojnić)
7. **Marina Bukovac**, odvjetnica, Petrinja - za javnobilježničko mjesto u Glini(H.Kostajnica)
8. **Tomislav Šimunić**, odvjetnik, Ilok, - za javnobilježničko mjesto u Iloku
9. **Jelica Kovačić** javnobilježnički prisjednik u javnobilježničkom uredu Željke Maroslavac u Zagrebu za javnobilježničko mjesto u Borovu
10. **Željko Krajina**, javni bilježnik Žminj, - za javnobilježničko mjesto u Bujama(Novigrad)
11. **Snježan Nazarević**, odvjetnica, Buje, - za javnobilježničko mjesto u Bujama
12. **Radmila Mandić**, pravnik, Trgovačko Opatija dd. Opatija, - za javnobilježničko mjesto u Bujama (Novigrad, Pazin, Višnjan)

Upravni odbor raspravljao je o prijavljenim pristupnicima na raspisani natječaj te donio

ODLUKU

Daje se suglasnost pristupnicima članovima Hrvatske javnobilježničke komore:

- javnom bilježniku **Željku Krajini** iz Žminja - za javnobilježničko mjesto u Bujama ili Novigradu

- javnom bilježniku **Dubravki Grgurić Rukavina** iz Pleternice - za javnobilježničko mjesto u

Pakracu

- javnobilježničkom prisjedniku u javnobilježničkom uredu Jadranke Borčić i Olge Sokolić Ožbolt u Rijeci **Nenadu Bogosavljevu** - za javnobilježničko mjesto u Bakru ili Kostreni

- **Jelici Kovačić** javnobilježničkom prisjedniku u javnobilježničkom uredu Željke Maroslavac u Zagrebu - za javnobilježničko mjesto u Borovu

O ostalim pristupnicima na natječaj Upravni odbor nije se izjasnio budući da nema saznanja o njihovom dosadašnjem radu.

AD 6)

Davanje suglasnosti za preseljenje javnobilježničkih ureda

javnog bilježnika **Zorana Jelavića** iz Klanjca u Zagreb

javnih bilježnika **Jadranke Borčić i Olge Sokolić-Ožbolt** iz Rijeke

javnog bilježnika **Duška Sudara** iz Zagreba

javnog bilježnika **Zorke Čavajda** iz Zagreba

javnog bilježnika **Vere Marčina** iz Zadra

a) Javni bilježnik **Zoran Jelavić** iz Klanjca podnio je zahtjev za premještaj javnobilježničkog ureda iz Klanjca u Zagreb

Zbog zakonske neutemeljenosti premještaja javnobilježničkog ureda s područja mjesne nadležnosti jednog općinskog suda na područje mjesne nadležnosti drugog općinskog suda Upravni odbor HJK donio je jednoglasno

ODLUKU

Javnom bilježniku **Zoranu Jelaviću** iz Klanjca uskraćuje se davanje suglasnosti za premještaj javnobilježničkog ureda iz Klanjca u Zagreb.

Javni bilježnik se upućuje da se prijavi na natječaj kada će on biti raspisan za slobodno javnobilježničko mjesto u Zagrebu koje je ostalo upražnjeno smrću javnog bilježnika Nedjeljka Žužula.

Kod sudjelovanja u natječaju javnom bilježniku Zoranu Jelaviću dat će se podrška Upravnog odbora HJK.

b) Javni bilježnici **Jadranka Borčić i Olga Sokolić Ožbolt** iz Rijeke, Duško Sudar iz Zagreba,

Zorka Čavajda iz Zagreba i Vera Marčina iz Zadra podnijeli su zahtjev za preseljenje javnobilježničkih ureda .

Upravni odbor donosi

ODLUKU

Daje se suglasnost za preseljenje javnobilježničkih ureda i to:

- b) javnim bilježnicima **Jadranci Borčić i Olgi Sokolić Ožbolt** s adrese Rijeka, Verdijeva 6, na novu adresu, Rijeka, Trg Republike Hrvatske 1/I
- c) javnom bilježniku **Dušku Sudar** s adrese Zagreb, Mesnička 9 na novu adresu Zagreb, Mesnička 8
- d) javnom bilježniku **Zorki Čavajda** s adrese Zagreb, Ilica 34 na novu adresu Zagreb, Ilica 29 i
- e) javnom bilježniku **Veri Marčina** s adrese Zadar, Plemića Borelli 14, na novu adresu Zadar, Jurja Barakovića 4

AD 7)

Financijska potpora debatnom društvu "Elsa"

ODLUKA

Debatnom društvu "Elsa" odobrava se isplata 5.000,00 kuna kao potpora za sudjelovanje na Svjetskom sveučilišnom debatnom prvenstvu u Sydneyju, Australija, od 4. do 11. siječnja 1999. godine.

AD) 8

Razno

- a) Izvješće predsjednika Komore o sastanku kod Ministra pravosuđa

Predsjednik je izvjestio članove Upravnog odbora o posjeti Ministru pravosuđa koji je obavio nekoliko dana prije ove sjednice s prisustvo kolegicom **Jožicom Matko-Ruždjak i Aleksandrom Micelli-Ungar**.

Na sastanku je razmatrana problematika popunjavanja slobodnog javnobilježničkog mjesta koje je upražnjeno zbog smrti javnog bilježnika Nedjeljka Žužula, zatim problematika vezana uz donošenje Zakona o nasljeđivanju čiji je prijedlog prosljeđen na koordinaciju Vlade , tj. prethodni postupak za saborsku raspravu.

Iz razgovora s Ministrom pravosuđa bilo je razvidno da u cijelosti podržava ulogu javnih bilježnika kako je predviđeno u nacrtu Zakona o nasljeđivanju. Ministar pravosuđa gospodin Šeparović suglasio se s činjenicom da javni bilježnici nemaju dovoljno nadležnosti, te da će podržati proširenje nadležnosti gdje god će to biti moguće.

Ministru pravosuđa skrenuta je na sastanak koji se održao u organizaciji Hrvatskog instituta za bankarstvo i osiguranje 4. i 5. svibnja 1999. na Brionima, na temu osnivanja registra mobilijarne hipoteke, time da će glede toga biti prisutan Predstavnik javnobilježničke komore **Davor Dušić** koji će podnijeti referat o iskustvima Austrije, Mađarske i Slovenije.

Naime, iz poziva je razvidno da banke već rade na projektu kako bi one osnovale registar mobilijarne hipoteke, a koji se u evropskim zemljama vodi pri javnobilježničkim komorama.

Svojim referatom kolega Dušić nastojat će obavijestiti prisutne kako bi se takav registar trebao osnovati pri Hrvatskoj javnobilježničkoj komori.

U tijeku rasprave po ovoj točki telefonom se javio kolega Dušić i izvjestio da je njegovo izvješće saslušano i primljeno sa zanimanjem.

- b) Visina cijene oglasa u Narodnim novinama

Kolegica Popov istakla je problem naplate tj. akontiranja objave oglasa u Narodnim novinama, budući da je nedavno imala slučaj objave oglasa pljenidbenog popisa za "Metalia commerce" za koji je akontaciju naplatila 6.000,00 kuna, jer je telefonskim putem od Narodnih novina dobila informaciju da će takav oglasi koštati 5.000,00 kuna.

Kada je zaprimila račun Narodnih novina on je iznosio 14.800,00 kuna i sada se nalazi u neugodnoj situaciji kako pozvati stranku i naplatiti tako visoku razliku cijene koštanja oglasa..

Nakon kraće rasprave donesen je

ZAKLJUČAK

Uputit će se pismeno Narodnim novinama s molbom da dostavi Hrvatskoj javnobilježničkoj komori cjenik objave oglasa prema veličini te po mogućnosti da zbog velikog broja oglasa koje javni bilježnici objavljuju u Narodnim novinama odobre odgovarajući popust.

XXVII. sjednica
25. rujna 1999.

AD 1.

Verifikacija zapisnika XXVI sjednice održane 5. 6. 1999. g. Upravnog odbora HJK

ZAKLJUČAK

Zapisnik XXVI sjednice Upravnog odbora HJK prihvaća se u cijelosti i prilaže ovom zapisniku.

AD 2).

Uporedni prikaz prihoda i izdataka sa proračunom za 1999. godinu prema računu prihoda i izdataka za razdoblje od 1. 1. do 30. 6. 1999. godine.

ZAKLJUČAK

Financijsko izvješće za razdoblje od 1.01. do 30.06.1999. godine prihvaća se u cijelosti.

Prihvaća se prijedlog predsjednika Upravnog odbora HJK da se ubuduće polugodišnji obračun prikaže tako da se navede u stupcu predviđenih godišnjih prihoda pola sume od predviđenih godišnjih prihoda kako bi se lakše mogli pratiti uporedni pokazatelji.

AD 3).

a) Financijsko izvješće o poslovanju **Notarius, d.o.o.** 1. 1. do 30. 06. 1999. godine

ZAKLJUČAK

Financijsko izvješće o poslovanju Notariusa d.o.o. od 1.01. do 30.06.1999. prihvaća se u cijelosti.

Predlaže se Nadzornom odboru Notariusa da odobri prijenos sredstava u visini od 95.570,18 kuna time da se razroče kod Zagrebačke banke uz pripis pripadajućih kamata i uplati u korist žiro računa Komore u svrhu podmirenja otvorenog dugovanja prema Croatia osiguranju.

b) Usklađenje s izmjenama i dopunama ZTD (NN br. 34/99)

ODLUKA

Zadužuje se **Aleksandra Micelli-Ungar** provesti usklađenje Notariusa d.o.o. u skladu sa ZTD-om.

AD 4.)

Izvješće o troškovima savjetovanja javnih bilježnika održanog od 2. do 4. 9. 1999 na temu "Uloga javnog bilježnika kod Zakona o nasljeđivanju s osvrtom na javnobilježničku etiku"

Donesen je

ZAKLJUČAK

Izješće o troškovima seminara održanog od 2. do 4. 9. 1999. godine u Zagrebu prima se na znanje do podnošenja konačnog izvješća, te doznake iz inozemstva.

Upućuje se kritika Povjerenstvu za stalno stručno usavršavanje budući je od sedam članova savjetovanju prisustvovao samo jedan.

AD 7)

Otkaz ugovora osiguranja javnih bilježnika s *Croatia osiguranjem d.d.* Zagreb

Predsjednik HJK je izvijestio članove Upravnog odbora o odbijanju isplate štete u dva osnovana slučaja od strane *Croatia osiguranja*.

Takvo stanje je neodrživo i potrebno je ili pokušati postići sporazum s *Croatiom* da promjeni svoj rad odbijanjem isplate svake pa i osnovane štete, upućivanje stranaka na sud, pozivanje Komore na miješanje u sudskom postupku, beskrajnomo odugovlačenju rješavanja štete ili otkazati daljnje osiguranje za 2000 godinu o čemu je već *Croatia osiguranje* izvještena.

Croatia osiguranje je zakazala i kod pribave životnog osiguranja iako im je Komora na vrijeme dala sve potrebite podatke i prepustila *Croatia osiguranju* realizaciju ugovaranja.

Obavljen je razgovor sa *Allianzom* koja je preuzela *Adriatic osiguranje* i koja je vrlo zainteresirana za osiguranje od odgovornosti javnih bilježnika, međutim još nisu sastavili prijedlog uvjeta osiguranja, od kojih su najvažniji pokriće, rok rješavanja šteta, visina premije i postotak provizije *Notariusu*.

Nakon kraće rasprave dogovoreno je da se zakaže sastanak s *Croatia osiguranjem*, iznesu primjedbe na njihov dosadašnji rad, te postigne dogovor o daljnjoj suradnji, kao i o nastavku akcije pribave životnog osiguranja. U protivnom ići će se na raskid ugovora i nastavak razgovora s *Allianzom*.

AD 8)

Prijedlog promjene izgleda pečata Hrvatske javnobilježničke komore

ODLUKA

Pokreće se postupak za promjenu izgleda pečata Hrvatske javnobilježničke komore.

AD 9)

Zahtjev javnog bilježnika **Tea Karabotić-Milovca** iz Splita za održavanje uredovnih dana na otoku Šolti

ODLUKA

Uputit će se pismeno svim javnim bilježnicima grada Splita da se izjasne o zahtjevu javnog bilježnika **Tea Karabotića-Milovca** iz Splita za održavanje uredovnih dana na otoku Šolti.

AD 10)

Zahtjev javnih bilježnika **Marije Ivančić i Boška Jurišića** iz Solina o ukidanju zajedničkog javnobilježničkog ureda i preseljenja na nove adrese

ODLUKU

Javnim bilježnicima **Mariji Ivančić i Bošku Jurišiću** daje se suglasnost za prestanak obavljanja javnobilježničke službe sa sjedištem u Solinu, Kralja Zvonimira 76, a daje suglasnost za obavljanje javnobilježničke službe na novim adresama i to:

Mariji Ivančić, na adresi Solin, poslovno prodajni centar (prizemlje)

i

Bošku Jurišiću na adresi, Solin, Kralja Zvonimira 85.

AD 11)

Odluka o upućivanju predstavnika Komore na II. Kongres javnih bilježnika Poljske u **Varšavu** od 14. do 17. listopada 1999, na temu “*Javno bilježništvo i profesionalna tajna*”

Donesena je

ODLUKA

Na II. Kongres javnih bilježnika Poljske koji će se održati u Varašavi od 14. do 17. listopada 1999. godine na temu “*Javno bilježništvo i profesionalna tajna.*” Hrvatska javnobilježnička komora neće uputiti ove godine svog predstavnika.

AD 12)

Program Notarius – prezentacija

Društva **Filex d.o.o** iz Zagreba prezentiralo je programa Notarius. Društva Filex d.o.o iz Zagreb, koji je ocijenjen kao vrlo prihvatljiv uz stanovitu nadgradnju, a koja se može postići suradnjom Filex d.o.o s predstavnicima Javnobilježničke komore.

Dogovoreno je da će Filex d.o.o. upoznati sve članove Komore sa programom Notarius dostavom CD rom za probnu upotrebu.

AD 13)

Razno

a) Izvješće **Lucije Popov** o statusu vršitelja dužnosti u javnobilježničkom uredu pok. Nedjeljka Žužula

ODLUKA

Uputit će se pismeno Ministarstvu pravosuđa s prijedlogom da se **Lucija Popov** javni bilježnik iz Zagreba opozove za vršitelja dužnosti javnog bilježnika, uz navođenje da je onemogućena u provođenju ovlasti iz rješenja Ministra pravosuđa o postavljenju.

b) Javnobilježnički dani

Kao Dan javnih bilježnika utvrđen je 17. studeni odlukom Upravnog odbora 1996. godine. Kako se taj datum približava i ujedno se obilježava pet godina rada javnih bilježnika potrebno je utvrditi dan, mjesto i program održavanja tog događaja.

Jednoglasno je postignut dogovor da će se Dan javnih bilježnika obilježiti u prostorijama Komore 19. ili 20. studenog 1999. godine.

Predsjednik i tajnik Komore zadužuju se za program obilježavanja Dana javnih bilježnika

c) Zahtjev za preseljenje javnobilježničkog ureda **Nenada Dolinara** iz Zagreba

Donosi se

ODLUKA

Daje se suglasnost za preseljenje javnobilježničkog ureda Nenada Dolinara s adrese Zagreb, Vinogradska cesta 17a, na novu adresu Zagreb, Krajiška 2.

**IZVOD IZ ZAPISNIKA S IV. REDOVNE SKUPŠTINE HJK ODRŽANE
U POREČU U HOTELU “ZORNA” – ZELENA LAGUNA 17. TRAVNJA
1999.**

Ad 1)

Izbor radnog predsjedništva, ovjervitelja zapisnika i zapisničara

ODLUKA

U radno predsjedništvo izabrani su:

Ante Ilić - predsjednik; **Jasenska Crnčec i Mato Krpačić** - članovi

Za ovjervitelje zapisnika:

Ilinka Lisonek, javni bilježnik iz Zagreba

Jasna Zorić, javni bilježnik iz Zagreba

Za zapisničara: **Aleksandra Micelli-Ungar**

AD 2)

Izbor Povjerenstva za brojanje glasova

ODLUKA

Osniva se povjerenstvo za brojanje glasova u sastavu:

Marija Kustić, Biserka Lovrić i Zlatko Šimašek

Zadatak Povjerenstva je prebrojati glasove prilikom glasovanja članova po točkama dnevnog reda.

AD 3)

Uvodna riječ i izvješće predsjednika o položaju javnobilježničke službe

ZAKLJUČAK

Prihvaća se izvješće predsjednika Komore o položaju javnobilježničke službe i poduzetim aktivnostima tijekom 1998. godine.

AD 4)

Usporedni prikaz primitaka i izdataka kao financijsko izvješće HJK u 1998. godini

ODLUKA

Prihvaća se usporedni prikaz primitaka i izdataka kao financijsko izvješće Hrvatske javnobilježničke komore za 1998. godinu.

AD 5)

Prijedlog proračuna Hrvatske javnobilježničke komore za 1999. godinu

ODLUKA

1. Prihvaća se proračun Hrvatske javnobilježničke komore za 1999. godinu u visini od 1,462.000,00 kuna. Proračun čini sastavni dio ove Odluke.

2. Članarina u 1999. godini za javne bilježnike iznositi će 0,75% netto dobiti, odnosno netto ostvarenog dohotka, a prema rješenju nadležne porezne uprave za prethodnu godinu, no godišnja obveza prema Komori ne može biti manja od 2.400,00 kuna.

AD 6)

Donošenje odluke o izmjeni i dopuni odluke o visini upisnine za javne bilježnike, javnobilježničke prisjednike i javnobilježničke vježbenike

ODLUKA

Usvaja se odluka o izmjeni i dopuni odluke o visini upisnine za javne bilježnike, javnobilježničke prisjednike i javnobilježničke vježbenike. Visina upisnine za javne bilježnike iznosi 4.000,00 kuna, za

javnobilježničke prisjednike 2.500,00 kuna i za javnobilježničke vježbenike 1.000,00 kuna.

AD 7)

Izvješće Nadzornog odbora HJK

ODLUKA

Prihvaća se izvješće Nadzornog odbora o financijskom poslovanju Komore u 1998. godini.

AD 8)

Izvješće disciplinskog tužitelja

ODLUKA

Prihvaća se izvješće disciplinskog tužitelja u svezi disciplinske problematike za razdoblje između dvije skupštine (1998.-1999.) a izvješće je sastavni dio ove Odluke.

AD 9)

Izvješće predsjednika Povjerenstva za stalno stručno usavršavanje

ZAKLJUČAK

Izvješće Povjerenstva za stalno stručno usavršavanje ne prihvaća se.

Zadužuje se Upravni odbor pozvati članove Povjerenstva za stalno stručno usavršavanje da se pismeno izjasne hoće li aktivno sudjelovati u radu Povjerenstva. U protivnom neka podnesu ostavke i oslobode svoja mjesta za one kolege koji žele savjesno i redovito raditi u Povjerenstvu.

AD 10)

Izvješće predsjednika Povjerenstva za međunarodnu suradnju

ZAKLJUČAK

Izvješće Povjerenstva za međunarodnu suradnju prima se na znanje i upućuje predsjednik povjerenstva da izvješćuje članove Povjerenstva o aktivnostima tog povjerenstva, te povremeno sazove sastanak članova. Pisano izvješće čini sastavni dio ovog zapisnika.

AD 11)

Izvješće predsjednika Povjerenstva za unapređenje javnobilježničke etike

ZAKLJUČAK

Izvješće Povjerenstva za unapređenje javnobilježničke etike se prihvaća, i čini sastavni dio ovog zapisnika.

AD 12)

Prijedlog izmjena i dopuna Statuta Hrvatske javnobilježničke komore

ODLUKA

Izmjene i dopune Statuta HJK objavljenog u NN 26/95 i Statutarne odluke objavljene u NN br. 32/96 prihvaćaju se djelomično i to članak 1, 4., 5., 6., 7. i 8. prijedloga izmjena i dopuna dok se članci 2. i 3. ne prihvaćaju.

Zadužuje se stručna služba Komore da izradi pročišćeni tekst Statuta.

AD 13)

Prijedlog Pravilnika o trajnom znanstvenom i stručnom usavršavanju

ZAKLJUČAK

Prihvaćanje Pravilnika o trajnom znanstvenom i stručnom usavršavanju odgađa se do slijedeće

PRVA OBAVIJEST

Europskom kongresu Austrijskog udruženja javnih bilježnika
“Elektronska isprava i pravna sigurnost”
od 7. do 9. lipnja 2000. u Beču

Projekt visoke tehnologije Austrijskih javnih bilježnika, ostvaren u suradnji s Siemens d. d. bit će predstavljen na Europskom kongresu Austrijskog udruženja javnih bilježnika.

Ovaj centralni, potpuno kompjuterizirani, arhiv isprava za austrijske javne bilježnike jedinstven je u Europi.

Vrhunska prezentacija elektronike i uporaba visoke tehnologije za prijenos isprava bit će u rezidencijalnom sjedištu Beča - dvorcu Hofburg, pod vodstvom međunarodnih stručnjaka kao što su **Norbert Bolz, Hans Georg Brunner, Bernhard Federer, Rupert Lay, Viktor Mayer-Schonberger i Nicholas Negroponte**. S njima će se moći voditi rasprava na temu “Elektronska isprava i pravna sigurnost“. Očekujemo da će oko tisuću sudionika iz Europske unije, srednje i istočne Europe, južne Amerike i naravno iz Austrije prisustvovati ovoj konferenciji.

Dođite u Beč i uživajte u metropoli bogatoj kulturom koju ćemo vam predstaviti u dijelu našeg društvenog programa.

Molimo da nas izvijestite o vašem interesu kao sudionika za pojedine programe Kongresa do 15. prosinca 1999.

Temeljem vaše najave uputit ćemo Vam program sa svim podacima i prijavnicom za sudjelovanje do kraja ove godine.

U očekivanju vašeg dolaska u Beč
S poštovanjem,

Dr. Georg Weissman
predsjednik udruženja javnih bilježnika Austrije

*Svi zainteresirani obavijest o cijeni kotizacije, programu te rokovima
plaćanja mogu dobiti u HJK*

Pozivate se na sudjelovanje za dodjelu

KURT WAGNEROVE NAGRADE 2000 AUSTRIJSKOG JAVNOG BILJEŽNIŠTVA

Austrijska javnobilježnička komora dodjeljuje nagradu za kvalitetan stručan rad. Rad mora biti temeljen na slučajevima iz prakse i s pravnim rješenjima podobnim da se bez spora riješe kroz javnobilježničku djelatnost.

Kurt Wagnerova nagrada za 2000 - Austrijskog javnog bilježništva iznosi 7.500 EUR-a

Svi podaci glede sudjelovanja mogu se dobiti u Javnobilježničkoj komori Austrije,
1010 Beč, Landesgerichtstrasse 20 (tel. 0043 1 402 45 09)

Rok za slanje rada je 31. 1. 2000. godine.

BCD d.o.o.
Varaždin, Braće Radića 17
U Varaždinu, 26.10.1999.

g. Vladimir Marčinko
glavni i odgovorni urednik časopisa HJK "Javni bilježnik"

Poštovani g. Marčinko,

molimo da u sljedećem broju časopisa "Javni bilježnik" na prikladno mjestu, objavite sljedeće priopćenje. Naime, objavom dijela diskusije sa sjednice Upravnog odbora HJK u "Javnom bilježniku" broj 7, stranica 47, pod točkom 9 – Razno, je izrečena objava neistinitih navoda koji mogu štetiti pravnim i fizičkim osobama koje se u navedenom tekstu spominju.

Naše priopćenje glasi:

"Trgovačko društvo BCD d.o.o. za usluge u oblasti elektrotehnike iz Varaždina je sudjelovalo u natječaju HJK. U natječajnom roku izvršili smo sve tražene uvjete.

U potpunosti dovršen program u verziji DOS zadovoljio je sve zahtjeve natječaja. Ova verzija je u nekim javnobilježničkim uredima uspješno u primjeni još danas i to od vremena prije raspisivanja natječaja. Nije zabilježen niti jedan gubitak pohranjenih podataka ili nedostataka u radu.

Na naknadni zahtjev HJK, nakon okončanja natječaja, izrađena je i verzija istog programskog paketa u verziji WINDOWS, korištenje najnovije baze podataka, legalno dostupne na hrvatskom tržištu. Kako bi se olakšalo komuniciranje sa očekivanim korisnicima programskog paketa s područja Zagreba, uspostavljena je poslovna suradnja sa tvrtkom EURO DATA d.o.o. iz Zagreba.

Svim javnim bilježnicima u Republici Hrvatskoj je izravno, besplatno, dostavljena verzija programskog paketa u verziji WINDOWS, sa potrebnim uputama za instaliranje i korištenje programa.

Oni javni bilježnici koji su se odlučili na primjenu tog programa u svojim uredima, povoljno su se izrazili o njegovim svojstvima. Također do sada nije zabilježen niti jedan problem u funkcioniranju aplikacije. Prva i do sada jedina nepovoljna reakcija je objava g. Ante Ilića u časopisu "Javni bilježnik", broj 7 od rujna 1999.

BCD d.o.o. do sada, od početka obavljanja djelatnosti 1992. godine, nije imao niti najmanjih nesuglasica sa svojim korisnicima. Stoga i u ovom slučaju, kada je u dobroj vjeri i savjesno stavio na uvid svim članovima HJK svoju aplikaciju koja je predmet prava intelektualnog vlasništva, očekuje korektno ponašanje.

Svi navodi iz našeg očitovanja mogu se provjeriti i dokumentirati, počevši od rokova i regularnosti natječaja, kasnijih zahtjeva i postupaka.

Sigurni smo da bi i nezavisna stručna procjena naše programske aplikacije u obje verzije, ocjena usklađenosti sa zahtjevima pravnih propisa i pravila struke javnih bilježnika, kao i usporedna ocjena sa drugim ponuđačima iz natječaja i izvan natječaja, potvrdila navode ovog očitovanja.

Što se tiče pitanja visine cijene programa, ona nikad nije bila predmet nikakvog očitovanja od strane HJK ili bilo kojeg od naručitelja programa."

Zahvaljujemo na uvrštenju ovog teksta i pozdravljamo vas sa osobitim poštovanjem

BCD d.o.o.
direktor
Željko Benc

HRVATSKA JAVNOBILJEŽNIČKA KOMORA

ZAGREB, Račkoga broj 10
Telefon 01/4556-566, faks 01/4551-544
E-mail: notarska-komora.hr@zg.tel.hr
<http://www.tel.hr/notari-hr>

JAVNI BILJEŽNICI

10000 ZAGREB (01)

- Andrašić Damir, Nehruov trg 43, tel.6523-375, fax.6550-843
Ankon Jasminka, Nehajska 22, tel.317-693
Baković Marija, M.Matošeca 3, tel.3731-376
Burec Mladen, Ivanićgradska 61, tel.2395-544
Čavajda Zorka, Ilica 34, tel.424-459,4343-06
Čerić Velimir, Ul.hrvat.proljeća 65, tel.2989-822
Dabelić Marina, Draškovićeve 13, tel.4612-316
Dolar Nenad, Krajiška 2, tel.3772-869, 3707-820
Dujmović Iva, Jurišićeva 21, tel.4814-519
Džankić Pero, Vukovarska 254, tel.6180-350, fax.6180-361
Frid Zdenko, Poljička 27, 6154-322
Gajski Alemka, Eisenhutova 5, 211-332
Glibota Milan, Ul.grada Vukovara 82, tel.6151-960
Grladinović Dubravka, Draškovićeve 13, tel.4612-316
Hanžeković Iva, Radnička c. 22, tel.6184-818, fax
6184-814
Herceg-Miličević Ljiljana, Đorđićeva 13, tel.431-430
Horvat-Pernar Željka, Savska c. 9, tel.4829-570, 4829-571
Hukelj Anica, Mrazovićeve 6, tel. 4819-955 I 956
Ilić Ante, Fijanova 2, tel.224-963
Jakić Branko, Av.Dubrovnik 8, tel.6526-221
Jakobović Gordana, Ilica 176, tel.3777-317, 3776-181
Jurić Marijan, Savska cesta 56, tel.6177-134
Knego-Rogina Jadranka, Argentinska 4, tel.3451-946
Kutija-Kušpilić Renata, Maksimirska 3, tel.2395-984 i
985
Lisonek Ilinka, Trg Burze 4, tel.4810-493
Marčinko Vladimir, Palmotićeve 70, tel.4839-948
Maroslavac Željka, Av.Dubrovnik 12, tel.6551-373
Martinović Igor, Petrinjska 14, tel.425-660
Martinović Vlatko, Trg K.Tomislava 14, tel.431-837
Matko-Ruždjak Jožica, Kneza Višeslava 2, tel.4611-760
Matoš Mladen, Ilica 297, tel.3779.206, fax.3776-595
Modrušan Kornelija, Draškovićeve 8, tel.276-892
Parlov Ivan, Ozaljska 21,tel.397-333, fax.398-333
Pejović-Fumić Lidija, Ilica 75/I, tel.4846-795
Popov Lucija, Iblerov trg 2/II, tel.4552-702
Pučar Vesna, Maksimirska 48/II, tel.2303-703, 704
Ranogajec Branko, Zajčeva 44, tel.2431-328,fax. 2431-512
Ribarić Obrenija, Masarykova 5, tel.4855-084
Sudar Duško, Mesnička 9, tel.434-172
Svedrović-Kilibarda Ljubinka, Slovenska 3, tel.3779-300,
fax.3779-500
Šarčević Vladimir, Selska 153, tel. 322-612
Šaškor Stjepan, Petrinjska 4, tel.4810-535
Škaričić-Sinčić Lada, Radnička cesta 22, tel.6184-813
Škrinjar Senija, Vlaška 103, tel.4557-124
Tadić Nikola, Prilaz Đ.Deželića 61, tel.3773-787
Valić Katica, Trg N.Š.Zrinskog 17, tel.4873-060
Zajec Vlasta, Ilica 5, tel.4817-399
Zorić Jasna, Zapoljska 36, tel.211-331
Žitko Janko, Poljička 12, tel.6117-303
Ured pok. Žužul Nedjeljka, Martićeva 17, tel.4616-915

31300 BELI MANASTIR (031)

Verica Rok, Adama Dugačkog 39, tel.700-707

31551 BELIŠĆE (031)

Ružica Gagro, Vijenac S.H.Gutmana 12 , tel. 663-555

23210 BIOGRAD NA MORU (023)

Kvartuč Dušan, Obala P.Krešimira IV bb tel.383-021

43000 BJELOVAR (043)

Kustić Marija, A.Starčevića 5b, tel.242-145
Osmanović Nevenka, P.Preradovića 4, tel.241-250
Marković Slavka, A.Mihanovića 5, tel.241-553

20271 BLATO (020)

Markita Vojvodić Ulica 31 tel.851-917

10291 BRDOVEČKO PRIGORJE(BRDOVEC) (01)

Poljak Estera, Ilije Gregorića 128, tel.705-823

52419 BUZET (052)

Kravar mr Ante, Sportska ulica 1/3/I, tel.663-344

21256 CISTA PROVO (021)

Ujević Petar, zgrada općine , tel.842-181

51250 CRIKVENICA (051)

Boras Koko, Ul.K.Zvonimira 82,tel.242-439

40000 ČAKOVEC (040)

Crnec Jasenka, I.G.Kovačića 6, tel.311-208
Kvakan Ivan, R.Boškovića 25, tel.390-773
Marodi Ivan, Gajeva 7, tel.390-477

43240 ČAZMA (043)

Torbašinović Ljerko, Trg čazm.kaptola 9, tel.772-342

43500 DARUVAR (043)

Čop Mladen, Trg K.Tomislava 1, tel.333-512

51300 DELNICE (051)

Mihelčić Nikola, Amerikanska 3, tel.811-812

49240 DONJA STUBICA (049)

Cividini Marija, Trg Matije Gupca 11, tel.286-268

31540 DONJI MIHOLJAC (031)

Durđević Dinko, Trg A.Starčevića 11, tel.632-527

22320 DRNIŠ (022)

Fredotović Srđan, Vladimira Nazora 8,tel.886-148

20000 DUBROVNIK (020)

Carić Lucija, Put Republike 32, tel.426-251
Stanić Anđelko, Ante Starčevića 72, tel.432-777

Viđen Nikša, Ante Starčevića 6, tel.412-644

47250 DUGA RESA (047)

Antić Ivanka, Trg Sv.Josipa br.6, tel.844-262

10370 DUGO SELO (01)

Copić Krešimir, M.Jurić Zagorke 1, tel.2754-479
Milošević Vesna, Zorićeva 29, tel.2759-025

31400 ĐAKOVO (031)

Aščić Jozo, Stjepana Radića 2, tel.814-515
Ratinčević Pavao, Stjepana Radića 4, tel.814-325

48350 ĐURĐEVAC (048)

Tomo Matulec, Kralja Zvonimira 2, tel.813-891

43280 GAREŠNICA (043)

Branka Škalički, Ul. Hrvatskih branitelja 1, tel.532-476

44400 GLINA (043)

Marina Bukovac, S. i A. Radića 10, tel. 882-192

53000 GOSPIĆ (053)

Zdunić Boris, Popa Frana Biničkog 4, tel.574-862

43200 GRUBIŠNO POLJE (043)

Luketić Ivo, Braće Radića 1, tel.485-025

32236 ILOK (032)

Tomislav Šimunić, Vukovarska 66, tel. 590-300

21260 IMOTSKI (021)

Juroš Stipe, Trg K.Tomislava 8, tel.842-240
Repušić Paško, A.Starčevića 16 , tel.841-205

42240 IVANEC (042)

Šagi-Belcar Nada, Mirka Malesa 18, tel. 782-104

10310 IVANIĆ-GRAD (01)

Lovrić Biserka, Slobode 2a, tel. 2888-688

10450 JASTREBARSKO (01)

Volarić Stjepan, Braće Kazić 7 , tel. 6283-969

47000 KARLOVAC (047)

Augustinović Marina, V.Lisinskog 5/I, tel. 615-466
Bubaš-Magličić Nina, I.G.Kovačića 2 tel. 616-111
Kaić Željko, Matije Gupca 1/II, tel. 615-202/204
Žaja Blanka, Radićeva 12, tel. 220-066

51215 KASTAV (051)

Mavrinac Radosna , Kastav 120, tel.691-070

21216 KAŠTEL STARI (021)

Donika-Stanojević Joško, Obala K.Tomislava 26,
tel.232-333

49290 KLANJEC (049)

Jelavić Zoran, Ul.Lijepa naše 22a, tel.550-430

22400 KNIN (022)

Čujec Josip, Ul.Kralja Zvonimira 101,tel.662-673

48000 KOPRIVNICA (048)

Bakrač Nikola, Opatička 5, tel.622-755

Mr. Juršetić Ivan, Križevačka 5, tel.622-440

Ostović Marina, Florijanski trg 12, tel.623-820

Papac Ljubica, A.Nemčića 1/I, tel.626-817, fax.626-819

20260 KORČULA (020)

Kaliman Ivna, Ul.30 br.3, tel.715-758

51221 KOSTRENA (051)

Nenad Bogosavljev, Glavani 89, tel. 289-570

49000 KRAPINA (049)

Bjelčić Damir, Ljudevita Gaja 8, tel.373-064

48260 KRIŽEVCI (048)

Jelić-Vešić Nataša, Baltičeva 4, tel.682-890

Tušek Višnja, I.Z.Dijankovečkog 7, tel.681-700

51500 KRK (051)

Dvorničić Boleslav, Trg J.B.Jelačića 5, tel.221-622

Muhvić Maja, Svetog Bernardina bb, tel.221-674

44320 KUTINA (044)

Malačić Mira, Hrvat.branitelja 11, tel.681-500

Medić Mate, Trg K.Tomislava 10, tel.626-411

52220 LABIN (052)

Udovičić Rita, Sv.Katarine bb tel.856-013

Zustović-Batelić Ingrid, Sv.Katarine 12, tel.851-053

51415 LOVRAN (051)

Bruno Škraljsky Šetalište M.Tita 35, tel.293-426

42240 LUDBREG (042)

Radašić Kruno, M. Krleža 27, tel.810-125,810-145

51550 MALI LOŠINJ (051)

Marković Božo, Lošinjskih brodograditelja 30, tel.233-047

21300 MAKARSKA (021)

Barbić Ante, Ul.5.svibnja 1533 br.1, tel.615-500

Pejković Ante, Ul.Stjepana Radića 7, tel.615-257

20350 METKOVIĆ (020)

Plećaš Miho, Trg K.Tomislava 3, tel.691-352

Nikolić Vlado, A.Starčevića 9, tel. 681-154

Ruža Hoblaj, Ul. J. Broza Tita 18, tel. 543-300

31500 NAŠICE (031)

Šimašek Zlatko, Kralja Zvonimira 4, tel.613-495

35400 NOVA GRADIŠKA (035)

Zima Dražen, A.Stepinca 7, tel.361-961

42220 NOVI MAROF (042)

Vidović-Džidić Nada, Mirka Račkog 2, tel.612-244

51259 NOVI VINODOLSKI (051)

Tus Jelena, Frankopanski trg br.8, tel.245-503

44330 NOVSKA(044)

Ante Đerek, Trg L.I.Oriovčanina 18/1,tel.601-515

47300 OGULIN (047)

Brčić Mirjana, Ul.Ivane Brlić-Mažuranić 2, tel.525-444

35430 OKUČANI (035)

Stanka Jelinić, A.Starčevića 1 tel.371-627

21310 OMIŠ (021)

Vuković Radoslav, Žarka Dražojevića bb,tel.861-753

51513 OMIŠALJ (051)

Budimir Zvonimir, Prikešte 15, tel.841-754

Malinska 051/858-697

51419 OPATIJA (051)

Kuzle Krešimir, M.Tita 179, tel.272-939, fax.711-280

Šuran Nataša, M.Tita 144, tel.272-955, fax.271-738

33515 ORAHOVICA (033)

Novačić Antun, Bana Jelačića 19a/I, tel.674-336

35250 ORIOVAC (035)

Medunić Ruža, Trg Hrvat.preporoda bb, tel.431-321

49243 OROSLAVJE (049)

Tadić Petar, Ul.Milana Prpića 70, tel.284-362

31000 OSIJEK (031)

Borić Mirjana, J.Gotovca 13, tel.202-200,fax.202-204

Dragun Josip, S.Radića 8, tel.120-336

Dumančić Dragica, Kapucinska 40, tel.121-277

Kovačev Tatjana, Europske avenije 3, tel.206-605

Pavelić-Musa Zdenka, Županijska 13, tel.127-837

Perić Lidija, Kapucinska 25/I, tel.44-771

52000 PAZIN (052)

Blečić Marija, M.B.Rašana 12, tel.621-544

23290 PAG (023)

40315 MURSKO SREDIŠĆE (040)

JAVNI BILJEŽNIK (BROJ 8) 1999.

Škunca Elizabeta, Podmir bb, tel.612-281

44250 PETRINJA (044)

Antoš-Kovačićek Višnja, Strossmayerov trg br.7,
tel.814-587

33405 PITOMAČA (033)

Marija Kovač, Trg Kralja Tomislava bb/II, tel.782-191

34310 PLETERNICA (034)

Grgurić-Rukavina Dubravka, Ul. J. Šveara 7, tel.251-305

20340 PLOČE (020)

Žderić Ante, Neretvanskih gusara br.12,tel.670-323

52440 POREČ (052)

Macinić Ivan, Obala Maršala Tita 6,tel.452-673

34000 POŽEGA (034)

Bagarić Niko, Trg Sv.Trojstva 5, tel.272-551
Brekalo Ante, Županijska 19, tel.272-332

40323 PRELOG (040)

Ljiljana Blažeka, Trg Sv.Florijana 20, tel.645-062

49218 PREGRADA (049)

Pavelić Irma, Kostelgradska 9, tel.376-415

52100 PULA (052)

Črljenica Alida, Čirilometodske družbe 1, tel.215-625
Čerin Franko, Olge Ban 10, tel. 218-015
Kopić Nansi, Kapitolinski trg 10, tel.217-808
Krajcar Denis, Flanatička 10, tel.215-315, fax.217-368
Perković Divna, Mletačka 2 ,tel.217-505
Peruško Dolores, Ljubljanska 3a, tel.216-715

51280 RAB (051)

Radić Ermina, Mali Palit bb, tel.725-498

51000 RIJEKA (051)

Banić Miroslav, Adamićeva 6/II, te.217-517
Borčić Jadranka, Trg R. Hrvatske 1, tel.212-513, 339-198
Ćuzela Vesna , Korzo 18, tel.339-686, fax. 212-479
Dobrića Dušan, Užarska 2, tel.211-424 fax.213-321
Grozđanić-Dekleva Marija, R.Strohala 2/I- tel.336-727
Lovrović Vera, Fiorello La Guardia 25, tel.212-665
Panjković Velibor, Ante Starčevića 4, tel.214-080
Paravić Darko, Gnambova 2/II, tel/fax.330-532,tel.336-146
Smojver-Bašić Anđelka, Školjić 2, tel.335-890
Sokolić-Ožbolt Olga, Trg R.Hrvatske 1, tel.212-513, 339-198
Šveговиć Vesna, Titov trg 10, tel.335-753

52210 ROVINJ (052)

Dušić Davor, Ul.Carera 20, tel.818-051, 811-005
Zujčić Rino, N.Quarantotto bb, tel.830-008

10430 SAMOBOR (01)

Frković Gordana, Trg kralja Tomislava 13/I, tel.3366-210
Jožinec Ljubica, Trg kralja Tomislava 13/I, tel.3366-209

53270 SENJ (053)

Vrban Zvonimir, Pavlinski trg 17, tel.881-759

10360 SESVETE (01)

Batušić-Šlogar Zinka, Trg A.Mihanovića 3, tel.2006-420
Čergar Milka, Ninska 1, tel.2000-582,fax.2010-291
Vuger Ignac, Karlovačka c.2.tel.2000-857

21230 SINJ (021)

Delonga Vladimir, Put Medina 3, tel.822-121

44000 SISAK (044)

Čubelić Ivan, S.A.Radića 34, tel.521-228
Marković Ivan, Rimska 28, tel.523-694
Mrkša Anđelko, I.K.Sakcinskog 1, tel.523-363

35000 SLAVONSKI BROD (035)

Bračun Miroslav, Ul.P. Krešimira IV br.3,
tel.233-001,fax.233-016
Koporčić Zvonimir, N.Zrinskog 46a, tel.44635,fax.443-634
Vuković Mijo, Zajčeva 9, tel.239-612

33520 SLATINA (033)

Krpačić Mato, Trg Sv.Josipa 6, tel.550-665

21210 SOLIN (021)

Ivančić Marija, Kralja Zvonimira 72, tel.210-548
Jurišić Boško, Kralja Zvonimira 72, tel.210-548

21000 SPLIT (021)

Bilan Vedrana, Kneza Lj.Posavskog 17/I, tel.342-703
Bradarić Ivan, Obala Hrv.nar.preporoda 9,tel.341-616
Kekez Nevenka, Glagoljaška 2, tel.355-107
Kovačević Borica, Ivana Gundulića 44/II, tel.362-497
Makelja-Šuljić Jagoda, Šimićeva 2, tel. 371-442
Matejčić Domagoj, Gundulićeva 20/I, tel.343-096
Matković Toma, Slavićeva 12, tel.355-650, fax.591-901
Milić-Štrkalj Zrinka, Domov.rata 28, tel.361-289
Popovac Mirjana, Hrvojeva 10, tel. 341-500
Mr. Puljiz Zoja, Tolstojeva 41, tel. 347-000
Rajčić Ivan, Domovinskog rata 3, tel.342-815
Rubić Mira, Domovinskog rata 11, tel.342-511
Zlokić Slobodan, Velebitska 26, tel.523-462
Teo Karabotić-Milovac, Kavanjinova 4, tel.360-493

21300 SUPETAR (021)

Kuzmanić Ervin, Porat 24, 630-555

21460 STARI GRAD (021)

Plenković Jadranka, Sv.Rok bb, tel.765-547, 765-709

10380 SVETI IVAN ZELINA (01)

Rački Branka, Trg Ante Starčevića 14/II, tel.2060-937

22000 ŠIBENIK (022)

Malenica Ljiljanka, Splitska 5, tel.331-812

Lučev Igor, S.Radića 79a, tel.322-374

Vuletin Vojislav, Vladimira Nazora 9, tel.212-096

21240 TRILJ (021)

Bradarić Josip, Bana Jelačića 2, tel.832-058

21220 TROGIR(021)

Biuk Željena, Matije Gupca 1/II, tel.885-397

Žanko Petar, Matije Gupca 1/I tel.885-330

31550 VALPOVO (031)

Popović Mandica, Vijenac 107.brigade HV br.3, tel.650-211

42000 VARAŽDIN (042)

Benc Rankica, Vrazova 8c, tel.211-400

Čmrlec-Kišić Biserka, Mihanovićeveva 2, tel.211-662

Duić Melanija, Franjevački trg 17, tel.210-258, 212-214

Rauš-Klier Zvezdana, Anina 2, tel.212-812

Štimac Bojana, Braće Radića br.6, tel.212-833

Vajdić-Sevšek Jagoda, Pavlinska 5, tel.320-015

10410 VELIKA GORICA (01)

Maleković Ivan, Trg K.Tomislava 37,tel.6225-266

Mirčetić Nives, N.Šopa 41, tel.6225-277

Spevec Ranka, Trg K.Tomislava 39, tel. 6240-022

42207 VINICA (042)

Trstenjak Stjepan, Opečka 7, tel.722-461

32100 VINKOVCI (032)

Kovač Mirodar, Trg B.J.Šokčevića 1, tel. 334-235

Mirić Želimir, Hrvat.žrtava 6, tel.334-221

33400 VIROVITICA (033)

Filipović-Kovačić Dubravka, V. Nazora 3/II,tel.726-850

22211 VODICE (022)

Gojanović Aljoša, Herfordska bb, tel.441-644, fax.440-944

10340 VRBOVEC (01)

Koretić Dubravka, Trg P.Zrinskog 7, tel.2792-892

21276 VRGORAC (021)

Kristić Ivan, Tina Ujevića 13, tel.675-160

52450 VRSAR (052)

Đordano Pahović, Rade Končara 15, tel.442-163,

32000 VUKOVAR (032)

Biserka Arambašić, I.G.Kovačića 2, tel.441988,fax.441-989

Fedor Paunović, Maršala Tita 5, tel.653-526

49210 ZABOK (049)

Podgajski Vlasto, Matije Gupca 70, tel.221-168

23000 ZADAR (023)

Grigillo-Ramljak Darija, Dalmat.sabora 5,tel.436-176

Kolega-Zubčić Alkica, F.Grisogono 9, tel..213-474

Marčina Vera, Jurja Barakovića 4/II, tel.314-665

Milovac Nadica, Jurja Dalmatinca 8/I,tel.314-651

Mr. Mišković Davor, M.Klaića 7, tel. 311-111,

fax. 315-825

Mišković Pavica, Braće Vranjanin 9, tel.433-100

10290 ZAPREŠIĆ (01)

Adžija Ivan, Trg žrtava fašizma 8, tel.3310-875,

fax.3310-876

49250 ZLATAR (049)

Bartolek Zvonimir, Sajmišna 5, tel.466-808

Pozaić Đurđica, Zagrebačka 15A, tel.467-077

52341 ŽMINJ (052)

Krajina Željko, Trg 9.rujna bb, tel.752-723, fax. 743-463

32270 ŽUPANJA (032)

Mišković Marijan, Veliki Kraj 50, tel.833-867

Marošević Kata, Veliki Kraj 54 tel.832-793

POPIS JAVNOBILJEŽNIČKIH PRISJEDNIKA

IME I PREZIME	ZAPOSLEN KAO PRISJEDNIK OD	URED JAVNOG BILJEŽNIKA
1. Srećko Vištica	20.6.1995.	Ivan Rajčić, Split
2. Stjepan Kraljević	20.6.1995.	Ivan Rajčić, Split
3. Marina Peić-Čerin	1. 8. 1995.	Franko Čerin, Pula
4. Željko Gugec	20.11.1995.	Stjepan Volarić, Jastrebarsko
5. Tatjana Perić	4.12.1995.	Joško Donika-Stanojević, Kaštel Stari
6. Zoran Sabolić	1.11.1995.	Zdenko Frid, Zagreb
7. Suzana Vozila	1.1.1996.	Velibor Panjković, Rijeka
8. Saša Dunatov	23.2.1996.	Dušan Dobrića, Rijeka
9. Robert Beletić	1.7.1996.	Darko Paravić, Rijeka
10. Željka Tranfić	1.10.1996.	Marina Augustinović, Karlovac
11. Sanda Pandža	18.12.1996.	Anica Hukelj, Zagreb
12. Suzana Serda-Pavlović,	24.12.1996.	Jožica Matko-Ruždjak, Zagreb
13. Mirna Pliško	1. 1. 1997.	Franko Čerin, Pula
14. Vesna Ogorevc	1.3.1997.	Vedrana Bilan, Split
15. Jasmina Pižir	23.6.1997.	Ilinka Lisonek, Zagreb
16. Sanja Kodrnja	23.6.1997.	Ilinka Lisonek, Zagreb
17. Lidija Metlikovec	1.7.1997.	Rankica Benc, Varaždin
18. Koraljka Mađarić	1.7.1997.	Jagoda Vajdić-Sevšek, Varaždin
19. Vihor Kušpilić.	1.1.1998.	Renata Kutija Kušpilić, Zagreb
20. Gordana Legović	1.1.1998.	Vesna Čuzela, Rijeka
21. Morana Erak-Dušić	2.2.1998.	Davor Dušić, Rovinj
22. Goranka Marušić-Kontent	24.2.1998.	Vladimir Marčinko, Zagreb
23. Željko Jurlina	13.3.1998.	Branko Jakić, Zagreb
24. Daniela Božić	15.4.1998.	Mladen Matoš, Zagreb
25. Stanislava Galović	1.5.1998.	Jasna Zorić , Zagreb
26. Zlatka Kreber	4.5.1998.	Vesna Pučar, Zagreb
27. Marija Marković	26.6.1998.	Anđelko Stanić, Dubrovnik
28. Zdravka Bišćanin-Pešut	15.7.98.	Željka Horvat-Pernar, Zagreb
29. Loris Baričević	4.8.1998.	Marija Grozdanić-Dekleva, Rijeka
30. Suada Jašarević	21.9.1998.	Vlatko Martinović, Zagreb
31. Zoran Kosić	1.10.1998.	Janko Žitko, Zagreb
32. Jelena Grgić	10.11.1998.	Mirjana Borić, Osijek
33. Ljubica Bajakić	1. 1. 1999.	Zdenko Frid, Zagreb
34. Gordana Pličanić	21.5.1999.	Milka Čergar, Sesvete
35. Elen Obuljen	18.6.1999.	Vera Lovrović, Rijeka
36. Mira Relić	7. 7. 1999.	Miroslav Bračun, Slavonski Brod
37. Duško Bambić	8. 7. 1999.	Denis Krajcar, Pula
38. Marlena Ilić Gvozdrenović	2. 9. 1999.	Zdenka Pavelić-Musa, Osijek
39. Helena Dragun	26.9.1999.	Slobodan Zlokić, Split
40. Boža Svedrec	1.10.1999.	Alemka Gajski, Zagreb
41. Latinka Ivošević	1.10.1999.	Jasenska Crnčec, Čakovec
42. Zvezdana Popović		

POPIS JAVNOBILJEŽNIČKIH VJEŽBENIKA

IME I PREZIME

1. Sanja Vladušić
2. Nedžad Uzunović
3. Zoran Vrsalović
4. Mijo Perić,
5. Ivana Ilić,
6. Mirella Varga
7. Dubravka Jakovac,
8. Davorka Flego
9. Mirjana Klarin
10. Nataša Sgardelli
11. Tibor Kralj
12. Vlatka Đipalo-Dergez
13. Miodrag Ivković
14. Snježana Felzer
15. Barbara Krizmanić
16. Sanja Lovrić
17. Tamara Vejnović
18. Melita Vukačević
19. Lana Zadrović

URED JAVNOG BILJEŽNIKA

- Jožica Matko-Ruždjak, Zagreb
Željko Krajina, Žminj
Velibor Panjković, Rijeka
Lidija Perić, Osijek
Ante Ilić, Zagreb
Gordana Jakobović, Zagreb
Alemka Gajski, Zagreb
Vesna Čuzela, Rijeka
Velibor Panjković, Rijeka
J. Borčić.i O. Sokolić-Ožbolt, Rijeka
Ankica Hukelj, Zagreb
Nikola Bakrač, Koprivnica
Darko Paravić, Rijeka
Zoja mr. Puljiz, Split
Vesna Čuzela, Rijeka
Vlasta Zajec, Zagreb
Franko Čerin, Pula
Alemka Gajski, Zagreb
Franko Čerin, Pula

POPIS JAVNIH BILJEŽNIKA SLOVENIJE

NOTARSKA ZBORNICA SLOVENIJE

1000 LJUBLJANA, Cigaletova 5

Tel. 139-25-70, fax: 131-12-96

Ajdovščina

ČERMELJ Laura, Tovarniška c 4/a, 5270 Ajdovščina, tel. 065/63-779, tel. i fax: 065/641-190

Brežice

DOKLER Andrej, Cesta prvih borcev 43, 8250 Brežice, tel. i fax: 0608/61-474, 61-075, fax: 0608/61-477

Celje

FINK Marko, Stanetova 16, 3000 Celje, tel. i fax: 063/483-050
ROJEC Anton, Miklošičeva 1, 3000 Celje, tel. i fax: 063/481-251, tel. 063/481-262

Cerknica

INTIHAR Draga, Cesta 4. maja 16, p.p. 72, 1380 Cerknica, tel. 793-347, fax: 793-349

Črnomelj

FERLEŽ Janez, Lojzeta Fabjana 7, 8340 Črnomelj, tel. i fax: 068/51-082, 51-557

Domžale

ROŽMAN Jože, Kolodvorska 9a, 1230 Domžale, tel. i fax 715-866, 715-868
LOKOŠEK Majda, Kolodvorska 8, 1230 Domžale, tel. i fax: 715-896, tel. 795-864

Gornja Radgona

HOJS PERŠAK Danica, Kerenčičeva 3, 9250 Gornja Radgona, tel. i fax 069/61-666

Grosuplje

KOTAR Marjan, Taborska 6, 1290 Grosuplje, tel. i fax: 763-661

Idrija

ROZMAN Andrej, Vojkova 8, 5280 Idrija, tel. : 065/73-130, fax: 065/172-335

Ilirska Bistrica

TERNOVEC Aleksander, Gubčeva 42, 6250 Ilirska Bistrica, tel. i fax: 067/42-622

Jesenice

SVETINA Nada, C. Cirila Tavčarja 3/b, 4270 Jesenice, tel. i fax: 064/862-322

Kamnik

NOVAK Janez, Glavni trg 20, 1241 Kamnik, tel. i fax: 817-153

Kočevje

Mag. ČEŠAREK Nina, Trg zboru odposlancev 66, 1330

Kočevje, tel. 855-615, tel. i fax: 855-616

Koper

KOVAČIČ Nevenka, Ferrarska ul. 30/1, 6000 Koper, tel 066/401-480, 401-481, fax: 066/393-233

FERLIGOJ Dravo, Ferrarska 14, 6000 Koper, tel. 066/38-321, 38-322, 38-324, fax: 066/21-160-20

Kranj

TROBEC BUČAN Duša, Koroška cesta 2/II, 4000 Kranj, tel. 064/22-44-33, fax: 064/22-43-22

PINTAR Vojko, Cesta Koroškega odreda 1, 4000 Kranj, tel. i fax: 064/224-048, tel. 064/222-040

Krško

PAVLIN Boris, Cesta krških žrtev 9, 8270 Krško, tel. 0608/231-750, 231-751, fax: 0608/231-752

Lenart

LEŠNIK Miloš, Trg osvoboditve 15, 2230 Lenart, tel. i fax: 062/72-62-71

Lendava

ZAG GYOFI Marija, Trg ljudske pravice 6, 9220 Lendava, tel. i fax: 069/75-936

Litija

BREGAR Miro, UI Mire Pregljeve 4, 1270 Litija, tel. i fax: 884-297

Ljubljana

BERDEN Dušica, Gosposvetska 5, 1000 Ljubljana, tel. i fax: 133-72-78

DERNOVŠEK Jože, Tavčarjeva 6, 1000 Ljubljana, tel. 301-432, 133-96-16, tel. i fax: 133-96-17

ŠKRK Andrej, Dunajska 5611, 1000 Ljubljana, tel. 136-12-42, 136-11-02, fax: 136-11-35

TORY Nevenka, Beethovnova 14, 1000 Ljubljana, tel. 12-64-272, tel. i fax: 12-64-298

TERČELJ VEROVŠEK Katja, Čufarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel. i fax: 311-392, 132-73-17

KOŠAK Miro, Trg republike 3, 1000 Ljubljana, tel. 125-74-72, fax: 125-74-82

KUMAR Nada, Trdinova 7, 1000 Ljubljana, tel, i fax: 325-000, tel. 133-93-75, 133-93-88

LEPŠA Boris, Slovenska c. 55/c, 1000 Ljubljana, tel. 133-10-11, 139-24-24, fax: 134-45-13

PODGORŠEK Bojan, Tavčarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel. 13-17-042, fax: 130-19-30

RUŽIČ TRATNIK Marina, Jarška 21, 1000 Ljubljana, tel. 141-73-16, tel. i fax: 141-73-12

ZUPANČIČ Metka, Vilharjeva 27, 1000 Ljubljana, tel. i fax: 137-73-61, tel 137-73-62.

Ljutomer

ŠOMEN Franc, Glavni trg 7, 9240 Ljutomer, tel. i fax:
069/81-800

Maribor

BOHINC Stanislav, Partizanska 6, 2000 Maribor, tel. i fax
062/224-671

KALINGER Dušica, Gregorčičeva 4, 2000 Maribor, tel.
062/225-820, tel. i fax: 062/225-715

AJDIČ Tomislav, Partizanska 131a, 2000 Maribor, tel.
062/225-836, fax: 062/225-384

BUKOVIČ Friderik, TPC "CITY" Vita Kraigherja 5, 2000
Maribor, tel. i fax: 062/23 10 440

HORVAT Breda, Vetrinjska 11, 2000 Maribor, tel. i fax:
062/225-553

MATEL Erih, Prešernova 18, 2000 Maribor, tel. i fax:
062/215-913

Murska Sobota

Mag. ROŠKER Andrej, Staneta Rozmana 11a, 9000 Murska
Sobota, tel. i fax: 069/31-724,

RATNIK Jože, Kocijeva 14a, 9000 Murska Sobota, tel.
069/35-390, fax: 069/21-209

Nova Gorica

LUČOVNIK Eva, Bevkov trg br. 2, 5000 Nova Gorica, tel:
065/29-792, 13-25-900, fax: 065/13- 25-905

GUSTINČIČ Zdenka, Kidričeva 9a, 5000 Nova Gorica, tel.
065/23-311, fax: 065/23-360

Novo mesto

TIRAN Andrej, Prešernov trg 8, 8000 Novo mesto, tel. i fax:
068/21-559

MALIČ Marta, Rozmanova ul. 38, 8000 Novo mesto, tel. i
fax: 068/375-020, 375-021, 375-030

Ormož

KEČEK Slavko Alojz, Vrazova 2, 2270 Ormož, tel. .062/74
20 10, fax: 062/74 20 11

Piran

TAVČAR PASAR Mojca, Lucija, Obala 114, 6320 Portorož,
tel. 066/21-760, fax: 066/770-454

Postojna

JERŠE Darko, Prešernova 1, 6230 Postojna, tel. i fax:
067/24-260

Ptuj

ŠKOVRLJ Marija, Ulica heroja Lacka 5, 2250 Ptuj, tel. i
fax: 062/779-195

ŠOEMEN Andrej, Trstenjakova ul. 5, 2250 Ptuj, tel. i fax:
062/779-104

Radovljica

KRAINER Stane, Gorenjska c. 2, 4240 Radovljica, tel.
064/714-416, 715-325, fax: 064/715-325

Sevnica

VIDIČ Alojz, Glavni trg 41, 8290 Sevnica, tel. 0608/82-793,
fax: 0608/41-552

Sežana

MESAR Milan, Kosovelova 41b, 6210 Sežana, tel. 067/72-
733, fax: 067/31-416

Slovenj Gradec

MLAKAR Janez, Vrančev trg 2, 2380 Slovenj Gradec, tel. i
fax: 0602/45-409

KRALJ Sonja, Francetova 7, 2380 Slovenj Gradec, tel.
0602/42-654, fax: 0602/45-303

Slovenska Bistrica

ŠKRK Jožica, Trg svobode 28, 2310 Slovenska Bistrica, tel.
i fax: 062/811-880

Slovenske Konjice

MARGUČ Franc, Mestni trg 8, 3210 Slovenske Konjice, tel.
i fax: 063/755-077

Šentjur pri Celju

BEČAJ BOŽIČNIK Jasna, Dušana Kvedra 6b, 3230 Šentjur
pri Celju, tel. i fax: 063/740-290

Škofja Loka

BRANISELJ Erika, Kapucinski trg 7, 4220 Škofja Loka, tel
i fax: 064/621-800, 655-030

Šmarje pri Jelšah

ROJS Pavel, Aškerčev trg 2, 3240 Šmarje pri Jelšah, tel.
063/821-216

Tolmin

SIVEC Edvard, Brunov drevored 13, 5220 Tolmin, tel. i fax.
065/82-800

Trebnje

BEVC Tonček, Gubčeva c. 23, 8210 Trebnje, tel. 068/460-
800, fax: 068/460-801

Trbovlje

KOLENC RUS Marjana, Rudarska 8, 1420 Trbovlje, tel. i
fax: 0601/29-265

Velenje

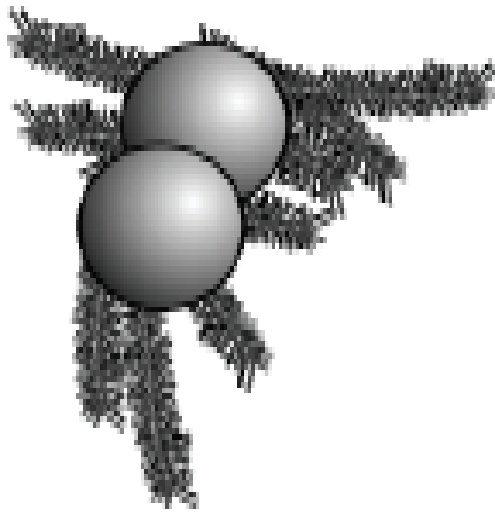
RIBIČ Avgust, Kidričeva 2a, 3320 Velenje, tel. 063/856-726,
fax: 063/497-03-40

Vrhnika

KRAŠOVEC Albina, Tržaška 12, 1360 Vrhnika, tel. i fax:
754-834

Žalec

GABRILO Srečko, Levstikova 95, 3390 Žalec, tel i fax:
063/717-390

Radostan Božić
i blagoslovljenu
2000. godinu

želi Vam

Hrvatska javnobilježnička komora
i
uredništvo časopisa
Javni bilježnik

Poštovane kolegice i kolege!

Pozivamo vas da i vi svojim stručnim priložima ili zanimljivostima iz prakse sudjelujete u stvaranju sljedećih brojeva časopisa "Javni bilježnik".

Uredništvo

WEB - VODIČ HRVATSKE JAVNOBILJEŽNIČKE KOMORE

Iako udaljena Španjolska i njeno javno bilježništvo putem WEB stranica svakodnevno su nam kao na dlanu. Iz srca latinskog notarijata prezentiramo Vam polaznu stranicu koju možete čitati i na engleskom. Poblize informacije su na stranici: <http://www.notariado-cg.es/>

ISSN 1331-5978